ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення обласної ради

від 25.02.2016 № 2

План заходів на 2016-2018 роки з реалізації Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2020 року

План заходів з реалізації в 2016-2018 роках Стратегії розвитку Запорізької області на період до 2020 року розроблено за підтримки проекту міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС), який впроваджує Федерація канадських муніципалітетів (ФКМ) за фінансової підтримки Уряду Канади. Зміст документу є виключною думкою авторів та не обов'язково відображає офіційну позицію Уряду Канади.

Проект ПРОМІС спрямовано на зміцнення муніципального сектору в Україні, впровадження ефективного демократичного управління та прискорення економічного розвитку шляхом підвищення спроможності українських міст у сфері демократизації врядування та місцевого економічного розвитку; створення сприятливого середовища для розвитку малого та середнього бізнесу; підтримки процесу децентралізації та інтегрованого планування розвитку на місцевому, регіональному та національному рівнях.

www.pleddg.org.ua

Зміст

ПЕРЕЛІК СКОРОЧЕНЬ 5

I. МЕТОДОЛОГІЯ ТА ПРОЦЕС ПІДГОТОВКИ ПЛАНУ ЗАХОДІВ З РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ 6

II. ПРОГРАМИ ПЛАНУ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ 10

2.1. ПРОГРАМА 1. ЗАПОРІЗЬКИЙ КРАЙ – РЕГІОН З ВИСОКИМ РІВНЕМ ТА ЯКІСТЮ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ. 10

Стан та проблеми 10
Структура Програми 11
Напрям 1.A. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці. 14
Напрям 1.B. Покращення стану здоров'я населення. 14
Напрям 1.C. Удосконалення управління регіональним розвитком. 14
Напрям 1.D. Забезпечення населення якісними житлово-комунальними послугами. 15
Очікувані результати 16
Показники: 16
Орієнтовний фінансовий план 17
Припущення та ризики 19
Рекомендації 21

2.2. ПРОГРАМА 2. ЗАПОРІЗЬКИЙ КРАЙ – ІНВЕСТИЦІЙНО ПРИВАБЛИВА ТЕРИТОРІЯ З РОЗВИНУТИМИ ІНДУСТРІАЛЬНИМ КОМПЛЕКСОМ ТА ІНФРАСТРУКТУРОЮ. 22

Стан і проблеми 22
Структура Програми 23
Напрям 2.A. Стимулювання залучення інвестицій. 25
Напрям 2.B. Розвиток малого та середнього підприємництва 25
Напрям 2.C. Розвиток внутрішнього туризму. 26
Очікувані результати 26
Показники: 27
Орієнтовний фінансовий план 27
Припущення та ризики 29
Рекомендації 30

2.3. ПРОГРАМА 3. ЗАПОРІЗЬКИЙ КРАЙ – РЕГІОН РОЗВИНУТИХ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ. 31

Стан і проблеми 31
Структура Програми 32
Напрям 3.A. Збільшення доданої вартості сільськогосподарської продукції 34
Напрям 3.B. Підтримка зайнятості сільського населення. 34
Напрям 3.C. Розвиток інфраструктури сільських територій 35
Очікувані результати 35
Показники: 36
Орієнтовний фінансовий план 36
Припущення та ризики 37
Рекомендації 38

2.4. ПРОГРАМА 4. ЗАПОРІЗЬКИЙ КРАЙ – РЕГІОН ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ 39

Стан і проблеми 39
Структура Програми 40

Напрям 4.А. Енергоефективність та підтримка альтернативної енергетики..... 42
Напрям 4.В. Створення умов для поліпшення стану довкілля, розвиток природо-заповідної справи та екомережі..... 42
Очікувані результати..... 43
Показники: 43
Орієнтовний фінансовий план..... 44
Припущення та ризики 47
Рекомендації 47

III. КАТАЛОГ ТЕХНІЧНИХ ЗАВДАНЬ НА ПРОЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ 49

3.1. ТЕХНІЧНІ ЗАВДАННЯ НА ПРОЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДО ПРОГРАМИ 1. ЗАПОРІЗЬКИЙ КРАЙ – РЕГІОН З ВИСОКИМ РІВНЕМ ТА ЯКІСТЮ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ..... 49

3.2. ТЕХНІЧНІ ЗАВДАННЯ НА ПРОЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДО ПРОГРАМИ 2. ЗАПОРІЗЬКИЙ КРАЙ – ІНВЕСТИЦІЙНО ПРИВАБЛИВА ТЕРИТОРІЯ З РОЗВИНУТИМИ ІНДУСТРІАЛЬНИМ КОМПЛЕКСОМ ТА ІНФРАСТРУКТУРОЮ..... 83

3.3. ТЕХНІЧНІ ЗАВДАННЯ НА ПРОЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДО ПРОГРАМИ 3. ЗАПОРІЗЬКИЙ КРАЙ – РЕГІОН РОЗВИНУТИХ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ. 101

3.4. ТЕХНІЧНІ ЗАВДАННЯ НА ПРОЕКТИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ДО ПРОГРАМИ 4. ЗАПОРІЗЬКИЙ КРАЙ – РЕГІОН ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ 111

Перелік скорочень

АРР – агенція регіонального розвитку.

АТО – адміністративно-територіальна одиниця.

ВВП – валовий внутрішній продукт.

ВРП – валовий регіональний продукт.

ДНЗ – дошкільний навчальний заклад.

ДПП – державно-приватне партнерство.

ЄС – Європейський Союз.

ЖКГ – житлово-комунальне господарство.

ЗОР – Запорізька обласна рада.

ЗУ – Закон України.

КП – комунальне підприємство.

ЛА – лікарська амбулаторія загальної практики сімейної медицини.

МіО – моніторинг і оцінка.

МСБ – малий та середній бізнес.

МТД – міжнародна технічна допомога.

НУО – неурядова організація.

ОДА – обласна державна адміністрація.

ОМС – орган місцевого самоврядування.

ПТНЗ – професійно-технічний навчальний заклад.

РДА – районна державна адміністрація.

СОК – сільськогосподарський обслуговуючий кооператив.

ТЕО – техніко-економічне обґрунтування.

ТПВ – тверді побутові відходи.

ЦНАП – центр надання адміністративних послуг.

І.Методологія та процес підготовки Плану заходів з реалізації Стратегії

Стратегія розвитку Запорізької області на період до 2020 року (далі – Стратегія) була підготовлена робочою групою за участі широкого кола суб‘єктів регіонального розвитку шляхом семінарів-практикумів і обговорень, котрі відбувалися у період з лютого по жовтень 2015 року. Регіональне партнерство, створене з метою розробки Стратегії, передбачало участь обласної і районних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, освітніх та наукових установ, організацій громадянського суспільства, представників приватного сектору та інших зацікавлених сторін області.

Стратегія забезпечує системний та комплексний підхід з метою ефективного використання наявного потенціалу для подолання проблем, які перешкоджають розвитку області. У ній ставляться цілі і забезпечуються принципи їх досягнення з метою забезпечення сталого розвитку. Таким чином, Стратегія формує рамки для соціально-економічного розвитку Запорізької області протягом наступних 5 років (до 2020 року), спрямовуючи зусилля на досягнення такого стратегічного бачення:

СТРАТЕГІЧНЕ БАЧЕННЯ
Запорізький край – історико-культурна столиця південно-східного регіону України, екологічно безпечний, інвестиційно привабливий регіон, з високотехнологічними індустріальним та аграрним комплексами, високим освітньо-науковим потенціалом, з широким спектром курортно-туристичних послуг. Громади області самодостатні, спроможні до самоврядування. Населення має високий рівень життя, із забезпеченням соціального і правового захисту та рівних можливостей розвитку для всіх верств.

Стратегія буде реалізована у два етапи: 2016 – 2018 і 2019 – 2020. Перший етап, передбачений у цьому Плані заходів з реалізації Стратегії на 2016 – 2018 рр. (далі – План реалізації) представляє перше зусилля по перетворенню поставлених Стратегічних цілей в детальні втручання – програми і проекти з визначеними засобами реалізації, відповідальністю і часовими рамками впровадження.

Підготовка Плану реалізації проводилася наприкінці 2015 року відповідно до цілей, поставлених у Стратегії і з огляду на існуючі та передбачувані можливості розвитку і виклики. Широка група зацікавлених сторін регіонального розвитку активно залучалася до процесу мобілізації регіональних ідей проектів, котрі оцінювалися і групувалися у тематичні програми відповідно до принципів синергії та взаємодоповнюваності. План також був пристосований під наявні фінансові ресурси і можливості реалізації і розроблений так, щоб забезпечити узгодження зі Стратегічними цілями Стратегії, Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2020 року та іншими важливими аспектами розвитку.

План реалізації підготовлений для всієї Запорізької області. Особлива увага зосереджена в сільські території і їх зв'язок із містами (точками росту) для стимулювання економічного росту та підвищення якості життя. Важливим є територіальний аспект втручань, націлених на зміцнення точок росту як рушійних сил регіонального розвитку і найкращих засобів для скорочення міжрегіональних дисбалансів і покращення соціально-економічного добробуту. Програми Плану реалізації повністю співпадають зі стратегічними цілями Стратегії:

Стратегічна ціль 1: Запорізький край – регіон з високим рівнем та якістю життя населення.

Стратегічна ціль 2: Запорізький край – інвестиційно приваблива територія з розвинутими індустріальним комплексом та інфраструктурою.

Стратегічна ціль 3: Запорізький край – регіон розвинутих сільських територій.

Стратегічна ціль 4: Запорізький край – регіон екологічної безпеки та збереження природних ресурсів.

Стратегічні цілі є загальними, тому вони залишаються релевантними після завершення першого програмного циклу, виробленого в цьому Плані реалізації. На операційному рівні, кожна з чотирьох стратегічних цілей складається з кількох операційних цілей.

Стратегічні цілі			
1. Запорізький край – регіон з високим рівнем та якістю життя населення	2. Запорізький край – інвестиційно приваблива територія з розвинутими індустріальним комплексом та	3. Запорізький край – регіон розвинутих сільських територій	4. Запорізький край – регіон екологічної безпеки та збереження природних ресурсів
Оперативні цілі			
1.1. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці	2.1. Стимулювання залучення інвестицій	3.1. Збільшення доданої вартості сільськогосподарської продукції	4.1. Енергоефективність та підтримка альтернативної енергетики
1.2. Покращення стану здоров'я населення	2.2. Розвиток малого та середнього підприємництва	3.2. Підтримка зайнятості сільського населення	4.2. Створення умов для поліпшення стану довкілля, розвиток природно-заповідної справи та екомережі
1.3. Удосконалення управління регіональним розвитком	2.3. Розвиток внутрішнього туризму	3.3. Розвиток інфраструктури сільських територій	
1.4. Забезпечення населення якісними житлово-комунальними послугами			

Вибір наведених операційних вище цілей ґрунтувався на регіональних порівняльних перевагах і дієвому використанні визначених можливостей

розвитку з метою скорочення слабких сторін і проблем розвитку, а також пом'якшення ризиків.

Принципи сталого розвитку включені в усі компоненти цього Плану реалізації. Сталість вимагає інтеграції та балансування економічних, територіальних, соціальних і екологічних цілей.

Розробка Стратегії і Плану реалізації, які відбувалися через залучення широкого кола суб'єктів регіонального розвитку області, є самостійним важливим досягненням процесу стратегічного планування розвитку області. Крім відповідальності за здійснення стратегії, зацікавлені суб'єкти регіонального розвитку також братимуть участь у процесі перегляду та уточнення Плану реалізації, який потрібно проводити перед кожним наступним етапом реалізації стратегії.

Перегляд Плану реалізації слід робити для оцінки результатів, досягнутих на цей час, а також для постановки цілей реалізації на наступний період з урахуванням зміни в середовищі і узгодження обмежених ресурсів розвитку з новими цілями розвитку області.

При підготовці Плану реалізації Стратегії було взято до уваги такі фактори:

1. Наявність в Україні політичної волі до приведення процесів планування та реалізації політики регіонального розвитку у відповідність з практикою Європейського Союзу, викладені у Стратегії реформ 2020, законах України «Про стимулювання розвитку регіонів» та «Про засади державної регіональної політики».
2. Затверджено Державну стратегію регіонального розвитку України на період до 2020 року, а відтак необхідність подальшого перегляду регіональних стратегій розвитку усіх областей України для їх узгодження з новою державною стратегією.
3. Визначення найбільш важливих проблем розвитку області, які можуть бути розв'язані на регіональному рівні, виходячи з повноважень обласних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та ресурсів, які для цього можуть бути залучені.
4. Відповідність програм, напрямів і проектів регіонального розвитку, що пропонуються у Плані реалізації Стратегії, для досягнення стратегічних цілей, визначених у Стратегії розвитку Запорізької області на період до 2020 року.

Процес розробки Плану реалізації відбувався за участі Робочої групи суб'єктів регіонального розвитку, яка у такому ж складі займалася підготовкою Стратегії розвитку Запорізької області на період до 2020 року.

Часові рамки Плану реалізації – три роки. У той час як стратегічні цілі, операційні цілі і заходи розробляються на тривалий термін (9-10 років), програми і напрями цього Плану реалізації представляють собою втручання з середньостроковою пріоритетністю, що складаються з проектів розвитку.

У ході процесу підготовки Плану реалізації максимально застосовувалися методологічні підходи і інструменти для стратегічного і операційного планування, що застосовуються в країнах ЄС із врахуванням особливостей

України. Принципи та інструменти, які застосовувалися для визначення сфер втручання, передбачали:

Партнерство – домовленість про спільні цілі шляхом консультацій та на основі консенсусу з представниками влади, ділових кіл, освітніх установ, організацій громадянського суспільства та інших відповідних зацікавлених сторін.

Участь та спільну зацікавленість – забезпечення широкої соціальної згоди, чіткої громадської підтримки реалізації, зацікавленості діяти в напрямку спільних цілей, взаємної довіри, спільної відповідальності і підзвітності, а також захист від спроб окремих суб'єктів розвитку задовольнити лише власні інтереси.

Сталість – результат застосування уставлених принципів і методологічних інструментів, таких як баланс і узгодженість стратегічних і операційних елементів (цілей, заходів, програм).

Інтеграцію – досягнуту завдяки широкій участі усіх зацікавлених сторін та забезпеченню їх потреб на регіональному рівні через розробку спільних заходів.

Інновацію – визначення оптимальних і оригінальних втручань (проектів) з метою забезпечення найбільш ефективного використання наявних ресурсів.

Узгодженість, ієрархію та взаємопов'язаність – передбачення у планувальних документах нижчого рівня узгодженості з планами вищого рівня з можливою більшою конкретизацією.

Партнером процесу підготовки Плану реалізації виступив – проект «Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС), що діяв головним чином в якості технічної допомоги, надаючи методичні вказівки і допомогу в процесі розробки.

Консультації, проведені між членами Робочої групи, сприяли посиленню їх зацікавленості і забезпечили взаємну згоду стосовно сфер втручання і основних пріоритетів розвитку як головних елементів Стратегії і Плану реалізації.

Після ухвалення Стратегії Запорізькою обласною радою було проведено роботу з відбору технічних завдань на проекти регіонального розвитку, реалізація яких дозволить досягнути визначені стратегією цілі.

У фазі розробки Плану, ідеї проектів були оцінені і зібрані в чотири тематичні програми з урахуванням їх взаємного посилення і доповнення. План узгоджено з наявними і передбачуваними джерелами фінансування і можливостями для реалізації проектів, а самі проекти були перевірені на предмет відповідності Державній стратегії регіонального розвитку.

План націлений на використання основних економічних можливостей наявних у області, але також враховує оптимальні способи сприяння сталості – соціальну інтеграцію, доступність і захист довкілля з урахуванням збереження природних, культурних і історичних ресурсів та надбань.

Важливим є територіальний аспект реалізації проектів. Вони мають призводити до зменшення дисбалансів розвитку між окремими адміністративно-територіальними одиницями області, створювати рівні можливості для чоловіків і жінок, сприяти збереженню системи розселення на території області.

ІІ. Програми Плану реалізації Стратегії

2.1. Програма 1. Запорізький край – регіон з високим рівнем та якістю життя населення.

За вибором мешканців регіону найвища пріоритетність була віддана досягненню високого рівня та якості життя населення.

Високий рівень та якість життя населення, у першу чергу, пов’язані з забезпеченням кожної людини якісними медичними послугами, соціальним захистом, якісною освітою.

Вагоме значення має також отримання якісних житлово-комунальних послуг, комфортності житлових умов.

Стан та проблеми

Підвищення якості життя населення є одним із ключових чинників конкурентоспроможності регіону, оскільки є передумовою залучення інвестиційних і трудових ресурсів, інтелектуального капіталу і, з іншого боку, стримує відтік людського і фінансового капіталу.

Протягом минулих десяти років чисельність населення Запорізької області зменшувалася *(зокрема, за 2001-2014 роки – на 163,3 тис. осіб, або на 8,5 %),* що у тому числі пояснюється відносно низьким рівнем народжуваності та високим коефіцієнтом смертності.

Міграційні процеси, хоча і не так сильно, як названі вище складові, також впливали на демографічну ситуацію. Протягом останніх 10 років як приплив, так і відтік населення значно зменшилися, але сальдо міграції залишалося від'ємним. Серед причин міграційної активності переважають економічні, матеріальні та побутові умови, які не задовольняють більшість населення.

За рівнем урбанізації Запорізька область входить до п'ятірки найбільш урбанізованих областей України. Незважаючи на досить значне падіння рівня урбанізації у 2008 році, надалі частка міського населення неухильно зростає.

Запорізька область стабільно займає провідні місця за рівнем заробітної плати (*зокрема, середньомісячна заробітна плата по області за січень-жовтень 2015 року склала 4089 грн. (4 місце по Україні) та збільшилася у порівнянні з аналогічним періодом минулого року на 21,3 % (4 місце)).* Водночас, в окремих галузях економіки області, де працюють майже 40 % легально зайнятого населення області, рівень оплати праці значно нижчий за середньогалузевий по Україні.Протягом останніх 10 років в області спостерігалося повільне зростання середньої очікуваної тривалості життя при народженні – з 67, 87 до 71, 63 років. При цьому середня очікувана тривалість життя жінок становила 76, 49 років, а чоловіків – 66, 46 років.

Середній вік населення області становив 41,6 років, зокрема серед жінок – 44,2 років, чоловіків – 38,6 років.

В області з кожним роком зростає кількість людей похилого віку та з особливими потребами, залишається актуальним питання соціальної адаптації

бездомних громадян. Виявлена незадоволена потреба в соціальних послугах (паліативний/хоспісний догляд, стаціонарний догляд).

Загострилася ситуація на ринку праці області, обумовлена складною економічною ситуацією як в країні, так і в області.

У 2015 році спостерігалося зменшення чисельності працівників, до яких застосовувалися різні режими неповної зайнятості, що прискорило процес скорочення середньооблікової чисельності штатних працівників та їх вихід на ринок праці. У той же час, останнім часом в області спостерігається уповільнення негативних процесів щодо зменшення кількості робочих місць.

Сучасний світ динамічно змінюється і вимагає від людини швидкої адаптації до нових реалій. На жаль, більшість державних сфер – освіта, медицина, соціальний захист не встигають привести свої можливості у відповідності з вимогами сучасності. Отже регіональна та місцева влада мають допомагати жителям регіону, передусім – молоді, набувати нових знань, якостей і вмінь, які потрібні в сучасному суспільстві.

На жаль, обмеженість повноважень та ресурсів на регіональному рівні не дозволяють провести масштабні зміни у короткий термін. Тому, до Програми 1 відібрано проектні ідеї, які здатні стати першими кроками на шляху до високого рівня і якісного життя населення Запорізької області.

Основна мета Програми – створення умов для ефективної зайнятості, покращення якості життя на основі належного соціального захисту, отримання якісних медичних, освітніх та житлово-комунальних послуг.

Програма 1 відповідає Стратегічній цілі 1 «Запорізький край – регіон з високим рівнем та якістю життя населення».

Досягнення цієї цілі у період 2016-2018 роки передбачається реалізувати через 4 відповідних напрями та 27 проектів.

Програма «Запорізький край – регіон з високим рівнем та якістю життя населення» добре кореспондується з програмами «Запорізький край – інвестиційно приваблива територія з розвинутими індустріальним комплексом та інфраструктурою» (Програма 2), «Запорізький край – регіон розвинутих сільських територій» (Програма 3) та «Запорізький край – регіон екологічної безпеки та збереження природних ресурсів» (Програма 4).

Структура Програми

В основу програми входять проектні ідеї, відібрані та доопрацьовані групою регіональних експертів на основі пропозицій, що надійшли від підприємств, установ та організацій області, місцевих органів виконавчої влади, громадських організацій, органів місцевого самоврядування та населення.

Програма складається з чотирьох напрямів, які включають в себе:

підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці, зокрема, шляхом створення передумов, спрямованих на посилення можливостей

працездатного населення, у тому числі робітничої молоді до зайнятості в у мовах змін;

покращення стану здоров'я населення, а також створення можливостей для формування здорового способу життя;

покращення інструментів управління різними аспектами регіонального розвитку;

забезпечення населення якісними житлово-комунальними послугами.

Проекти	**Територія, на яку проект матиме вплив**
Напрям 1.А. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці	
1.1. Створення Центру підтримки підприємництва та самозайнятих осіб	Запорізька область
1.2. Соціальна адаптація колишніх ув'язнених через бізнес-освіту	Мелітопольський район (1 рік), Запорізька область (2 рік)
1.3. Підготовка молоді з інвалідністю до сучасного ринку праці	Запорізька область
1.4. START-UP BUSSINESS	Запорізька область
1.5. Регіональне середовище для віртуальної комунікації освітян	Запорізька область
1.6. Модернізація закладів освіти	Запорізька область
Напрям 1.В. Покращення стану здоров'я населення	
1.7. Створення Обласної клінічної лікарні медичної реабілітації	Запорізька область
1.8. Реконструкція будівель та інженерних мереж комунальної установи «Міська клінічна лікарня екстреної та швидкої медичної допомоги м. Запоріжжя»	м. Запоріжжя, Запорізька область
1.9. Реконструкція реабілітаційного центру ДЦП у м. Бердянськ	Запорізька область
1.10. Енергоефективна санація та реконструкція комунального закладу «Запорізька обласна школа вищої спортивної майстерності»	Запорізька область
1.11. Організація роботи козацького відпочинкового оздоровчо-патріотичного наметового табору «Хортицька Січ»	Запорізька область
1.12. Реконструкція спортивних залів	Запорізька область
1.13. Зміцнення матеріально-технічної та лікувально-діагностичної бази закладів охорони здоров'я	Запорізька область
Напрям 1.С. Удосконалення управління регіональним розвитком	
1.14. Модернізація мережі установ	Запорізька область

Проекти	Територія, на яку проект матиме вплив
соціального захисту населення	
1.15. Впровадження мультидисциплінарної бригади паліативної допомоги на базі територіального центру соціального обслуговування	Запорізька область
1.16 Соціальна адаптація людей з обмеженими можливостями та похилого віку, також з числа ВПО	Запорізька область
1.17. Удосконалення надання послуг з соціальної реабілітації бездомних осіб	Запорізька область (м. Запоріжжя, м. Бердянськ, м. Мелітополь)
1.18. Створення інтегрованої геоінформаційної системи ведення містобудівного кадастру Запорізької	Запорізька область
1.19. Розроблення містобудівної документації для нових ОТГ, які вже	Запорізька область
1.20. Розроблення містобудівної документації для нових ОТГ, які будуть	Запорізька область
1.21. Створення Агенції регіонального розвитку та підтримка її діяльності	Запорізька область
1.22. Підтримка економічного розвитку в Токмацькому районі	Токмацький район
Напрям 1.D. Забезпечення населення якісними житлово-комунальними послугами	
1.23. Створення карти-схеми існуючих мереж централізованого водопостачання та водовідведення Запорізької області	Запорізька область
1.24. Розроблення техніко-економічного обґрунтування будівництва центрального групового водоводу	Веселівський, Михайлівський, Оріхівський, Василівський, Токмацький, Чернігівський райони та м. Токмак
1.25. Будівництво водогону питної води від с. Давидівка до с. Атманай Якимівського району Запорізької області	Якимівський район
1.26. Створення обласного Револьверного фонду для кредитування ОСББ	Запорізька область
1.27. Розвиток системи водопостачання населених пунктів області	Запорізька область
Всього: 27 проектів	

Напрям 1.А. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці.

Одним із найсуттєвіших і найдинамічніших ринків є ринок праці, система економічних механізмів, норм та інститутів, що забезпечують відтворення робочої сили і використання праці.

Становлення і розвиток сучасного ринку праці викликає необхідність адаптації людини до економічної ситуації, що надасть їй змогу для якісного працевлаштування.

Реалізація проектів напряму 1.А. допомагатиме створювати умови для ефективної зайнятості відповідно до отриманої освіти, забезпечуватиме свідомий вибір майбутнього місця навчання та ефективний пошук роботи.

Впровадження шести проектів напряму 1.А. передбачає вплив на покращення ситуації у сфері зайнятості населення таким чином, щоб:

сприяти підтримці підприємців та самозайнятих осіб щодо започаткування та розвитку власної справи;

соціально адаптувати людей з обмеженими можливостями, колишніх ув’язнених до сучасного ринку праці;

модернізувати заклади освіти та сприяти віртуальній комунікації освітян.

Напрям 1.В. Покращення стану здоров’я населення.

Здоров'я – одне з головних джерел повноцінного життя та є не лише особистим надбанням людини, але й суспільним багатством, одним із найважливіших показників добробуту народу.

Здоров'я є своєрідним дзеркалом соціально-економічного, екологічного і демографічного благополуччя, одним із соціальних індикаторів суспільного прогресу, важливим чинником, який впливає на якість та ефективність трудових ресурсів.

Отже, реалізація проектів напряму 1.В. направлена не лише на покращення якості надання медичних послуг, а й на залучення широких верств населення до здорового способу життя.

Для покращення стану здоров’я населення 7 проектами напряму 1.В. передбачається:

розвивати медичну інфраструктуру, у тому числі заклади медичної реабілітації;

створити сприятливі умови для повноцінного фізичного розвитку, особливо дітей та молоді;

сприяти укріпленню здоров’я та бойового духу дітей шкільного віку, їх патріотичного виховання, поглибленню їх знання про рідний край.

Напрям 1.С. Удосконалення управління регіональним розвитком.

На сучасному етапі постала необхідність побудови принципово нової моделі взаємовідносин між центром та регіонами, удосконалення

інструментарію регіональної політики, формування принципів розмежування повноважень різних рівнів управління тощо.

Умовою вдосконалення регіональної політики є розвиток громадянського суспільства, самоорганізації населення, соціального діалогу, державно-приватного партнерства, соціальної відповідальності для нарощування соціального капіталу, активного залучення та участі населення в прийнятті рішень, які зачіпають його інтереси на різних рівнях та в різних сферах життєдіяльності.

Розвиток регіону означає такий режим функціонування регіональної системи, який забезпечує позитивну динаміку параметрів рівня та якості життя населення, що проживає на цій території.

Реалізація дев'яти проектів напряму 1.С. направлена на активізацію процесів співробітництва всіх гілок влади та місцевого самоврядування з метою наближення управління до його споживачів, зокрема передбачається:

модернізувати мережу установ соціального захисту населення;

сприяти соціальній адаптації людей з обмеженими можливостями, похилого віку, вимушено переміщених осіб, а також реабілітації бездомних осіб; створити інтегровану геоінформаційну систему ведення містобудівного кадастру Запорізької області та забезпечити містобудівною документацією об'єднані територіальні громади;

сприяти розвитку депресивних та менш економічно розвинутих територій;

створити інституційну підтримку щодо залучення інвестицій у розвиток територій області.

Напрям 1.D. Забезпечення населення якісними житлово-комунальними послугами.

Головними проблемами житлово-комунальної галузі є недостатнє фінансування підприємств, зниження їх конкурентоспроможності, застарілість обладнання, низька якість обслуговування, неефективне управління, несистемний підхід до їх розв'язання тощо.

Протяжність водопровідних мереж Запорізької області становить 9,8 тис. км, з них 3,7 тис. км (38 %) перебувають у ветхому та аварійному стані, каналізаційних мереж – 2,2 тис. км (44 %).

Витік та невраховані витрати води за 2014 рік склали 41,5 млн. $м^3$ (31,6%) поданої у мережу води.

На сьогодні відсутня зведена інформація про існуючі мережі водопостачання, водовідведення області та їх технічний стан, що не дає можливості обґрунтовано визначити найбільш пріоритетні проекти будівництва об'єктів водопостачання та водовідведення в області.

Централізованим питним водопостачанням в Запорізькій області забезпечені лише 18 (з 22 селищ) та 562 (з 914) сільських населених пунктів.

Існує негайна потреба розробки техніко-економічного обґрунтування з будівництва центрального групового водогону Запорізької області.

Реалізація п'яти проектів напряму 1.D. передбачає:

розробити сучасну карту-схему існуючих мереж водопостачання та водовідведення, розташованих на території області;

забезпечити якісною питною водою мешканців області, у першу чергу, сільського населення;

покращити рівень обслуговування житлового фонду, у тому числі за рахунок підтримки об'єднань співвласників багатоквартирних будинків (ОСББ).

Очікувані результати

Успішна реалізація проектів Програми «Запорізький край – регіон з високим рівнем та якістю життя населення» має сприяти досягненню таких результатів:

забезпечено конкурентоспроможну адаптацію населення до швидких змін на регіональному ринку праці, у тому числі відкрито Центр підтримки підприємництва та самозайнятих осіб;

створено регіональне середовище для дистанційного навчання незалежно від місця проживання та особливостей здобувача освітніх послуг;

підвищено якість медичних послуг та доступність медичної реабілітації, зокрема, створено Обласну клінічну лікарню медичної реабілітації;

покращено умови для розвитку масової фізичної культури та спорту;

удосконалено надання якісних і доступних соціальних послуг, у тому числі відкрито: стаціонарне відділення для громадян похилого віку, з обмеженими можливостями, а також вимушених переселенців; центри соціальної реінтеграції бездомних громадян та осіб, звільнених з міць позбастворено Агенцію регіонального розвитку;

створено інформаційну базу для забезпечення містобудівної діяльності обласної та районних рад;

забезпечено новостворені громади схемами планування території та генеральними планами;

актуалізовано інформацію щодо технічного стану існуючих мереж водопостачання та водовідведення області з постійним її оновленням;

отримано можливість визначення найбільш пріоритетних проектів будівництва об'єктів водопостачання та водовідведення області;

розроблено техніко-економічне обґрунтування з будівництва центрального групового водоводу;

розв'язано проблему якісного водопостачання сільських населених пунктів;

створено обласний Револьверний фонд для кредитування ОСББ.

Показники:

рівень безробіття за методологією МОП, %;

кількість наданих консультацій щодо працевлаштування молоді, одиниць;

кількість учасників тренінгів та навчальних заходів щодо підвищення конкуренто здатності молоді на ринку праці, осіб;

кількість персональних комп'ютерів на 100 учнів, одиниць;

рівень смертності на 1 тис. населення, ‰;

забезпеченість населення лікарями всіх спеціальностей (на 10 тис. наявного населення), лікарів;

кількість спортивних секцій, клубів, тренувальних залів, одиниць;

кількість інформаційних кампаній із впровадження здорового способу життя та мінімізації шкідливих звичок, одиниць

кількість осіб, які отримали соціальну послугу паліативного/хоспісного догляду, осіб;

кількість бездомних громадян та осіб, звільнених з міць позбавлення волі, яким надано нічний притулок та інші послуги, осіб;

кількість розробленої містобудівної документації новоствореними об'єднаними територіальними громадами, одиниць;

кількість сільських населених пунктів області, забезпечених централізованим водопостачанням, одиниць.

частка загальної площі багатоквартирного житлового фонду, управління яким здійснюється власниками (співвласниками) управителям майном житлового комплексу, %;

кількість діючих ОСББ, одиниць.

Орієнтовний фінансовий план

Проекти	**Бюджет, тис. грн.**			
	2016	**2017**	**2018**	**Разом**
Напрям 1.А. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці				
1.1. Створення Центру підтримки підприємництва та самозайнятих осіб	250	250	250	750
1.2. Соціальна адаптація колишніх ув'язнених через	250	250	250	750
1.3. Підготовка молоді з інвалідністю до сучасного ринку праці	2000	1500	1299,6	4799,6
1.4. START-UP BUSSINESS	974	82	74	1130
1.5. Регіональне середовище для віртуальної комунікації освітян	1500			1500
1.6. Модернізація закладів освіти	20000	21680	22500	64180
Напрям 1.В. Покращення стану здоров'я населення				
1.7. Створення Обласної клінічної лікарні медичної реабілітації		80000	40000	120000

1.8. Реконструкція будівель та інженерних мереж комунальної установи «Міська клінічна лікарня екстреної та швидкої медичної допомоги м. Запоріжжя»	10691,851	8351,730	7691,928	26735,509
1.9. Реконструкція реабілітаційного центру ДЦП у	160	900	940	2000
1.10. Енергоефективна санація та реконструкція комунального закладу «Запорізька обласна школа вищої спортивної майстерності»	3900	4200	4600	12700
1.11. Організація роботи козацького відпочинкового оздоровчо-патріотичного наметового табору «Хортицька	1800	1200	1300	4300
1.12. Реконструкція спортивних залів	1300	300	200	1800
1.13.Зміцнення матеріально-технічної та лікувально-діагностичної бази закладів охорони здоров’я	166132	171232	177533	514897
Напрям 1.С. Удосконалення управління регіональним розвитком				
1.14. Модернізація мережі установ соціального захисту населення	28600	3950	650	33200
1.15. Впровадження мультидисциплінарної бригади паліативної допомоги на базі територіального центру соціального обслуговування	200	100	20	320
1.16 Соціальна адаптація людей з обмеженими можливостями та похилого віку, також з числа ВПО	1800	400	460	2660
1.17. Удосконалення надання послуг з соціальної реабілітації бездомних осіб	16000	1800	1800	19600
1.18. Створення інтегрованої геоінформаційної системи ведення містобудівного кадастру Запорізької області	1645,2	2640	2630	6915,2

1.19. Розроблення містобудівної документації для нових ОТГ, які вже створені	15500			15500
1.20. Розроблення містобудівної документації для нових ОТГ, які будуть створені		112500	55900	168400
1.21. Створення Агенції регіонального розвитку та підтримка її діяльності	1000	600	600	2200
1.22. Підтримка економічного розвитку в Токмацькому районі	1498			1498
Напрям 1.D. Забезпечення населення якісними житлово-комунальними послугами				
1.23. Створення карти-схеми існуючих мереж централізованого водопостачання та водовідведення Запорізької області	300			300
1.24. Розроблення техніко-економічного обґрунтування будівництва центрального групового водоводу	4500			4500
1.25. Будівництво водогону питної води від с. Давидівка до с. Атманай Якимівського району Запорізької області	12530			12530
1.26. Створення обласного Револьверного фонду для кредитування ОСББ	5000	2500	2500	10000
1.27. Розвиток системи водопостачання населених пунктів області	59107	64108	70307	193522
Всього: 27 проектів	**297537,85**	**414435,73**	**321198,93**	**1226694,5**

Припущення та ризики

Загальні припущення, що мають значення для впровадження програми, полягають в ефективності проведення реформ в країні, стабілізації економічного розвитку, покращенні інвестиційного клімату, підвищенні ділової активності населення.

Важливими припущеннями успішності реалізації цієї Програми є доступність фінансових ресурсів та стабільність їх надходження для реалізації проектів Плану реалізації Стратегії, у тому числі, Державного фонду регіонального розвитку *(зокрема, існуючі тенденції щодо виділення коштів*

ДФРР у другій половині року обмежують терміни освоєння бюджетних коштів, через що у регіонах збільшується кількість недобудов, довгобудів та дорожчає вартість проектів), а також бюджетів усіх рівнів. Крім того, фінансування проектів повинно бути забезпечено об'єднанням державних, грантових та приватних коштів.

Додаткові фінансові та адміністративні можливості для реалізації проектів Програми «Запорізький край – регіон з високим рівнем та якістю життя населення» можуть виникнути завдяки проведенню реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, хоча відчутні зміни можуть бути досягнуті лише у довгостроковій перспективі у поєднанні зі зміною політики України щодо процесів децентралізації та збільшення можливостей органів місцевого самоврядування.

Наступне припущення – технічна спроможність та достатність виконавчого потенціалу для впровадження проектів, а також ефективна і дієва Агенція регіонального розвитку, яка зможе координувати реалізацію усіх проектів, сприяти залученню додаткових коштів і проведенню лобістської діяльності. Підвищення рівня інформованості щодо впровадження проектів цієї Програми може сприяти зростанню активності усіх учасників процесу (як надавачів, так і користувачів усіх видів послуг), їх спільній зацікавленості у формуванні комфортності життя мешканців регіону.

Важливим позитивним моментом є безпосередній зв'язок Програми «Запорізький край – регіон з високим рівнем та якістю життя населення» з іншими Програмами Плану заходів: «Запорізький край – інвестиційно приваблива територія з розвинутими індустріальним комплексом та інфраструктурою» (Програма 2), «Запорізький край – регіон розвинутих сільських територій» (Програма 3) та «Запорізький край – регіон екологічної безпеки та збереження природних ресурсів» (Програма 4), окремі втручання цих стратегічних цілей прямо і опосередковано сприятимуть підвищенню рівня та якості життя населення.

Основними ризиками є:

поглиблення економічної кризи та політичної нестабільності;

нестача кваліфікованих і мотивованих кадрів, необхідних для реалізації проектів;

нестабільність фінансування реалізації проектів;

істотні зміни бюджетного та податкового законодавства;

недостатність попереднього досвіду реалізації проектів окремими органами місцевого самоврядування;

неможливість встановлення необхідних партнерських відносин та отримання критичної маси зацікавлених сторін на територіях, готових підтримати реалізацію конкретних проектів та Програми в цілому.

Рекомендації

Реалізація програми потребує комбінації зусиль з боку влади, інвесторів, донорів, установ освіти, соціального захисту, житлово-комунального господарства за активної участі організацій громадянського суспільства.

Участь проектів міжнародної технічної допомоги (зокрема, ЄС), має важливе значення для отримання фінансових ресурсів та технічної допомоги, забезпечення управлінського потенціалу і технічних навичок для реалізації ПрограмиДосвід інших регіонів і країн може прискорити реалізацію проектів і сприяти отриманню максимальної віддачі (типові проекти, які реалізуються в інших регіонах і мають позитивні результати).

Впровадити практику фінансування більшості інфраструктурних проектів на засадах співпраці та дольової участі територіальних громад.

Відповідно до Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2020 року певні завдання, що не увійшли до цього Плану заходів, можуть бути враховані в наступний період планування (2019-2020 роки).

У межах напряму 1А:

дослідження потреб регіонального ринку праці;

створення постійних комунікаційних майданчиків між роботодавцями і ВНЗ та закладів профтехосвіти з метою адаптації навчальних програм до потреб регіонального ринку праці;

впровадження до навчальних програм середніх шкіл та закладів профтехосвіти курсів з основ підприємництва.

У межах напряму 1В:

реформування на регіональному рівні системи охорони здоров’я у відповідності з реформою адміністративно-територіального устрою;

покращання матеріально-технічного забезпечення закладів охорони здоров’я обласного підпорядкування;

підтримка обласних та місцевих ініціатив, спрямованих на заохочення населення до здорового способу життя;

У межах напряму 1С:

інституційна та методологічна підтримка ОТГ регіону, зокрема з розроблення Стратегій розвитку та Схем планування територій;

підтримка діяльності Агенції регіонального розвитку;

підтримка ініціатив співпраці між ОТГ регіону;

У межах напряму 1D:

розвиток систем водопостачання та водовідведення в ОТГ;

реформування та/або реорганізація обласних комунальних підприємств;

розвиток альтернативних форм обслуговування житла та надання комунальних послуг населенню.

2.2. Програма 2. Запорізький край – інвестиційно приваблива територія з розвинутими індустріальним комплексом та інфраструктурою.

Стан і проблеми

Запорізький регіон – це область з розвиненим промисловим потенціалом, забезпечена природними ресурсами, власними енергоресурсами, високим науково-технічним потенціалом, розвиненою транспортною інфраструктурою та доступністю до ринків України, держав СНД, Європи та Азії. Всі ці переваги Запорізької області відносять її до найбільш привабливих регіонів України щодо інвестування.

На сьогодні сформований результативний імідж Запорізької області розглядається як цінний ресурс для подальшого всебічного розвитку регіону. Цей ресурс складається з багатьох елементів, які у дієвому симбіозі є ті конкурентні переваги Запорізької області, що дозволяють їй обійняти провідні позиції серед інших областей України у процесі залучення інвестицій.

Насамперед, Запорізький регіон – це один із найбільших промислових центрів України і Східної Європи. На частку промисловості припадає понад 40 % валової доданої вартості (ВДВ), яка є своєрідним індикатором структурних зрушень в економіці області. Водночас, за підсумками 2013 року в загальному випуску товарів та послуг області 65 % становить проміжне споживання. Це найвищий показник серед регіонів, який свідчить, що в структурі економіки області значну питому вагу складають галузі сировинної спрямованості, що виробляють продукцію з низькою доданою вартістю, а також енергоємні. Крім того, аналіз структури економіки області та бюджетних надходжень, свідчить, що обласна економіка має значну частину підприємств великого бізнесу, які у значній мірі залежать від кон’юнктури зовнішнього ринку.

Протягом 2010-2014 років залучення прямих іноземних інвестицій до економіки Запорізького регіону характеризувалося позитивною динамікою. За цей період в економіку області іноземними інвесторами вкладено 450,7 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій.

Водночас, напружені соціально-економічна та політична ситуації в Україні наприкінці 2013 року та у 2014 році, девальвація гривні, уповільнена економічна активність іноземних інвесторів спричинили значне зниження загального обсягу інвестицій, вкладених в економіку області: з 1124,7 до885,2 млн. дол. США.

Щоб мінімізувати негативні тенденції, пом’якшити існуючи ризики, економіка області потребує нових інвестицій *(у тому числі, на створення системи індустріальних парків: в області 14 ділянок загальною площею майже 790 га відповідають вимогам законодавства для розміщення індустріальних парків)*, паралельно з підтримкою зростаючого сектору малого та середнього бізнесу (далі – МСБ), спроможного швидко пристосовуватися до змін у середовищі.

Для забезпечення залучення інвестицій в економіку області необхідним є створення ефективного маркетингу регіону, головним завдання якого є просування інвестиційного потенціалу області на інвестиційні ринки.

Створення життєздатного і швидкозростаючого сектора МСБ важливо для забезпечення сталого регіонального розвитку та може доповнювати діяльність існуючих об'єктів промисловості.

Підтримка МСБ має здійснюватися у формі розбудови інституційної інфраструктури разом із заходами, спрямованими на покращення середовища для ведення бізнесу. Роль установ із підтримки МСБ має також передбачати розвиток підприємницького духу та підприємницьких навичок населення.

Наявний туристичний потенціал регіону свідчить про необхідність розвитку зазначеної галузі, що, у свою чергу, дозволить залучати у цей процес інші галузі економіки (промисловість, будівництво, сільське господарство тощо).**Основна мета Програми -** створення спроможності регіону залучати стратегічні інвестиції на основі ефективного використання наявного потенціалу та конкурентних переваг області, створення умов для зростання частки малого та середнього бізнесу в структурі економіки області, розвиток туристичного потенціалу області.

Програма 2 прямо відповідає Стратегічній цілі 2 «Запорізький край – інвестиційно приваблива територія з розвинутими індустріальним комплексом та інфраструктурою».

Досягнення цієї цілі у 2016-2018 роки передбачається реалізувати через 3 відповідних напрями та 15 проектів.

Програма «Запорізький край – інвестиційно приваблива територія з розвинутими індустріальним комплексом та інфраструктурою» кореспондується з програмами «Запорізький край – регіон з високим рівнем та якістю життя населення» (Програма 1), «Запорізький край – регіон розвинутих сільських територій» (Програма 3) та «Запорізький край – регіон екологічної безпеки та збереження природних ресурсів» (Програма 4).

Структура Програми

В основу програми входять проектні ідеї, відібрані та доопрацьовані групою регіональних експертів на основі пропозицій, що надійшли від підприємств, установ та організацій області, місцевих органів виконавчої влади, громадських організацій, органів місцевого самоврядування та населення.

Програма складається з трьох напрямів, які включають в себе:

стимулювання залучення інвестицій, зокрема, шляхом сприяння створенню індустріальних парків, промоції інвестиційних можливостей регіону;

розвиток малого та середнього підприємництва, через підвищення якості та спрощення надання адміністративних послуг, реалізацію заходів, спрямованих на підвищення ділової активності мешканців області, інституційної, фінансової та інфраструктурної підтримки малого і середнього бізнесу;

розвиток внутрішнього туризму, зокрема, шляхом промоції культурно-туристичного потенціалу регіону та подальшого розвитку туристичної інфраструктури.

Проект	Територія, на яку проект матиме впливу
Напрям 2.А. Стимулювання залучення інвестицій	
2.1. Розробка концепції індустріальних парків Запорізької області	м. Бердянськ, м. Енергодар, м. Мелітополь, м. Токмак, Василівський район, Токмацький район, Михайлівський район
2.2. Проведення Інвестиційного форуму InCo (Інтеграція-Кооперація)	Запорізька область
2.3. Промоція інвестиційних можливостей регіону	Запорізька область
2.4. Створення в Розівському районі Запорізької області енергосервісної компанії	Розівський район, Запорізька область
Напрям 2.В. Розвиток малого та середнього підприємництва	
2.5. Розвиток центрів надання адміністративних послуг	Запорізька область
2.6. Організація та забезпечення діяльності бізнес-інкубатора «БІ Запоріжжя» з менторським центром «бізнес-наставництва»	м. Запоріжжя, Запорізька область
2.7. Створення Центру облікового аутсорсингу для підприємців з числа вимушених переселенців	м. Запоріжжя, Запорізька область
2.8. Створення Школи бізнесу та менеджменту на базі Запорізького Національного університету	Запорізька область
2.9. Створення Центру підтримки експорту малих та середніх підприємств Запорізької області	Запорізька область
Напрям 2.С. Розвиток внутрішнього туризму	
2.10. Проведення міжнародного фестивалю козацьких бойових та традиційних культур «Запорозький Спас»	Запорізька область, м. Запоріжжя, район Верхня Хортиця
2.11. Всеукраїнський «Фестиваль домашньої консервації» в м. Запоріжжі	Запорізька область
2.12. Створення Кластеру культури і подієвого туризму «АРТ-ПРОСТІР»	Запорізька область
2.13. Створення культурно-туристичного комплексу «Кам’янське городище»	Запорізька область
2.14. Реконструкція Палацового комплексу «Маєток Васильєво»	Запорізька область
2.15. Поліпшення матеріально-технічної бази закладів культури та мистецтва	Запорізька область
Всього: 15 проектів	

Напрям 2.А. Стимулювання залучення інвестицій.

На сьогодні головним рушієм економічного зростання та основною бюджетоутворюючою галуззю є промисловість. Поряд з цим технологічний рівень промислового виробництва, насамперед, державних виробничих підприємств, є досить низьким та потребує кардинального оновлення, проведення якого не можливе без залучення в економіку області значних інвестиційних ресурсів. З метою створення привабливих умов для залучення інвесторів необхідним є здійснення комплексу заходів щодо промоції інвестиційних можливостей регіону, визначення перспективних для інвестування галузей економіки, окремих територій та об’єктів, підготовка відповідних інвестиційних продуктів.

Напрям 2.А. включає в себе 4 проекти, які матимуть вплив у таких основних сферах:

створення умов для залучення стратегічних інвесторів на визначені території – індустріальні парки;

маркетингово-промоційна підтримка, популяризація секторів та підприємств, що мають експортний потенціал, просування регіональних брендів на зовнішні ринки.

Напрям 2.В. Розвиток малого та середнього підприємництва.

Важливою ознакою інституційних змін в економіці регіонів є розвиток малого та середнього підприємництва, яке сьогодні є локомотивом розвитку держави в цілому й фундаментом соціально-економічної та політичної стабільності.

За підсумками 2014 року у сфері підприємництва області працювало майже 14 тисяч малих і понад 600 середніх підприємств, 2000 фермерських господарств, а також понад 86 тисяч фізичних осіб-підприємців.

Фактично кожен другий працюючий в економіці області зайнятий у сфері підприємництва.

Запорізька область на третьому місці в Україні за обсягом реалізованої продукції і майже понад 40 % цього обсягу становить внесок малого і середнього бізнесу.

Суб'єкти підприємництва беруть активну участь у соціально-економічному житті області (створення робочих місць, професійне навчання тощо); більш половини податкових платежів до бюджетів усіх рівнів становлять платежі бізнесу. Тому подальший розвиток малого та середнього бізнесу має пріоритетне значення для області.

Напрям 2.В. включає в себе 5 проектів, що матимуть вплив у таких сферах:

розвиток центрів надання адміністративних послуг та впровадження електронної системи надання адміністративних послуг у Запорізькій області;

розширення інфраструктури підтримки бізнесу на всій території області;

залучення до розвитку бізнесу безробітних, внутрішньо переміщених осіб у межах Запорізької області;

підвищення конкурентоспроможності продукції місцевих виробників та їх експортного потенціалу.

Напрям 2.С. Розвиток внутрішнього туризму.

Рекреаційний потенціал Запорізького Приазов'я створює усі передумови для перспективного розвитку курортного господарства України (курортні та рекреаційні території складають майже 15 % площі області). На сучасному етапі ця територія є рекреаційним резервом країни, знаходиться, в більшості, на шляху екстенсивного освоєння.

Крім того, Запорізька область багата на чисельні пам'ятки – унікальні твори матеріальної і духовної культури, які є вагомою частиною всеукраїнського та всесвітнього культурного надбання. Зокрема, в області створено 3 історико-культурних заповідники, з них 2 мають статус національних - Національний заповідник «Хортиця» і Національний історико-археологічний заповідник «Кам'яна Могила».

Однак, проблемним на сьогодні є неефективне та недостатньо раціональне використання усіх цих ресурсів, невідповідність рівня розвитку туристичної індустрії наявному потенціалу. Через це обсяги і динаміка обслуговування туристів поступаються оптимальній розрахунковій кількості, яку може прийняти область.

Напрям 2.С. включає в себе 6 проектів, які спрямовані на:

створення сприятливих умов для розвитку перспективних тематичних

напрямів туризму, зокрема, культурно-пізнавального, сільського (зеленого), екологічного тощо.

поширення інформації про культурно-туристичні можливості області;

створення умов для відвідування області якомога більшою кількістю туристів;

збереження та розвиток основних об'єктів історико-культурної спадщини, покращення доступності туристичних об'єктів.

Очікувані результати

Успішна реалізація проектів Програми «Запорізький край – інвестиційно приваблива територія з розвинутими індустріальним комплексом та інфраструктурою» сприятиме досягненню таких результатів:

розроблено Концепцію індустріальних парків Запорізької області;

реалізовано маркетингові заходи щодо популяризації регіону як інвестиційно привабливого;

створено в Розівському районі енергосервісну компанію «ЕСКО»;

підвищено якість, швидкість та прозорість надання адміністративних послуг;

продовжено розбудову мережі об'єктів інфраструктури підтримки підприємництва в області, у тому числі створено: бізнес-інкубатор «БІ Запоріжжя» з менторським центром «бізнес-наставництва», Центр облікового аутсорсингу для підприємців з числа вимушених переселенців, Школу бізнесу та менеджменту на базі Запорізького Національного університету, Центр підтримки експорту малих та середніх підприємств Запорізької області;

підвищено обізнаність потенційних туристів та зацікавлених сторін з культурним і туристичним потенціалом регіону, розвинуто відповідну інфраструктуру; створено кластер культури і родієвого туризму «АРТ-Простір» та культурно-туристичний комплекс «Кам'янське городище».

Показники:

обсяг прямих іноземних інвестицій, % до попереднього року;

обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на 1 особу, дол. США;

обсяг експорту товарів, % до попереднього року;

обсяг експорту товарів у розрахунку на 1 особу, дол. США;

кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення, одиниць;

кількість середніх підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення, одиниць;

обсяг податкових надходжень від діяльності суб'єктів малого і середнього підприємництва до бюджетів усіх рівнів, млн. грн.;

частка реалізованої продукції (товарів, послуг) малими і середніми підприємствами у загальному обсязі реалізації регіону, %;

кількість створених об'єктів інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва, одиниць;

кількість електронних адміністративних послуг, що надаються – фізичним особам, юридичним особам, а також фізичним особам – підприємцям, одиниць;

кількість проведених туристичних, рекламних та промоцій них заходів, одиниць;

динаміка чисельності туристів та відвідувачів, % до попереднього року;

кількість відвідувачів веб-порталу Запорізького обласного туристично-інформаційного центру, тис. осіб.

Орієнтовний фінансовий план

Проекти	**Бюджет, тис. грн.**			
	2016	**2017**	**2018**	**Разом**
Напрям 2.А. Стимулювання залучення інвестицій				
2.1. Розробка концепції індустріальних парків Запорізької області	200	200	200	600
2.2. Проведення Інвестиційного форуму	200	200	200	600

Проекти	Бюджет, тис. грн.			
	2016	**2017**	**2018**	**Разом**
InCo (Інтеграція-Кооперація)				
2.3. Промоція інвестиційних можливостей регіону	700	700	600	2000
2.4. Створення в Розівському районі Запорізької області енергосервісної компанії ЕСКО	3096	5192	4192	12480
Напрям 2.В. Розвиток малого та середнього підприємництва				
2.5. Розвиток центрів надання адміністративних послуг	840	570	500	1910
2.6. Організація та забезпечення діяльності бізнес-інкубатора «БІ Запоріжжя» з менторським центром «бізнес-наставництва»	300	360	430	1090
2.7. Створення центру облікового аутсорсингу для підприємців з числа вимушених переселенців	300	360	430	1090
2.8. Створення Школи бізнесу та менеджменту на базі Запорізького Національного університету	400	300	200	900
2.9. Створення Центру підтримки експорту малих та середніх підприємств Запорізької області	100	80	80	260
Напрям 2.С. Розвиток внутрішнього туризму				
2.10. Проведення міжнародного фестивалю козацьких бойових та традиційних культур «Запорозький Спас» імені Анатолія Єрмака	1500	1650	1815	4965
2.11. Всеукраїнський «Фестиваль домашньої консервації» в Запоріжжі	150	200	300	650
2.12. Створення Кластеру культури і подієвого туризму «АРТ-ПРОСТІР»	1800	7500	3200	12500
2.13. Створення культурно-туристичного комплексу «Кам'янське городище»	830	900	950	2680
2.14. Реконструкція Палацового комплексу «Маєток Васильєво»	11500	14500	7000	33000
2.15. Поліпшення матеріально-технічної бази закладів культури та мистецтва	33167	38667	44668	116502
Всього: 15 проектів	**55083**	**71379**	**64765**	**191227**

Припущення та ризики

Зважаючи на негативні тенденції розвитку вітчизняної економіки *(зокрема: показники обсягу промислового виробництва по Україні останні 3 місяці 2015 року залишаються майже незмінними і утримаються в діапазоні «мінус» 4,9 %» - «мінус 5,1%», по області – у середньому «мінус 5 %»; загальний індекс споживчих цін по Україні у грудні 2015 року по відношенню до грудня попереднього року склав 143,3 %, по області - 142,1 %)*, а також експертні прогнози щодо повільного відновлення розвитку світової економіки та збереження низьких цін на світових сировинних ринках *(зокрема, ціни на чорні метали, які складають понад 50 % товарної структури області, є найнижчими за останні 15 років)* реалізація Програми буде відбуватися у складні як для країни так і регіону в економічному плані часи.

Головними передумовами здійснення Плану реалізації Стратегії є успішна реалізація Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2020 року, а також своєчасне та ефективне реагування на зовнішні виклики, насамперед, пов‘язані зі вступом у дію ЗВТ з Європейським Союзом, та просуванням адміністративно-територіальної реформи.

Наступними факторами успішності реалізації Програми є наявність, доступність та прозорість закладених фінансових ресурсів, у тому числі Державного фонду регіонального розвитку *(зокрема, існуючі тенденції щодо виділення коштів ДФРР у другій половині року обмежують терміни освоєння бюджетних коштів, через що у регіонах збільшується кількість недобудов, довгобудів та дорожчає вартість проектів)*, а також інституційної та людської спроможності суб’єктів реалізації окремих проектів.

З внутрішніх факторів, які визначатимуть реалістичність Програми, визначимо інституційну спроможність регіону, зокрема, наявність та функціональність Агенції регіонального розвитку як головного координатора реалізації проектів та консультаційного центру для партнерів.

Ще однією умовою є спроможність регіональної влади об’єднати зусилля всіх учасників реалізації Стратегії розвитку регіону: інститути державної та місцевої влади, бізнес, освітні та наукові установи, громадські організації та їх готовність взяти участь та надати підтримку у реалізації Програми.

Важливим позитивним моментом є безпосередній зв’язок Програми «Запорізький край – інвестиційно приваблива територія з розвинутими індустріальним комплексом та інфраструктурою» з іншими Програмами Плану реалізації Стратегії, і особливо тісна взаємодія з Програмою «Запорізький край – регіон з високим рівнем та якістю життя населення».

Основні ризики в реалізації Програми:

критичне падіння ВВП країни (нижче 20 % на рік);

зниження інвестиційного рейтингу регіону та країни в цілому, у тому числі за рахунок згортання іноземними компаніями інвестиційних планів або

перенесення термінів їх реалізації на майбутній період у зв'язку з макроекономічною невизначеністю;

дефіцит зовнішнього фінансування та звуження можливостей доступу до міжнародних ринків капіталу;

невиконання дохідної частини обласного та інших місцевих бюджетів, відсутність коштів у бюджеті розвитку;

відсутність задекларованих обсягів фінансування у Державному фонді регіонального розвитку або порушення процедур подання проектів для отримання коштів;

низька інституційна спроможність потенційних виконавців проектів Програми;

пасивність суб'єктів регіонального розвитку, насамперед, інституційних партнерів проектів Програми;

низька мотивація мешканців до участі в реалізації проектів.

Рекомендації

Успіх реалізації кожного проекту ґрунтується на врахуванні як державних (регіональних), так і приватних інтересів. Саме тому основним рушієм у отриманні максимально позитивних результатів повинно бути поєднання державного і приватного фінансування з коштами місцевих бюджетів та проектів (програм) міжнародної технічної допомоги. Досить важливим моментом є стовідсоткова підтримка всіма зацікавленими сторонами та участь у реалізації проектів Програми підприємців, інвесторів, місцевих, районних і обласних органів влади, навчальних закладів, громадських організацій.

Участь проектів міжнародної технічної допомоги (зокрема, Європейського Союзу) має важливе значення для отримання фінансових ресурсів, забезпечення управлінського потенціалу і технічних навичок для реалізації Програми.

Необхідно використовувати досвід інших регіонів для прискорення реалізації проектів, що, у свою чергу, сприятиме отриманню максимальної віддачі. Залучення інвестицій тісно пов'язане із загальним станом розвитку Запорізької області, а також якістю життя населення (Програма 1). Додаткову підтримку окремі території зможуть отримати завдяки розвитку сільських територій (Програма 3), адже використання потенціалу сільських територій сприятиме підвищенню рівня ефективності виробництва в аграрному секторі, розвитку сільських територій, що у свою чергу підвищить сукупні можливості регіону. Отже, де це можливо, проекти з Програми 2 «Запорізький край – інвестиційно приваблива територія з розвинутими індустріальним комплексом та інфраструктурою» повинні здійснюватися в тісній координації з заходами в Програмі 1, Програмі 3 та в Програмі 4.

Відповідно до Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2020 року певні завдання, що не увійшли до цього Плану заходів, можуть бути враховані в наступний період планування (2019-2020 роки).

У межах напряму 2А:

подальший інноваційний розвиток Індустріальних парків, інтеграція їхньої продукції в європейські та світові технологічні ланцюжки;

освоєння нових інвестиційних майданчиків, зокрема – ревіталізація старопромислових зон регіону;

зниження енергомісткості промислової продукції через підвищення енерогоефективності у виробничому секторі

У межах напряму 2В:

створення галузевих кластерів малих і середніх підприємств навколо стратегічних інвесторів з сервісно-логістичними функціями;

подальший розвиток інфраструктури підтримки підприємництва у формі ЦНАПів, бізнес-інкубаторів та консалтингових центрів;

подальше підвищення експортної спроможності підприємств регіону;

підвищення ефективності базової бізнес-освіти.

У межах напряму 2С:

формування ефективної системи туристичного маркетингу і брендингу регіону;

розвиток туристичної інфраструктури;

розвиток основних туристичних продуктів регіону.

2.3. Програма 3. Запорізький край – регіон розвинутих сільських територій.

Стан і проблеми

Запорізька область є аграрним регіоном, близько 22,8 % населення області проживає у сільській місцевості, а сама область є лідером у виробництві сільськогосподарської продукції (зокрема, за підсумками 2015 року за обсягами збору зернових культур Запорізька область посіла 10 місце в Україні, соняшнику – 4 місце). Збереження та розвиток сільських територій області напряму залежить від ефективності сільського господарства, від кількості та якості робочих місць, які створюються в аграрному комплексі області та самозайнятості сільського населення.

Протягом останніх років, за винятком 2012 року, аграрний сектор області має позитивну динаміку розвитку. У цілому галузь працює з позитивним рівнем рентабельності, зменшується збитковість галузі тваринництва. У структурі валового виробництва сільського господарства рослинництво становить – 70 %, тваринництво – 30 %.

Сільськогосподарське виробництво області є важливою складовою регіональної економіки і має достатній потенціал для забезпечення населення регіону достатньою кількістю харчових продуктів та сировиною для переробних підприємств. Разом з тим, основними вразливими рисами сільськогосподарського виробництва області є:

значна концентрація земель в одних руках, які використовують великі товаровиробники, у той час як більшість основних харчових продуктів тваринного походження виробляється в індивідуальних селянських господарствах;обсяги переробки, які повністю не покривають потреби області, первинна переробка у місцях виробництва сільськогосподарської продукції (сировини) практично відсутня;

відсутність належної логістичної підтримки, логістичних центрів та приймально-відвантажувальних терміналів;

відсутність системи підтримки дрібних агровиробників та їх кооперацiйних зв'язків;

вузькість внутрішнього ринку та обмежений вихід місцевих агровиробників на зовнішні ринки.

Крім того, значна частина населення, яка проживає у сільських територіях, через ведення моно-виробництва в рослинництві, позбавлена можливостей для працевлаштування, що веде до подальшої деградації сільських територій, ускладнення демографічної ситуації та зменшення тривалості життя сільського населення;

Розв'язання соціальних проблем неможливе без економічного підґрунтя і розвитку виробництва. Однак кінцевою метою є підвищення доходів людей і підвищення їх рівня життя, у тому числі шляхом створення нових робочих місць та розбудови інфраструктурну сіл.

Основна мета Програми – збільшення доданої вартості аграрного виробництва, створення додаткових можливостей підвищення зайнятості та доходів сільського населення, а також розвиток інфраструктури сільських громад.Програма 3 прямо відповідає Стратегічній цілі 3 «Запорізький край – регіон розвинутих сільських територій».

Досягнення цієї цілі у період 2016-2018 роки передбачається реалізувати через 3 відповідних напрями та 8 проектів.

Програма «Запорізький край – регіон розвинутих сільських територій» кореспондується з програмами «Запорізький край – регіон з високим рівнем та якістю життя населення» (Програма 1), «Запорізький край – інвестиційно приваблива територія з розвинутими індустріальним комплексом та інфраструктурою» (Програма 2), а також «Запорізький край – регіон екологічної безпеки та збереження природних ресурсів» (Програма 4).

Структура Програми

В основу програми входять проектні ідеї, відібрані та доопрацьовані групою регіональних експертів на основі пропозицій, що надійшли від підприємств, установ та організацій області, місцевих органів виконавчої влади, громадських організацій, органів місцевого самоврядування та населення.

Програма складається з трьох взаємопов'язаних напрямів, які включають в себе:

збільшення доданої вартості сільськогосподарської продукції завдяки підвищенню ступеня переробки, створення кращих можливостей для реалізації

сільськогосподарської продукції у межах області та розширення експортних можливостей;

підтримку доходів сільського населення, у тому числі за рахунок проектів, спрямованих на сприяння само зайнятості та створення малих підприємств у галузях, що не пов‘язані з традиційним сільськогосподарським виробництвом;

розвиток інфраструктури сільських територій, насамперед, шляхом покрашення транспортної та медичної інфраструктури.

Назва проекту	**Територія, на яку проект матиме впливу**
Напрям 3.А. Збільшення доданої вартості сільськогосподарської продукції	
3.1. Будівництво приймально-відвантажувального пункту зерна в залізничні вагони для членів сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «Козацький зерно-вий союз» в смт Якимівка Запорізької області з подальшим будівництвом елеватора місткістю 30 тис. тонн.	Якимівський, Мелітопольський, Приазовський, Веселівський райони Запорізької області, Генічеський район Херсонської області
3.2. Створення індустріального парку з глибокої переробки зерна «Житниця» м. Бердянськ	Запорізька, Дніпропетровська та Донецька області
3.3. Дорадчий супровід сільськогосподарського виробництва для малого та середнього товаровиробника	Запорізька область
Напрям 3.В. Підтримка зайнятості сільського населення	
3.4. Школа агротуризму	Запорізька область
3.5. Створення сприятливих умов для розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації	20 районів Запорізької області
3.6. Пілотний Старт-ап майданчик для сільського зеленого туризму	Запорізька область
Напрям 3.С. Розвиток інфраструктури сільських територій	
3.7. Розвиток автомобільного транспорту в регіоні	Запорізька область
3.8. Реконструкція існуючої будівлі під сільську лікарську амбулаторію по вул. Продольна, 4, в селищі Нове Мелітопольського району Запорізької області	6 населених пунктів Новенської сільської ради Мелітопольського району Запорізької області (с. Нове, с.Данило-Іванівка, с.Садове, с.Зелене, с.Піщанське, с.Тащенак)
Всього 8 проектів	

Напрям 3.А. Збільшення доданої вартості сільськогосподарської продукції.

Структура сільськогосподарського виробництва області за 1990-2015 роки суттєво змінилася в бік збільшення питомої ваги вирощування зернових та технічних культур. Така зміна є характерною для всієї сільськогосподарської галузі півдня України, проте в Запорізькій області вона (зокрема, у контексті зміни клімату та зменшення площ зрошуваних земель) може мати більш негативні наслідки для розвитку переважного виробництва – рослинництва.

Враховуючі такі тенденції: на сьогодні аграрний сектор потребує збільшення доданої вартості сільськогосподарського виробництва, поряд із збільшенням його продуктивності і рентабельності, що безпосередньо сприятиме підвищенню зайнятості, доходів та підвищенню якості життя на селі.

Напрям 3.А. включає в себе 3 проекти, які матимуть вплив у таких основних сферах:

підвищення продуктивності і конкурентоспроможності аграрного сектора області;

покращення доступу агровиробників до ринків збуту;

забезпечення високоякісною сировиною переробної промисловості області;

розвиток потенціалу малих та середніх виробників сільськогосподарської продукції, покращення доступу до технічної підтримки сільськогосподарського виробництва, маркетингових, консультаційних послуг тощо.

Напрям 3.В. Підтримка зайнятості сільського населення.

Будучи значним і показуючи стабільність навіть у кризові часи, аграрний сектор стикається з численними труднощами і не в змозі забезпечити достатню зайнятість для сільського населення.

У структурі рослинництва переважає зернове виробництво, мало розвинене овочівництво та ягідництво. Скорочення вирощування кормових культур призвело до стрімкого зменшення поголів‘я великої рогатої худоби та занепаду галузі тваринництва в цілому, яка є найбільш трудомісткою в сільському господарстві. Все це призводить до значного скорочення робочих місць в агропромисловому комплексі та знелюднення сільських територій.

Отже, слід шукати додаткові можливості зайнятості для жителів села, як у сільськогосподарському виробництві через його диверсифікацію, а також в інших секторах регіональної економіки, передусім через самозайнятість сільського населення та його залучення до підприємництва і роботи у малих містах та селищах. Це дозволить збалансувати розвиток сіл та міст і запобігти подальшому відтоку молодого, кваліфікованого і освіченого населення з сільських територій.

Напрям 3.В. включає в себе 3 проекти, які матимуть вплив у таких основних сферах:

удосконалення підготовки фахівців для малого бізнесу в сільській місцевості, навчально-інформаційна підтримка сільського населення;

надання підтримки молоді з розвитку бізнес-ідей та створення нових видів бізнесу у галузях, що не пов‘язані з традиційним сільськогосподарським виробництвом, зокрема, сільського туризму;

створення умов для підтримки підприємств кооперативної форми власності, насамперед, в галузях тваринництва, овочівництва, фруктівництва, сховищ довготривалого зберігання сільськогосподарської продукції, а також агропереробки;

розвиток мережі сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів за різними напрямами діяльності.

Напрям 3.С. Розвиток інфраструктури сільських територій.

Занепад соціальної інфраструктури в сільських і приміських місцевостях та слабкі можливості для зайнятості є ключовими причинами низького рівня життя і, як наслідок, відтоку та загального старіння населення, що створює додатковий тиск на міста області й прискорює занепад традиційних сіл.

Сучасна сільська інфраструктура в більшості знаходиться у вкрай занедбаному стані і для виправлення ситуації потребує значно більших соціальних інвестицій, ніж фінансові можливості, що будуть доступними для регіону в середньостроковій перспективі.

Напрям 3.С. включає в себе 2 проекти, які спрямовані на:

покращення транспортного забезпечення населення області;

підвищення якості лікарської допомоги в окремих сільських територіях.

Очікувані результати

Успішна реалізація проектів Програми «Запорізький край – регіон розвинутих сільських територій» сприятиме досягненню таких результатів:

розширено інфраструктуру з обслуговування агропромислового комплексу шляхом реалізації проекту по будівництву приймально-відвантажувального пункту зерна в смт Якимівка Запорізької області (реалізація проекту матиме позитивний влив і на територію Херсонської області);

впроваджено сучасні технологій для переробки сільськогосподарської продукції, насамперед, шляхом створення індустріального парку з глибокої переробки зерна «Житниця» у м. Бердянськ (реалізація проекту матиме позитивний влив і на територію Дніпропетровської та Донецької областей);

забезпечено підтримку середніх та малих агровиробників, створено передумови для розвитку різноспеціалізованих базових сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;

підвищено обізнаність та створено додаткові можливості щодо поліпшення зайнятості та самозайнятості сільського населення, молоді, у тому числі за рахунок створення Школи агротуризму та відкриття пілотного Старт-ап майданчику для сільського зеленого туризму;

створено нові робочі місця;

підвищено комфорт проживання мешканців сіл за рахунок реалізації проекту щодо розвитку автомобільного транспорту;

покращено якість лікарської допомоги у шести населених пунктах області.

Показники:

виробництво валової продукції на 100 га сільськогосподарських угідь, тис. грн.;

рівень самозабезпеченості населення основними продуктами харчування, %;

відсоток сільськогосподарської продукції в структурі експорту, %;

кількість членів кооперативів, осіб;

кількість суб'єктів малого та середнього підприємництва у сільській місцевості, одиниць;

кількість нових об'єктів агротуризму, у тому числі сільських, зелених садиб, одиниць;

загальний коефіцієнт вибуття сільського населення (на 1 тис. наявного сільського населення, ‰;

демографічне навантаження на 1 тис. осіб постійного населення віком 16-59 років (сільська місцевість), ‰;

кількість перевезених пасажирів на приміських автобусних маршрутах, тис. осіб;

укомплектованість закладів охорони здоров'я лікарями загальної практики сімейної медицини в сільській місцевості кадрами, %.

Орієнтовний фінансовий план

Назва проекту	**Бюджет, тис. грн.**			
	2016	**2017**	**2018**	**Разом**
Напрям 3.А. Збільшення доданої вартості сільськогосподарської продукції				
3.1. Будівництво приймально-відвантажувального пункту зерна в залізничні вагони для членів сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «Козацький зерновий союз» в смт Якимівка Запорізької області з послідуючим будівництвом елеватора місткістю 30 тис. тонн	3200	5700	1900	10800
3.2. Створення індустріального парку з глибокої переробки зерна «Житниця» м. Бердянськ	1000	3000	2000	6000
3.3. Дорадчий супровід	500	500	500	1500

сільськогосподарського виробництва для малого та середнього товаровиробника				
Напрям 3.В. Підтримка зайнятості сільського населення				
3.4. Школа агротуризму	400	250	250	900
3.5. Створення сприятливих умов для розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації	360	500	700	1560
3.6. Пілотний Старт-ап майданчик для сільського зеленого туризму	150	150	250	550
Напрям 3.С. Розвиток інфраструктури сільських територій				
3.7. Розвиток автомобільного транспорту в регіоні	1133	1133	1133	3399
3.8. Реконструкція існуючої будівлі під сільську лікарську амбулаторію по вул. Продольна, 4, в селищі Нове Мелітопольського району Запорізької області	1500	2000	1500	5000
Всього 8 проектів	**8243**	**13233**	**8233**	**29709**

Припущення та ризики

Можливості реалізації зазначеної Програми є ускладненими, оскільки ще належить створити таку важливу регіональну інституцію, як Агенція регіонального розвитку, що сприятиме реалізації проектів у межах Плану реалізації Стратегії, залученню додаткових коштів та проведенню лобістської діяльності. Наявність коштів та новітніх технологій у формі управлінського потенціалу проектами та конкретних технічних навичок є важливими загальними припущеннями для успішної реалізації Програми «Запорізький край – регіон розвинутих сільських територій».

До реалізації Програми повинні бути залучені ряд інституцій і приватних суб’єктів (програми міжнародної технічної допомоги, державні установи, приватні інвестори) зі своїми новітніми інноваційними технологіями та джерелами фінансування. Для успішності реалізації Програми важливими є ресурси, що виділяються у рамках державних цільових програм, які реалізовуються через Міністерство аграрної політики і продовольства України.

Значна кількість проектів зазначеної Програми може бути більш ефективною у поєднанні з відповідними її заходами у сфері розвитку економіки, туристичного потенціалу та підвищення якості життя населення. Надання додаткових можливостей для збільшення доходів домогосподарств

має підтримуватись здійсненням програм у сфері розвитку внутрішнього туризму, економічного розвитку сільських районів області.

Підвищення спроможності місцевого населення та установ і їх готовність взяти участь та надати підтримку в реалізації Програми є таким важливим припущенням, що допомагає максимально використати сільськогосподарський, туристичний, підприємницький потенціал сільських і приміських територій області.

Участь фермерів, сільськогосподарських підприємств та інших суб'єктів розвитку села є особливо важливою для успіху ініціатив зі створення мереж сільськогосподарських кооперативів.

Основні ризики в реалізації Програми:

поглиблення економічної кризи та політичної нестабільності;

нехтування розвитком сільських територій на користь міст: низький рівень інвестицій, старіння населення, демографічний спад, міграція;

нездатність встановити і використовувати зв'язки між селом та містом;

нездатність усунути існуючі недоліки, такі як структурні дисбаланси, застарілі технології;

недотримання сучасних технологій та невідповідність міжнародним стандартам у галузі сільського господарства;

небажання інвестувати в агропромисловий сектор;

неможливість встановлення необхідних партнерських відносин та отримання критичної маси зацікавлених сторін у селах, готових підтримати реалізацію конкретних проектів та програми в цілому;

відсутність управлінської спроможності місцевих громад у реалізації проектів та успіхів у мобілізації необхідних ресурсів (коштів);

невчасне розв'язання соціальних, освітніх, інфраструктурних, екологічних та інших проблем сільського населення.

Рекомендації

Успіх реалізації та сталості результатів кожного проектної ідеї базується на розумному врахуванні державних (регіональних) і приватних інтересів. Отже, де це можливо, необхідне поєднання державного і приватного фінансування на додаток до коштів, що надходять від місцевих бюджетів та проектів і програм міжнародної технічної допомоги. Для створення критичної маси зацікавлених сторін, що беруть участь та підтримують реалізацію проектів, необхідною є участь фермерів, інвесторів, місцевих, районних та обласних органів влади, інститутів, навчальних закладів, кооперативів фермерів, громадських організацій.

Участь проектів міжнародної технічної допомоги (зокрема, Європейського Союзу, Менонітської асоціації економічного розвитку (MEDA) має важливе значення для надання фінансових ресурсів та технічної допомоги, забезпечення управлінського потенціалу і технічних навичок для реалізації Програми.

Досвід інших регіонів та країн може прискорити реалізацію проектів і сприяти отриманню максимальної віддачі. Є кілька типових проектів, що, як правило, реалізуються в інших регіонах, та мають позитивні результати, наприклад, схеми мікрокредитування, створення сільськогосподарських кооперативів, Агенції регіонального розвитку.

Відповідно до Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2020 року певні завдання, що не увійшли до цього Плану заходів, можуть бути враховані в наступний період планування (2019-2020 роки).

2.4. Програма 4. Запорізький край – регіон екологічної безпеки та збереження природних ресурсів.

Стан і проблеми

Екологічна ситуація в області, як і в цілому по Україні, щороку погіршується. Найгострішими проблемами регіону є тривале забруднення повітря, земель, поверхневих та підземних вод внаслідок господарської діяльності, накопичення у великих обсягах промислових та побутових відходів.

До цих факторів останнім часом додається ускладнення ситуації через підтоплення території населених пунктів та сільськогосподарських угідь, розвиток небезпечних геологічних процесів, а також інші негативні чинники природного та техногенного походження.

Високе техногенне навантаження має негативний вплив на стан довкілля області в цілому, зокрема на біорізноманіття та природні ландшафти, на середовища існування біологічних видів, на створення безпечного і привабливого середовища для населення області.

Наслідком такого стану довкілля є складна демографічна ситуація в області, яка обумовлена зростанням загальної смертності та смертності від онкоутворень, підвищенням рівня захворюваності на туберкульоз.

Охорона навколишнього природного середовища, раціональне використання природних та енергетичних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності людини – невід’ємні умови збалансованого (сталого) розвитку регіону.

Основна мета Програми – підтримка альтернативної енергетики, реалізація енергоефективних заходів, створення умов для поліпшення стану довкілля, сприяння розвитку природо-заповідної справи, налагодження гармонійної взаємодії суспільства і природи.

Програма 4 прямо відповідає Стратегічній цілі 4 «Запорізький край – регіон екологічної безпеки та збереження природних ресурсів».

Досягнення цієї мети у період 2016-2018 роки передбачається шляхом реалізації 2-х відповідних напрямів та 21 проекту.

Структура Програми

В основу програми входять проектні ідеї, відібрані та доопрацьовані групою регіональних експертів на основі пропозицій, що надійшли від підприємств, установ та організацій області, місцевих органів виконавчої влади, громадських організацій, органів місцевого самоврядування та населення.

Програма складається з двох напрямів, які включають в себе:

енергоефективність та підтримка альтернативної енергетики, зокрема, шляхом створення енергосервісних центрів, підприємств – виробників альтернативного палива та енергоефективного обладнання, будівництва вітрових і сонячних електростанцій;

створення умов для поліпшення стану довкілля, розвиток природо-заповідної справи та екомережі, зокрема, шляхом реалізації природоохоронних заходів, будівництва та модернізації систем водовідведення, тощо.

Назва проекту	**Територія, на яку проект матиме вплив**
Напрям 4.А. Енергоефективність та підтримка альтернативної енергетики	
4.1. Створення Комунального підприємства «Енергосервісний центр»	Запорізька область
4.2. Будівництво лінії по виробництву паливних брикетів у Веселівському районі Запорізької області	Веселівський район Запорізької області
4.3. Будівництво парку сонячної енергії потужністю 10 мВт на території смт Чернігівка Чернігівського району	Чернігівський район
Напрям 4.В. Створення умов для поліпшення стану довкілля, розвиток природно-заповідної справи та екомережі	
4.4. Будівництво споруд ультрафіолетового знезараження очищених стоків ЦОС-2, м. Запоріжжя	р. Дніпро
4.5. Будівництво цеху зневоднення осаду стічних вод на об’єднаних очисних спорудах (ООС) м. Енергодар	м. Енергодар
4.6. Реконструкція блока ємностей об’єднаних очисних споруд м. Енергодар з модернізацією технології біологічної очистки стічних вод методом нітрі-денітріфікації	м. Енергодар
4.7. Реконструкція та розширення центральних очисних споруд каналізації Правобережної	р. Дніпро

частини (ЦОС-2) м. Запоріжжя	
4.8. Будівництво споруд для очистки та повторного використання промивних вод на Дніпровській водопровідній станції №1 (ДВС-1)	р. Дніпро
4.9. Реконструкція центральних очисних споруд КП «Водоканал» Мелітопольської міської ради Запорізької області	м. Мелітополь, Мелітопольський, Якимівський та Приазовський райони
4.10. Рекультивація полігону ТПВ (карти № 2) м. Енергодар. Капітальний ремонт	м. Енергодар
4.11. Реконструкція полігону твердих побутових відходів (ТПВ) м. Енергодар	м. Енергодар
4.12. Розробка програми поводження з відходами на території Запорізької області	Запорізька область
4.13. Проведення робіт із забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення та знешкодження непридатних до використання та заборонених до застосування хімічних засобів захисту рослин і тари від них (в тому числі тари, в якій зберігаються відходи та транспортна тара, в якій перевозяться відходи) на території Запорізької області	Територія Запорізької області (Бердянський, Василівський, Веселівський, Вільнянський, Гуляйпільський, Кам'янко – Дніпровський, Мелітопольський, Михайлівський, Новомиколаївський, Оріхівський, Пологівський, Приазовський, Приморський, Чернігівський та Якимівський райони)
4.14. Будівництво з'єднувального каналу для відновлення водного сполучення Азовського моря з Молочним лиманом	Запорізька, Донецька, Херсонська області
4.15. Укріплення Бердянської коси (І етап) (1,5 км)	Прибережна частина Бердянської коси
4.16. Реконструкція берегозахисних споруд по вул. Набережній (від вул. Чубаря до пров. Рибацького) м. Бердянськ Запорізької області	Прибережна частина Бердянської коси
4.17. Розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж території природно-заповідного фонду	Запорізька область
4.18. Розробка проектів місцевих схем формування екологічної мережі	Запорізька область
4.19. Реконструкція будівлі лікувального корпусу під центр відтворення водних живих ресурсів на території санаторію-профілакторію	Запорізька область

при Запорізькому національному університеті	
4.20. Інформування громадськості щодо шляхів розв'язання екологічних проблем Запорізької області	Запорізька область
4.21. Будівництво і модернізація систем водовідведення та очисних споруд	Запорізька область
Всього 21 проект	

Напрям 4.А. Енергоефективність та підтримка альтернативної енергетики.

Запорізький регіон є одним з найбільших виробників і споживачів енергоресурсів. Основна частина підприємств і організацій в промисловості, паливно-енергетичному комплексі, бюджетній сфері області є енергозатратними, у зв'язку з чим існує необхідність модернізації, оновлення та вдосконалення системи енергозабезпечення і енерговикористання, зниження нераціонального та марнотратного використання енергоносіїв. Така ситуація, у поєднанні з високою вартістю енергетичних ресурсів, об'єктивно підвищує зацікавленість споживачів області у впроваджені енергозберігаючих заходів та енергоефективних технологій, у т.ч. із застосуванням альтернативної енергетики в усіх галузях і сферах діяльності.

Напрям 4.А. включає в себе 3 проекти, які спрямовані на:

створення енергосервісного центру, і підприємства з виробництва альтернативного палива,

запровадження енергетичного аудиту об'єктів бюджетної сфери та он-лайн моніторингу споживання паливно-енергетичних ресурсів об'єктами бюджетної сфери;

будівництво сонячної електростанції.

Напрям 4.В. Створення умов для поліпшення стану довкілля, розвиток природо-заповідної справи та екомережі.

Запорізька область має значні рекреаційно-курортні та туристичні ресурси, водночас належить до регіонів з індустріальним типом економіки, через це є найбільш техногенно-навантаженою.

Основними забруднювачами атмосферного повітря та водних об'єктів області є промислові підприємства та житлово-комунальний сектор. Застарілі технології виробництва та очищення, фізична та моральна зношеність обладнання на підприємствах не забезпечують нормативного очищення викидів у навколишнє середовище. З причини перевищення терміну експлуатації та зношеності каналізаційних мереж в області незадовільним є екологічний стан водних об'єктів.

Нагальною залишається проблема поводження з відходами, в тому числі забороненими та непридатними до використання хімічними засобами захисту

рослин (ХЗЗР). Кількість нелегальних сміттєзвалищ в області близько 4 тис. одиниць.

Незважаючи на позитивні тенденції розвитку природно-заповідного фонду, відсоток заповідності (відношення площі ПЗФ до площі області) (4,58%) залишається нижчим від середнього по Україні (6,15%).

Напрям 4.В включає в себе 18 проектів, які спрямовані на:

раціональне використання природних ресурсів;

управління твердими побутовими відходами;

будівництво та модернізацію систем водовідведення та очисних споруд;

відновлення водного сполучення Азовського моря з Молочним лиманом;

реалізацію берегоукріплюючих заходів уздовж Азовського узбережжя;

налагодження гармонійної взаємодії суспільства і природи.

Очікувані результати

Успішна реалізація проектів Програми «Запорізький край – регіон екологічної безпеки та збереження природних ресурсів» сприятиме досягненню таких результатів:

створено умови для організації ефективного управління процесами енергоефективності, утворено Комунальне підприємство «Енергосервісний центр»;

збудовано у Веселівському районі лінію по виробництву паливних брикетів;

збудовано в смт Чернігівка Чернігівського району сонячну електростанцію;

зменшено обсяги енергоспоживання в бюджетній сфері;

модернізовано та реконструйовано існуючі системи водовідведення та очисні споруди;

удосконалено діючі та впроваджено сучасні системи очищення стоків;

розроблено програму поводження з відходами на території області;

здійснено реконструкцію та рекультивацію полігонів твердих побутових відходів;

зменшено кількість несанкціонованих звалищ твердих побутових відходів;

забезпечено реалізацію берегоукріплюючих заходів уздовж Азовського узбережжя;

відновлено сполучення Азовського моря з Молочним лиманом;

забезпечено розробку проектів землеустрою з встановлення меж територій природно-заповідного фонду;

підвищено рівень екологічного виховання громадян;

підтримано діяльність екологічних об’єднань громадян .

Показники:

кількість реалізованих інвестиційних проектів з енергоефективності, одиниць;

кількість підприємств, установ, організацій бюджетної сфери, охоплених моніторингом процесу споживання паливно-енергетичних ресурсів, одиниць;

кількість об'єктів бюджетної сфери, для яких проведено енергоаудит, одиниць;

кількість котелень на альтернативному паливі, одиниць;

обсяг електричної енергії, виробленої з відновлювальних джерел енергії, млн. кВт. год;

загальний обсяг водовідведення, в тому числі нормативно очищених стічних вод та забруднених зворотних вод, млн. м3;

питома вага перероблених відходів від загального обсягу утворених, %;

кількість територій та об'єктів природно-заповідного фонду на території області, одиниць;

площа територій природно-заповідного фонду в межах області, га.

відсоток заповідності (відношення площі ПЗФ до загальної площі області), %;

кількість наявних несанкціонованих сміттєзвалищ, одиниць;

кількість ліквідованих несанкціонованих сміттєзвалищ, одиниць;

кількість просвітницьких заходів, спрямованих на підвищення екологічної культури населення, одиниць.

Орієнтовний фінансовий план

Назва проекту	**Бюджет, тис. грн.**			
	2016	**2017**	**2018**	**Разом**
Напрям 4.А. Енергоефективність та підтримка альтернативної енергетики				
4.1. Створення Комунального підприємства «Енергосервісний центр»	4000	1000	1000	6000
4.2. Будівництво лінії по виробництву паливних брикетів у Веселівському районі Запорізької області	500			500
4.3. Будівництво парку сонячної енергії потужністю 10 мВт на території смт Чернігівка Чернігівського району	6500	6500		13000
Напрям 4.В. Створення умов для поліпшення стану довкілля, розвиток природно-заповідної справи та екомережі				
4.4. Будівництво споруд ультрафіолетового знезараження очищених стоків ЦОС-2, м. Запоріжжя	18501			18501

4.5. Будівництво цеху зневоднення осаду стічних вод на об'єднаних очисних спорудах (ООС) м. Енергодар		15289,6		15289,6
4.6. Реконструкція блока ємностей об'єднаних очисних споруд м. Енергодар з модернізацією технології біологічної очистки стічних вод методом нітрі-денітріфікації		27723,4		27723,4
4.7. Реконструкція та розширення центральних очисних споруд каналізації Правобережної частини (ЦОС-2) м. Запоріжжя	100	35276,43	61733,75	97110,18
4.8. Будівництво споруд для очистки та повторного використання промивних вод на Дніпровській водопровідній станції №1 (ДВС-1)	150	110986,47	95500	206636,47
4.9. Реконструкція центральних очисних споруд КП «Водоканал» Мелітопольської міської ради Запорізької області	15272,4			15272,4
4.10. Рекультивація полігону ТПВ (карти № 2) м.Енергодар. Капітальний ремонт	5494,82			5494,82
4.11. Реконструкція полігону твердих побутових відходів (ТПВ) м. Енергодар			15249,9	15249,9
4.12. Розробка програми поводження з відходами на території Запорізької області	1000			1000
4.13. Проведення робіт із забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення та знешкодження непридатних до використання та заборонених до застосування хімічних засобів захисту	4022			4022

рослин і тари від них (в тому числі тари, в якій зберігаються відходи та транспортна тара, в якій перевозяться відходи) на території Запорізької області				
4.14. Будівництво з'єднувального каналу для відновлення водного сполучення Азовського моря з Молочним лиманом	40	12000	12000	24040
4.15. Укріплення Бердянської коси (І етап) (1,5 км)	3000	3745		6745
4.16. Реконструкція берегозахисних споруд по вул. Набережній (від вул. Чубаря до пров. Рибацького) м. Бердянськ Запорізької області	6000	5844		11844
4.17. Розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж території природно-заповідного фонду	500	500	500	1500
4.18. Розробка проектів місцевих схем формування екологічної мережі	200	200	200	600
4.19. Реконструкція будівлі лікувального корпусу під центр відтворення водних живих ресурсів на території санаторію-профілакторію при Запорізькому національному університеті	190,392	1000	1000	2190,392
4.20. Інформування громадськості щодо шляхів розв'язання екологічних проблем Запорізької області	192,824	150	160	502,824
4.21. Будівництво і модернізація систем водовідведення та очисних спо-	34591	60595	67882	163068
Всього 21 проект	**100254,436**	**280809,9**	**255225,65**	**636289,986**

Припущення та ризики

Загальні припущення, що мають значення для впровадження Програми, це забезпечення належного фінансування реалізації проектів. Фінансування має відбуватися через консолідацію коштів державного та місцевих бюджетів, приватних коштів.

Для успішності впровадження Програми важливими є ресурси у рамках державних програм, які реалізовуються через профільні міністерства - Міністерство екології та природних ресурсів України, Міністерство енергетики та вугільної промисловості України.

Наступне припущення – технічна спроможність та достатність виконавчого потенціалу для впровадження проектів. Більшість проектів Програми передбачають проведення досліджень, проектувальних та ремонтно-будівельних робіт.

Важливо привертати увагу громадськості до екологічних питань, формувати екологічну культуру мешканців області. Необхідно створити умови та розробити механізми залучення громадських організацій і об’єднань до процесів прийняття рішень, які впливають на довкілля, та їх реалізації. Проте, відчутні екологічні зміни можуть бути досягнуті лише в довгостроковій перспективі у поєднанні з узгодженою політикою держави в напрямку раціонального використання природних та енергетичних ресурсів.

Основні ризики в реалізації Програми:

поглиблення економічної кризи та політичної нестабільності;

відсутність управлінської спроможності і навичок у мобілізації необхідних ресурсів (коштів) для реалізації проектів;

невиконання дохідної частини місцевих бюджетів та недостатність фінансових ресурсів на реалізацію проектів, у тому числі у Державному фонді регіонального розвитку;

невідповідність проектів умовам та критеріям, встановлених чинним законодавством для фінансування проектів за рахунок державних коштів;

відсутність технічних рішень, що забезпечать реалізацію проектів;

недостатній рівень підтримки громадських ініціатив, спрямованих на покращення стану довкілля.

Рекомендації

Головні суспільні пріоритети сталого розвитку регіону повинні триматися на нерозривній тріаді: екологічному, економічному і соціальному добробуті. Адже неможливо поліпшити умови життя населення, якщо економічний підйом не буде супроводжуватись соціальним комфортом і зменшенням техногенного навантаження на людину. Так само не можуть екологічні проблеми розв’язуватися за рахунок згортання промислового розвитку і погіршення соціально – побутових умов.

Отже, необхідно забезпечити баланс між інтересами громадянина (щодо створення сприятливих екологічних умов для життя) та між інтересами бізнесу (щодо збільшення обсягів виробництва, які можуть негативно впливати на стан довкілля).

Успіх реалізації та сталості результатів кожного проекту залежить від стабільного фінансування.

Досвід інших регіонів і країн може прискорити реалізацію проектів і отримання максимальної віддачі.

Відповідно до Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2020 року певні завдання можуть бути враховані в наступний період планування (2019-2020 роки).

У межах напряму 4А:

підтримка створення підприємств-виробників альтернативної енергії та енергоефективного обладнання;

підтримка системи он-лайн моніторингу та аналізу споживання енергетичних ресурсів об’єктами бюджетної сфери;

проведення заміни існуючих газових котлів на котли, які працюють на альтернативних видах палива, в бюджетній сфері та житлово-комунальному господарстві.

У межах напряму 4В:

будівництво, модернізація та реконструкція систем водовідведення та очисних споруд;

створення водоохоронних зон;

впровадження заходів щодо поліпшення екологічного стану басейну р. Дніпро та малих річок;

формування регіональної та місцевих схем екологічної мережі;

створення нових об’єктів ПЗФ та забезпечення дотримання природоохоронного режиму в існуючих об’єктах ПЗФ;

виконання заходів, передбачених регіональною концепцією управління ТПВ;

впровадження новітніх технологій і обладнання зі збирання, сортування, транспортування, переробки і утилізації ТПВ;

формування інфраструктури з управління твердими побутовими відходами включно з розробкою системи тарифів і зборів за поводження з відходами;

створення сприятливих умов для розвитку бізнесу у сфері поводження з твердими побутовими відходами;

забезпечення реалізації берегоукріплюючих заходів уздовж Азовського узбережжя.

III. Каталог технічних завдань на проекти регіонального розвитку

3.1. Технічні завдання на проекти регіонального розвитку до Програми 1. Запорізький край – регіон з високим рівнем та якістю життя населення.

Номер і назва завдання:	1.1.1. Вдосконалення системи підготовки молоді до умов регіонального ринку праці, та залучення, як внутрішніх, так і зовнішніх джерел фінансування. 2.2.2. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва. 3.2.2. Розвиток самозайнятості та неаграрних видів бізнесу в сільській місцевості.
Назва проекту:	**1.1.Створення центру підтримки підприємництва і самозайнятих осіб.**
Цілі проекту:	проект «Еврика!» - це соціальний проект, спрямований на навчання та підвищення кваліфікації безробітних, внутрішньо переміщених осіб, підприємців, науковців у межах Запорізької області, з метою сприяння інтеграції до глобальних бізнесових й інноваційних процесів, та налагодженню міжнародних зв'язків, розробці міжнародних проектів співпраці задля розвитку та підвищення економічного потенціалу регіону. Проект розрахований на тих, хто хоче побудувати власний успішний бізнес або розвинути вже існуючий, але не знає, з чого почати. Слід зазначити, що, на жаль, в нашій країні формування іншомовної компетенції у навчальних закладах не відповідає заявленому у програмах рівню, що, в свою чергу, унеможливлює вихід українських товарів та послуг на світові ринки, не дає можливості вітчизняним фахівцям вільно обмінюватись досвідом з колегами з інших країн та позбавляє українців можливості подавати свої проекти на отримання міжнародних грантів й самостійно залучати іноземні інвестиції. Крім того, навіть якщо людина має базову освіту у бізнесовій галузі, брак практичних навичок у вивченні ринку, потреб споживачів, маркетингових технологій, розробки та презентації проектів, залучення інвестицій є суттєвим бар'єром на шляху до її успіху. Зважаючи на вищезазначене, цілями нашого проекту є: формування у учасників проекту іншомовної компетенції, достатньої для здійснення пошуку іноземних інвестицій та налагодження стосунків з партнерами з інших країн, шляхом проведення групових занять з іноземної мови галузі бізнесу; розширення та вдосконалення знань й навичок учасників з розробки та презентації проектів; навчання основам сучасних маркетингових технологій; навчання правильного вибору видів підприємницької діяльності, груп оподаткування; ознайомлення слухачів з пріоритетним напрямкам Стратегії розвитку області; інтеграція науки і бізнесу; проведення в ході реалізації проекту соціологічного дослідження щодо визначення знань та навичок, яких не вистачає сучасним мешканцям області для успішної самореалізації у галузі підприємництва.
Територія, на яку проект матиме вплив:	проект охоплюватиме місто Запоріжжя, а також бажаючих з усієї Запорізької області.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Щороку протягом 3-х років буде надано інформаційну та практичну підтримку 100 особам (безробітним, внутрішньо переміщеним особам, підприємцям, науковцям які забажали здобути та вдосконалити знання іноземної мови, бізнесу, міжнародних відносин). Отримувачами вигод від реалізації проекту будуть щонайменше 300 осіб з числа мешканців Запорізької області вище

	перелічених вище категорій населення. Крім того, слід зазначити, що проект орієнтовано на людей, в яких вже сформовано базові навички та знання у таких галузях, як: іноземна мова, фінанси, маркетинг, або проджект менеджмент, та є вища або професійна освіта, але з певних причин вони втратили роботу або не можуть вийти на новий рівень у своїй підприємницькій діяльності.
Стислий опис проекту:	Проект «Еврика!» – це інституція підтримки підприємництва та самозайнятих осіб, шляхом бізнес-освіти безробітних, внутрішньо переміщених осіб, підприємців та науковців у галузі основ міжнародного співробітництва, залучення інвестицій та грантових коштів з метою розвитку регіону, а також юридичним особливостям відкриття та ведення власної справи, ініціації та просування спільних з іноземними інвесторами та партнерами проектів. Проект «Еврика!», це соціальний проект, спрямований на навчання зазначених вище осіб у межах Запорізької області. Проект розрахований на тих, хто хоче побудувати успішний бізнес у сфері виробництва, надання послуг та інших видів діяльності у рамках міжнародного співтовариства та співробітництва. Навчання учасників проекту здійснюватиметься на базі центрів з навчання іноземних мов. У залежності від спрямування, заняття будуть розраховані на групи учасників від 10 до 50 осіб, що дозволить не тільки приділити максимальну увагу кожному з учасників, але й сприятиме покращенню їхніх навичок роботи в команді. Програма Проекту розроблена за участю успішних бізнесменів, викладачів та фахівців, які мають великий досвід у зазначених галузях.
Очікувані результати:	У межах проекту планується отримати наступні кількісні та якісні результати: створення Центру, у якому людина може отримати нові знання та вдосконалити ті, що вже існують, отримати актуальну інформацію щодо грантодавців та перспективних напрямків розвитку бізнесу, отримати консультацію з юридичних та фінансових питань; проведення 480 академічних годин семінарів, для навчання 300 осіб (3 роки); проведення навчання іноземній мові протягом 480 академічних годин, для 300 осіб (3 роки); дано не менше 80 індивідуальних консультацій юридичного характеру; проведення соціологічного дослідження впродовж реалізації проекту; підготовлення до друку і видання не менше 300 примірників друкованої агітаційної продукції (листівки, буклети, пам'ятки); отримання не менше 40 бізнес – проектів, самостійно спроможних до реалізації. За період реалізації Проекту будуть досягнуті такі результати: 1) соціальна ефективність полягає в наступному: Зацікавленість населення в соціально-економічному та науковому розвитку області та їх готовність брати участь у цьому процесі. Підвищення рівня зайнятості населення. Отримання безробітними, внутрішньо переміщеними особами, підприємцями та науковцями професійних навичок у веденні та створенні бізнесу, залученні інвестицій задля розвитку перспективних та інноваційних проектів. Участь у конкурсах на грантовій основі. Підвищення інтелектуального, морального і творчого потенціалу, розвиток національної самосвідомості, громадянськості і патріотизму. Зростання ділової активності та підприємництва, розвиток наукомістких галузей. 2) економічна ефективність: Задоволення потреб населення Запорізького регіону у виробництві, переробці та реалізації результатів своєї праці, підвищення наукового потенціалу області. Удосконалення професійного рівня власників існуючих бізнесів.

	Підвищення якості життя в Запорізькому регіоні. Створення та підтримка нових науково-дослідних проектів та розвиток існуючих наукомістких галузей. Створення інформаційно-рекламних центрів, які забезпечують просування продуктів на зовнішні та внутрішні ринки.
Ключові заходи проекту:	Освітні заходи проекту: Курс навчання однієї групи (50 осіб, що відбираються на конкурсній основі у відповідності до мінімально визначених меж компетенцій) складає два семестри по 16 тижнів з перервою на два місяці з метою розробки слухачами концепції майбутнього проекту. Після завершення другого семестру за один місяць слухачі проводять публічне обговорення та захист розроблених протягом періоду проектів. Паралельно з вивченням іноземної мови (80 академічних годин на семестр) проходить вивчення економічних, маркетингових дисциплін, розглядаються можливі джерела залучення інвестицій за тематикою проекту (разом 80 академічних годин). Заняття проводитимуться 4 рази на тиждень (2 заняття по 2 години економічні дисципліни, 2 заняття по 3 академічні години іноземна мова); З 50 відібраних осіб формується дві підгрупи для проведення практичних занять з бізнес дисциплін та 4 групи по 12-13 осіб з вивчення іноземної мови. Юридичні консультації для слухачів 50. Проведення соціологічного дослідження впродовж реалізації проекту. Друк спеціальної літератури – 300. Підготовка та впровадження самостійно спроможних бізнес-проектів – 40.
Період здійснення:	**лютий 2016 – січень 2019 року**

Орієнтовна вартість , тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	250	**250**	**250**	**750**

Джерела фінансування:	обласний бюджет, місцевий бюджет, державний бюджет, бізнес, міжнародний донор.
Ключові потенційні учасники ре-	Запорізька ОДА, Громадські організації, Центри з навчання іноземних мов.
Коментарі	Орієнтуючись на положення концепції «Освіта впродовж життя» пропонується залучення до проекту працездатних, ініціативних та мотивованих людей, що прагнуть сприяти розвитку рідного краю, але через певні причини нездатні повністю реалізувати власний потенціал. Проект має сприяти розвитку малого та середнього бізнесу області, розширенню можливостей людей, що здатні створювати нові робочі місця та сприяти росту та розвитку виробництва, надання послуг та підтримці наукомістких галузей.

Номер і назва завдання:	1.1.1. Вдосконалення системи підготовки молоді до умов регіонального ринку праці. 2.2.2. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва.
Назва проекту:	**1.2.Соціальна адаптація колишніх ув'язнених через бізнес-освіту.**
Цілі проекту:	Основними цілями проекту є: моніторинг та вивчення ситуації цієї групи людей і знаходження можливих шляхів взаємодії та співпраці між державними, місцевими органами влади, благодійними та громадськими організаціями, в напрямку сприяння адаптації колишніх ув'язнених; розробка і вдосконалення законодавства України по цій групі людей та їхніх проблем; робота з мінімізації відмов роботодавців для цієї групи людей; створення волонтерської мережі з участю релігійних організацій для соціальної адаптації та вибору напрямку підприємницької діяльності для колишніх ув'язнених; проведення семінарів і конференцій за участю представників соціальних

	служб, місцевих органів влади, державної пенітенціарної служби, роботодавців, профспілок, релігійних організацій та громадських організацій щодо адаптації колишніх ув'язнених добровільне залучення колишніх засуджених для соціальних заходів з метою підвищення їх соціальної адаптації.
Територія на яку проект матиме вплив:	Перший рік проекту – це пілотна робота в Мелітопольському районі, з дівчатами-підлітками, які є ув'язненими в Мелітопольській жіночій виховній колонії. Другий і третій рік проекту – це робота з ув'язненими усіх категорій злочинів, якім залишилося до звільнення 4 місяця (усі території Запорізької області).
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Цільова категорія постійно змінюється, але беручи до уваги статистичні данні, що станом на 2014 рік, було 334 ув'язнених на 100 000 населення в Україні, можна фактично стверджувати, що Проект охопить достеменно щонайменше 6 тис. мешканців області, крім цього від соціалізації цієї категорії виграє уся громада Запорізької області.
Стислий опис проекту:	Існують певні напрацювання по бізнес-освіті з управлінням Державної пенітенціарної служби України в Запорізькій області у двох напрямках: по роботі з ув'язненими, якім залишилося до звільнення 4 місяця; по роботі з дівчатами-підлітками, які є ув'язненими в Мелітопольській жіночій виховній колонії. Шляхом проведення освітніх заходів (семінари, тренінги, дискусії) ми хочемо адаптувати у суспільство колишніх ув'язнених, захистити їх права, дати їм можливість соціальної реабілітації в суспільстві, шляхом проведення ряду освітніх заходів для вивчення основ підприємництва. Ми плануємо в кінці проекту надати можливість колишнім ув'язненим зареєструватися суб'єктами підприємницької діяльності, продовжити відстежувати і підтримувати їх у здійсненні підприємницької діяльності. Включення колишніх ув'язнених в суспільне життя є актуальною проблемою, ніж будь-коли. В умовах війни важливо не залишати цих людей напризволяще, бо це дуже ризиковано. Колишній засуджений практично не має шансів отримати роботу, він один-на-один із зовнішнім світом, який не надто друже-любно до нього ставиться. Серед засуджених, які перебувають в колоніях, не всі злочинці, які обрали цей спосіб життя назавжди. Серед них багато молоді, які зробили помилку, але могли б виправитися. Часто бажання засудженого може бути занадто мало, і він потребує реальної підтримки (психологічна підтримка і допомога в працевлаштуванні).
Очікувані результати:	Буде досліджена база даних осіб колишніх ув'язнених, або які щойно звільнилися з місць ув'язнення. Буде проведено, щонайменше, 45 освітніх заходів (тренінги, семінари, дискусії, круглі столи) для цієї категорії осіб. Буде проведена медіа-підтримка цього напрямку соціалізації (записано 3 передачі на ТВ, 10 публікацій у ЗМІ). Буде проведена безпосередня процедура працевлаштування або реєстрація СПД цієї категорії осіб(щонайменше 300 осіб). Результатом проекту буде не менше 50% з числа навчених осіб, які пройдуть процедуру працевлаштування або реєстрації СПД.
Ключові заходи проекту:	освітні заходи проекту (в тому числі: семінари – 15, тренінги – 10; дискусії – 10, засідання за круглими столами – 10); юридичні консультації для слухачів – 40; соціологічні дослідження на початковому і в кінцевому етапах реалізації проекту – 2; друк спеціальної літератури – 300; підготовка та впровадження самостійно спроможних бізнес-проектів –10; проведення медіа-підтримки соціалізації (запис 3 передач на ТВ, 10 публікацій

	у ЗМІ); створення на постійної основі пересувного бізнес-інкубатору для ув'язнених - 1.			
Період здійснення:	**лютий 2016- січень 2019 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	250	**250**	**250**	**750**
Джерела фінансування:	обласний бюджет, місцевий бюджет, державний бюджет, міжнародний донор (подана заявка на отримання гранту від Канадського фонду підтримки місцевих ініціатив Посольства Канади в Києві, на розгляді).			
Ключові потенційні учасники	Запорізька ОДА, Управління Державної пенітенціарної служби України в Запорізькій області, громадські організації.			
Коментарі	Для Запорізької області такий проект вирішить два болючі питання: збільшення зайнятого населення та зменшення криміногенної обстановки.			

Номер і назва завдання:	1.1.1. Вдосконалення системи підготовки молоді до умов регіонального ринку праці.
Назва проекту:	**1.3. Підготовка молоді з інвалідністю до сучасного ринку праці. Інноваційні підходи у сфері професійної реабілітації.**
Цілі проекту:	Соціальна інтеграція інвалідів молодого віку у суспільство, покращення якості їх життя шляхом створення соціально-економічного підприємства з транзитними робочими місцями. Створення передумови для адаптації до виробництва, максимальний розвиток, підвищення, відновлення працездатності людей з інвалідністю для подальшого входження у відкритий ринок праці, сприяння самозайнятості та підприємницької діяльності.
Територія, на яку проект має вплив:	Запорізька область.
Орієнтована кількість отримувачів	Люди з обмеженими фізичними можливостями віком до 35 років, мешканці Запорізької області, більш ніж 25 тис. осіб.
Стислий опис проекту:	В основі проекту лежить досвід і результати австрійських реабілітаційних установ з питань професійної реабілітації та професійної діагностики молодих інвалідів. Мета проекту полягає у розв'язанні проблеми працевлаштування інвалідів молодого віку, які пройшли курс професійної реабілітації, отримали професію, але не мають досвіду роботи взагалі чи за обраною спеціальністю. Це пов'язано з рядом факторів, і один з основних – рівень професійної підготовки та досвід роботи. Отже є нагальна потреба для інвалідів, в адаптаційному періоді для закріплення навичок та набуття трудового досвіду для подальшого входження у відкритий ринок праці. Проектом передбачається створити при комунальній установі «Запорізький обласний центр професійної реабілітації інвалідів» Запорізької обласної ради соціально – економічне підприємство – багатопрофільну майстерню з транзитними та постійно діючими робочими місцями що допоможе інвалідам молодого віку набути виробничого досвіду та інтегруватися у відкритий ринок праці. Планується створити робочі місця перукаря, манікюрниці, швачки, робітника по виготовленню реклами та друкованої продукції. Протягом 6 місяців інвалід віком до 35 років матиме оплачувану роботу на транзитному робочому місці та через 6 місяців, отримавши необхідні навички та досвід, поступиться своїм транзитним робочим місцем наступному випускникові. Сприяння в працевлаштуванні здійснюється через створену службу надання послуг з працевлаштування та підтримки підприємницької діяльності, юридичної допомоги та соціальних досліджень.

	Здоров'я та фізичний стан підтримується підрозділом з фізичної реабілітації.
Очікувані результати:	Після впровадження даного проекту у Запорізькій області існуватиме успішна модель організації соціально-економічного підприємства, яка забезпечить: професійну реінтеграцію людей з обмеженими можливостями та вирішить нагальну соціальну потребу інвалідів у прискоренні процесу залучення їх до сфери занятості й адаптації на ринку праці; підготовку людей з обмеженими фізичними можливостями молодого віку до входження в первинний ринок праці; конкурентоспроможність інваліда на ринку праці та його трудового влаштування в звичайних виробничих умовах до 90% від загальної кількості отримувачів послуг з професійної реабілітації; адаптацію до вимог загального ринку праці програми професійного навчання та професійної реабілітації що дозволить розширити спектр форм зайнятості, досягти ефективної зайнятості серед інвалідів; зниження рівня бідності серед інвалідів; підвищення рівня задоволення соціальними програмами.
Ключові заходи проекту	Створення майстерні по виготовленню рекламно-друкованої продукції з загальною кількістю робочих місць – 6. Створення майстерні з пошиву та ремонту одягу з загальною кількістю робочих місць – 5. Створення майстерні з надання послуг парикмахерка, манікюру, педикюру з загальною кількістю робочих місць – 6. Створення майстерні з надання послуг з працевлаштування та підтримки підприємницької діяльності, юридичної допомоги та соціальних досліджень для вдосконалення роботи з професійної орієнтації молодих інвалідів відповідно до потреб ринку праці з загальною кількістю робочих місць – 2. Створення підрозділу з надання ефективної фізичної реабілітації. Забезпечення обліку та оцінки результатів роботи проекту.
Період здійснення	**січень 2016 – грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	2000	**1500**	**1300**	**4800**

Джерела фінансування:	обласний бюджет.
Ключові потенційні учасники	Фонд соціального захисту інвалідів, громадські організації.
Коментарі	

Номер і назва завдання:	1.1.2. Розвиток лідерських та підприємницьких якостей молоді.
Назва проекту:	**1.4.«START-UP BUSSINESS».**
Цілі проекту:	Мотивація молоді Запорізької області до підприємницької діяльності. Розвиток та удосконалення у молоді Запорізької області знань, вмінь та навичок необхідних для започаткування власної справи. Сприяння розвитку підприємницьких ініціатив серед молоді через створення бізнес-інкубатору. Капітальний ремонт великого залу (зал великий зі сценою) КУ «Запорізький обласний центр молоді» ЗОР. Покращення матеріально-технічних умов для розвитку творчого потенціалу молоді та реалізації обласних молодіжних заходів.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Орієнтовна	Шкільна, студентська та трудова молодь 24 700 осіб.

кількість отримувачів вигод	
Стислий опис проекту:	Сучасна молодь, не маючи достатнього трудового досвіду, не завжди має можливість розпочати власну справу навіть маючи гарну ідею. Трапляється так, що перепоною цьому є не лише не вміння, а й «страх» і стереотипні уявлення. Тому для поширення підприємництва важлива популяризація і реклама, яка йде від діючих молодих підприємців. Отже, першим кроком є створення відео реклами. Другий етап – обмін досвідом, навчання та розвиток компетенцій для успішного оформлення бізнес-плану. Такі заходи реалізовуватимуться системно – раз на квартал. Для підтримки і розвитку підприємницьких ініціатив на базі КУ «Запорізький обласний центр молоді» ЗОР необхідно створити бізнес-інкубатор, що стане ресурсним центром для втілення бізнес-ідей в життя. Така структура покликана допомагати молодим підприємствам виживати й розвиватися у період стартового або початкового етапу, коли вони є найбільш вразливими в умовах швидко змінюваного ринку. КУ «ЗОЦМ» ЗОР надає можливості для реалізації творчого потенціалу молоді Запорізького краю, а також залучення молоді до активного соціального життя молоді. Через постійну експлуатацію залу відбувається морально-технічне зношення приміщення, тому унеможливлюється повноцінна реалізація потенціалу. Капітальний ремонт даного приміщення дозволить залучити молодь та громадські організації до взаємодії з державними організаціями.
Очікувані результати:	Надано безкоштовні освітні послуги, приміщення та обладнання молоді, яка має намір реалізувати свої бізнес-ідеї і проекти, що сприяє динамічному розвитку малих підприємств. Таким чином, робота бізнес-інкубаторів створила позитивний економічний ефект як у регіонах, де вони діють, так і впливає на соціально-економічний розвиток країни в цілому. Підготовлено програму розвитку у молодих підприємців знань та вмінь спрямованих на успішне започаткування власної справи. Поради від експертів. Створення бізнес-планів за напрямками та обрання найкращої інвесторами та експертами. Залучено максимальну кількість молодих осіб до реалізації молодіжної політики в Запорізькій області. Проведено заміну покриття підлоги. Збільшено кількість посадочних місць у залі за рахунок придбання необхідного матеріалу. Придбано нові штори та покращено умови для експлуатації мультимедійного обладнання. Здійснено ремонт сцени та облаштовано її до сучасних вимог, а також доукомплектовано необхідним обладнанням. Покращено акустичні властивості та теплоізоляційних характеристик приміщення розміром 429, 6 $м^2$. У тому числі стіни 730 $м^2$
Ключові заходи проекту:	Висвітлення на телебаченні Запорізької області відеороликів щодо початку діяльності бізнес-інкубатору та широке розповсюдження в популярних серед молоді соціальних мережах. Формування бази інвесторів, що зацікавлені в співпраці. Підготовка до навчання через майстер-класи з залученням молоді, експертів, успішних підприємців. Обрання експертами та інвесторами найкращого бізнес-плану за різними показниками та критеріями. Розробка проектно-технічної документації. Проведення відповідних тендерів, укладення договорів з генеральними підрядниками.

	Закупівля та монтаж необхідного обладнання залу та сцени. Проведення робіт з реконструкції.			
Період здійснення:	**січень 2016- грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	974	**82**	**74**	**1130**
Джерела фінансування:	обласний бюджет, спонсорські кошти.			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Запорізька ОДА, громадські організації.			
Коментарі				

Номер і назва завдання:	1.1.3. Доступність до якісної освіти протягом життя як основи життєвого успіху особистості.
Назва проекту:	**1.5.Регіональне середовище для віртуальної комунікації освітян.**
Цілі проекту:	Створення регіонального середовища: - відкриття 25 аудиторій не менше ніж на 100 місць зі швидкісним Інтернетом та спеціальним програмним забезпеченням (у кожному базовому навчальному закладі 20 сільських районів і п'яти міст Запорізької області); - для дистанційного навчання незалежно від місця проживання та особливостей здобувача освітніх послуг, який проживає у Запорізькій області; проведення он-лайн навчання, підвищення кваліфікації за три роки: з «Веб2.0» - 1020 осіб, з «Інтел-навчання для майбутнього»- 1,5 тис. осіб, «Навчання з можливостями платформи MOODLE» - 2,5 тис. осіб, «Розумні уроки зі SMART»- 1,5 тис. осіб, «Скрайбінг для покоління майбутнього» - 2,5 тис. осіб, «Інтерактивні технології для найменших» -2 тис. осіб, «Дистанційне навчання для людей з особливими потребами» -4 тис. осіб, «Особливості роботи з хмарними технологіями в навчальний та позанавчальний час» - 4 тис. осіб тощо. Провести не менше 35 конференцій, 132 нарад, 180 семінарів, дискусій тощо з включеннями усіх районів і міст Запорізької області, з можливістю приєднання освітян та учнів усіх навчальних закладів області (595 шкіл, 60 позашкільних, 40 професійно-технічних та 430 дошкільних навчальних закладів) не менше 18 тисяч освітян та не менше 150 тисяч учнів та їх батьків; - із забезпеченням сучасних вимог часу та відповідно до розвитку новітніх технологій; - до 31.12.2016; - з дотриманням бюджету 1 500,0 тисяч гривень.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Уся Запорізька область.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Отримувачами вигоди будуть усі керівники та працівники органів управління освітою та закладів освіти області, усі вихованці та учні навчальних закладів (ДНЗ, ЗНЗ, ПТНЗ, ВНЗ) та їх батьки – усього не менше 900 тис. мешканців області, у т.ч. й віддалених територій сільської місцевості. Щороку буде підвищено кваліфікацію 18 тис. медпрацівників ЗНЗ; 6 тисяч вихователів ДНЗ; 1130 керівників органів управління освітою та закладів освіти; надано консультації, проведено навчання з питань виховання дітей і підлітків - не менше 300 тис. осіб; залучено до он-лайн конференції, дискусії з питань освіти біля 400 тис. осіб.
Стислий опис проекту:	Проектом передбачено придбання та встановлення центрального серверу у місті Запоріжжі (кафедра інформатики та інформаційних технологій в освіті ЗОІППО)

	та придбання та встановлення локального серверу у кожному базовому закладі освіти району/міста області з підключенням до Інтернету (оптоволокно, роутери, комутатори тощо); встановлення відповідних програм та налаштування для відео конференцій і он-лайн нарад, семінарів, тренінгів дозволить економити фінансові та людські ресурси, час для навчання та підвищення кваліфікації вчителів та керівників закладів освіти; для плідної роботи щодо підготовки вчителів для роботи зі здібними та обдарованими учнями, для організації роботи учнів з вченими, організації віртуальних лабораторій тощо. Дозволить залучати до творчої співпраці великі групи вчителів за професійною спрямованістю - до 3 тисяч учасників одночасно. Може надаватись можливість для роботи і соціальних партнерів - медиків, органів місцевої влади та місцевого самоврядування тощо. Надає можливість одночасно залучити до роботи, наприклад, усіх учителів математики області, що неможливо зробити як через фінансові так і територіальні перепони та відсутність такої величезної аудиторії для належної роботи учасників.
Очікувані результати:	Вихованці, учні та батьки, незалежно від місця проживання, у результаті реалізації проекту отримають якісні освітні послуги (підвищення кваліфікації, навчання, консультації – не менше 600 тис. осіб), які відповідатимуть вимогам часу (різке підвищення якості надання освітніх послуг усіма закладами освіти області через можливість оперативного реагування освітян на виклики). Освітяни та управлінці усіх територій області зможуть здійснювати дистанційне навчання здобувачів освіти (не менше 35 тис. осіб за рік) вчасно та оперативно обмінюватись інформацією, систематично підвищувати кваліфікацію, вносити актуальні зміни до навчально-виховного процесу та управління. Органи місцевого самоврядування, у т.ч. об'єднаних територіальних громад, отримають можливість для значної економії коштів (не менше 500 тис. грн.. у одному районі Х на 20 сільських районів = 1млн грн. за один рік витрат на транспортні потреби, відрядження тощо працівників як власне органів управління, так і освітян). Однак, ця економія лише покращить якості навчально-виховного процесу, у т.ч. й для учасників з особливими освітніми потребами та під час форс-мажорних обставин, але й дозволить виділити фінанси та можливості для покращення матеріально-технічної бази закладів освіти. А це, у свою чергу, ще більше дасть можливість підняти якість освітніх послуг.
Ключові заходи проекту:	Придбання обладнання, програмного продукту та підключення до швидкісного Інтернету протягом І півріччя 2016 року. Встановлення та налагодження обладнання (протягом ІІ півріччя 2016 року). Проведення тестових сесій.
Період здійснення:	січень - грудень 2016 року

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	1500			**1500**

Джерела фінансування:	обласний бюджет, місцеві бюджети.
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	обласна рада, Департамент освіти і науки облдержадміністрації та органи управління освітою райдержадміністрацій та міськвиконкомів, навчальні заклади області.
Коментарі	проект відповідає сучасним вимогам електронного урядування, не потребує додаткового фінансування.

Номер і назва заходу:	1.1.3. Доступність до якісної освіти протягом життя як основи життєвого успіху особистості. 4.1.2. Розвиток альтернативної енергетики.
Назва проекту:	**1.6. Модернізація закладів освіти.**

Цілі проекту:	Забезпечення розвитку системи дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів області.
Територія, на яку проект матиме плив:	Запорізька область.
Стислий опис проекту:	В області ведеться послідовна робота щодо створення умов для забезпечення рівного доступу дітей до обов'язкової та якісної освіти. Станом на 01.01.2016 в регіоні функціонують 513 дошкільних навчальних закладів з контингентом 58 тис. дітей; 600 загальноосвітніх закладів з контингентом 159,4 тис. учнів. З метою забезпечення надання якісних освітніх послуг в області проводиться оптимізація мережі загальноосвітніх навчальних закладів, відкриваються нові дошкільні заклади, закуповуються шкільні автобуси та комп'ютерна техніка. Разом з тим, існує низка питань, вирішення яких потребує державної підтримки. Основними з них є: - незадовільний технічний стан закладів освіти; - перевантаження дошкільних навчальних закладів у містах обласного значення; - низькій рівень забезпечення закладів освіти сучасною комп'ютерною технікою. Серед них: Преславська спеціальна загальноосвітня школа інтернат для дітей з вадами розумового розвитку Приморського району, Банівська загальноосвітня школа Приморського району, Михайлівський навчально-виховний комплекс I-II ступенів в смт Михайлівка, Загальноосвітня школа № 13 у м. Бердянськ, дошкільний навчальний заклад № 144 у м. Запоріжжя, дитячі садки в смт Балабине Запорізького району та с. Терпіння Мелітопольского району та
Очікувані результати:	реалізація проекту сприятиме забезпеченню формування системи навчальних закладів для надання високоякісних освітніх послуг та дозволить: зміцнити матеріально-технічну базу закладів освіти області; надавати освітні послуги у відповідності до запитів та потреб населення області; розбудувати мережу дошкільних навчальних закладів, підвищити рівень охоплення дітей відповідного віку дошкільною освітою; забезпечити рівний доступ до якісних освітніх послуг.
Ключові заходи проекту:	аналіз стану матеріально-технічної бази закладів освіти; реконструкція та технічне переоснащення закладів освіти, впровадження сучасних методів енергозбереження; придбання комп'ютерної техніки та шкільних автобусів; проведення навчальних занять, семінарів, тренінгів тощо для населення регіону.
Період здійснення:	**січень 2016 – грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	20000	**21680**	**22500**	**64180**

Джерела фінансування:	ДФРР, Державний бюджет, обласний бюджет, місцеві бюджети.
Ключові потенційні учасники реалізації	органи місцевого самоврядування, Управління капітального будівництва облдержадміністрації, Департамент освіти і науки обласної державної адміністрації, районні державні адміністрації.
Коментарі:	

Номер і назва завдання:	1.2.1. Підвищення доступності та ефективності медичного обслуговування.

Назва проекту:	**1.7.Створення Обласної клінічної лікарні медичної реабілітації.**
Цілі проекту:	Покращити якість та доступність медичної реабілітації населенню Запорізької області.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Починаючи з 2010 року, рівень первинного виходу на інвалідність по Запорізькій області перевищує аналогічний показник по Україні в середньому на 6% протягом 2010-2013 рр. щорічно (по Україні – 45,73±1,12 на 10 тис. нас., по Запорізькій області – 48,63±2,52 на 10 тис. нас.). Поряд з цим, враховуючи кількість учасників антитерористичної операції та внутрішньопереміщених осіб, очікується зростання в потребі медичної реабілітації. На сьогоднішній день за офіційними статистичними даними в Запорізькій області не існує жодного ліжка для проведення медичної реабілітації. Як наслідок, зростає первинний вихід на інвалідність, що призводить до економічних втрат та соціально-економічного навантаження не тільки в регіоні, а й в цілому по країні. Відкриття лікарні цього профілю дозволить знизити первинний вихід на інвалідність, відновити працездатність, знизити кількість хворих, направлених на посилення групи інвалідності, а також сприятиме зростанню якісного життя (показники QALY та DALY) населення регіону.
Стислий опис проекту:	Проектом передбачається комплексний системний підхід реабілітаційних заходів населенню Запорізької області. Багатогранність завдань медичної реабілітації населення області, в першу чергу постраждалих в АТО, потребує ефективного функціонування цієї системи як самостійного напряму клінічної та соціальної медицини. Медична (фізична та психологічна) реабілітація як система заходів з відновлення або компенсації фізичних можливостей та інтелектуальних здібностей, підвищення функціонального стану організму включає психотерапевтичний вплив, медикаментозну корекцію, ЛФК (кінезотерапію), фізіотерапію, масаж, фітотерапію, аеротерапію, застосування Створення Обласної клінічної лікарні медичної реабілітації, як головного координатора з медичної реабілітації (в тому числі з організаційно – методичної роботи) дозволить організувати в регіоні системну діяльність за даним напрямом на всіх рівнях надання медичної допомоги. В Обласній клінічній лікарні медичної реабілітації планується використовувати новітні технології та унікальні апарати: психокорекцію та психотерапію; методики відновлення після перенесеного гострого порушення мозкового кровообігу; пристрої для безперервної пасивної розробки суглобів; системи для декомпресійного витягнення; апарати для пресотерапії та багато інших апаратів і систем, які є високоефективними для лікування, профілактики та реабілітації.
Очікувані результати:	Очікувані результати за проектом : підвищення якості та доступності медичної реабілітації; зниження показників смертності та первинного виходу на інвалідність населення Запорізької області за провідними нозологіями; покращення стану психічного здоров я осіб, постраждалих в зоні проведення АТО.
Ключові заходи проекту:	основними заходами передбаченими за проектом є: створення Обласної клінічної лікарні медичної реабілітації; оснащення новітнім та сучасним обладнанням; навчання медичного персоналу сучасним методам реабілітації; організація та контроль в регіоні роботи з медичної реабілітації на всіх рівнях

	надання медичної допомоги; використання принципів доказової медицини і Інтернет ресурсів в повсякденній діяльності; розробка та впровадження стандартів і протоколів з медичної реабілітації згідно протоколів надання медичної допомоги; проведення моніторингу задоволеністю населення регіону організацією медичної реабілітації.			
Період здійснення:	**січень 2016 - грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
		80000	**40000**	**120000**
Джерела фінансування:	кошти обласного бюджету та інші джерела, не заборонені чинним законодавством.			
Ключові потенційні учасники реалізації	Департамент ОЗ ЗОДА.			
Коментарі				

Номер і назва завдання:	1.2.1. Підвищення доступності та ефективності медичного обслуговування. 1.2.2. Формування здорового способу життя.
Назва проекту:	**1.8.Реконструкція будівель та інженерних мереж комунальної установи «Міська клінічна лікарня екстреної та швидкої медичної допомоги м. Запоріжжя» по вул. Перемоги, 80, м. Запоріжжя».**
Цілі проекту:	Комплексна реконструкція будівель та інженерних мереж міської клінічної лікарні екстреної та швидкої медичної допомоги м. Запоріжжя, зокрема, реконструкція хірургічного, травматологічного, радіологічного, господарчого корпусів. Забезпечення мешканців міста кваліфікованою екстреною медичною допомогою на основі сучасної медичної науки, а також здійснення проведення профілактичних та лікувально-оздоровчих заходів.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Місто Запоріжжя.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Населення міста Запоріжжя.
Стислий опис проекту:	У зв’язку з відсутністю капітального ремонту будівель та інженерних мереж комунальної установи «Міська клінічна лікарня екстреної та швидкої медичної допомоги м. Запоріжжя» з дня введення в експлуатацію у 1965 році, необхідна термінова комплексна реконструкція інженерних комунікацій (водопостачання, каналізації, теплопостачання) в підвалах будівель клінічної лікарні, а також реконструкція інженерних комунікацій поза межами будівель. У зв’язку із значним зношенням трубопроводів постійно відбувається замочування основи під фундаментами будівель. Комісією з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій м. Запоріжжя об’єкт визнано неаварійним, але підвальні приміщення корпусів та міжповерхові сходи хірургічного корпусу, інженерні комунікації є аварійно-небезпечними. Після аварійної ситуації на мережах водопостачання та каналізації відбулося осідання будівлі хірургічного корпусу орієнтовно на 50 см в сторону правого крила будівлі та нахил в сторону балки, осідання підлоги на першому поверсі на 7см. Стан будівельних конструкцій нестабільний. У 1988 році було проведено посилення конструкцій деформованих сходів в лівому крилі корпусу, проведено випал ґрунтів навколо фундаментів споруди,

	однак і на цей час стабілізації немає. Окрім того, необхідна реконструкція радіологічного корпусу – у зв'язку з аварійною ситуацією на теплових мережах та каналізації відбулося осідання корпусу з порушенням даху. Загальна кошторисна вартість реконструкції об'єкту складає 27395,31 тис. грн. (в цінах 2013 року). Протягом 2012-2014 років з місцевого бюджету профінансовано 1002,54 тис .грн. У 2015 році за рахунок коштів місцевого бюджету передбачено видатки у розмірі 14,552 тис грн.
Очікувані результати:	створено безпечну експлуатацію інженерних мереж та стабільний стан будівель, комфортні умови проведення різних процедур хворим та безпеку праці медичного персоналу лікарні.
Ключові заходи проекту:	проведення комплексної реконструкції будівель та інженерних мереж міської клінічної лікарні екстреної та швидкої медичної допомоги м. Запоріжжя для забезпечення дотримання санітарних вимог надання первинної медичної допомоги населенню міста.
Період здійснення:	**березень 2016 – листопад 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	10691,851	**8351,730**	**7691,928**	**26735,509**

Джерела фінансування:	обласний бюджет, місцевий бюджет, державний бюджет.
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Запорізька обласна державна адміністрація (співфінансування проекту), держава (співфінансування проекту), Запорізька міська рада (співфінансування проекту, заявник проекту), комунальне підприємство «Управління капітального будівництва» (замовник будівництва), підрядна організація (реалізація проекту) з необхідними потужностями та досвідом, яка буде визначена за результатами конкурсного відбору.
Коментарі	

Номер і назва завдання:	1.2.1. Підвищення доступності та ефективності медичного обслуговування.
Назва проекту:	**1.9.Реконструкція реабілітаційного центру ДЦП у м. Бердянськ.**
Цілі проекту:	Реабілітація дітей, хворих на ДЦП та інші захворювання, оздоровлення дитячого населення. Зниження рівня захворюваності, покращення стану здоров'я та якості життя дитячого населення.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	6514 дітей-інвалідів, хворих на ДЦП та інші хвороби, Запорізької області та 17370 дитячого населення м. Бердянська.
Стислий опис проекту:	Існує проблема безоплатної реабілітації та оздоровлення дитячого населення, у т.ч. дітей-інвалідів, хворих на ДЦП та на інші хвороби, впродовж року (не всі верстви населення мають можливість за власні кошти придбати путівки або дочекатись черги на безоплатну путівку до санаторію). Потрібно провести реконструкцію приміщення басейну дитячої поліклініки під реабілітаційно–оздоровчий центр для дітей, хворих на ДЦП та інші хвороби, з новими підходами до методів лікування, реабілітації та профілактики: проведення масажу, лікувальної фізкультури, заняття на спеціальному лікувальному обладнанні, плавання в басейні. Необхідно передбачити облаштування приміщень світлодіодними пристроями для дітей з психостресовими станами, облаштувати «сухий басейн», процедури якого позитивно вплинуть на психічний стан дітей з ДЦП та передбачити інші профілактичні методи. Головною метою проекту є створення оздоровчого закладу для дітей міста та

	області, що надасть змогу безоплатно впродовж року оздоровлювати дітей-інвалідів, хворих на ДЦП та інші захворювання, новонароджених з перинатальною патологією.
Очікувані результати:	Реабілітація дітей-інвалідів, хворих на ДЦП та інші захворювання. Запорізької області з новими підходами до методів лікування. Оздоровлення всього дитячого населення міста Бердянська. Зниження рівня захворюваності, покращення стану здоров'я та якості життя дитячого населення. Навчання молодих мам щодо плавання немовлят. Зменшення витрат місцевого бюджету на придбання медпрепаратів для безоплатного забезпечення ліками дітей – інвалідів та інших груп.
Ключові заходи проекту:	Реконструкція приміщення басейну дитячої поліклініки під реабілітаційно–оздоровчий центр для дітей, хворих на ДЦП та інші хвороби. Підготовка приміщення басейну у відповідності з санітарними вимогами, облаштування приміщення. Закупівля та встановлення обладнання. Організація проведення масажу, ЛФК, занять на спеціальному лікувальному обладнанні, навчання плаванню.
Період здійснення:	**січень 2016 – грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	160	**900**	**940**	**2000**

Джерела фінансування:	державний, обласний, місцевий бюджети, міжнародний донор.
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	міська рада, громадські організації, благодійні організації.
Коментарі	

Завдання Стратегії, якому відповідає проект:	1.2.2 Формування здорового способу життя.
Назва проекту:	**1.10.Енергоефективна санація та реконструкція комунального закладу «Запорізька обласна школа вищої спортивної майстерності».**
Цілі проекту:	Метою проекту є: створення умов для відвідування спортивної бази ШВСМ більшою кількістю відвідувачів з метою організації оздоровлення різних груп населення; поліпшення фізичного, морального і соціального здоров'я населення, пропаганда здорового способу життя; оздоровлення учнів закладів освіти Запорізької області, профілактика захворюваності опорно-рухового апарату, навчання загальним навичкам плавання; покращення умов проведення навчально-тренувального процесу для учнів дитячо-юнацьких спортивних шкіл; підвищення життєвого рівня різних вікових груп населення м. Запоріжжя, забезпечення реалізації репродуктивного здоров'я населення та зниження рівня захворюваності населення міста в цілому; забезпечення умов для організації спортивно-масових заходів міського та обласного рівня, а також проведення спортивних змагань Всеукраїнського та міжнародного рівню; удосконалення системи підготовки спорту вищих досягнень з метою більш результативних виступів запорізьких спортсменів на змаганнях Всеукраїнського та міжнародного рівню; збереження та розвиток матеріально-технічної бази оздоровчих закладів

	обласного рівню.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Місто Запоріжжя та Запорізька область у цілому.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	населення м. Запоріжжя та області різних вікових груп; спортсмени, члени національної збірної команди України з пріоритетних видів спорту; учні закладів освіти міста та області; співробітники підприємств міста та області з метою оздоровлення; особи с порушенням діяльності опорно-рухового апарату та спортсмени «Інваспорт» з обмеженими фізичними можливостями; учні дитячо-юнацьких спортивних шкіл міста та області; представники силових структур; бійці АТО з метою реабілітації.
Стислий опис проекту:	У м. Запоріжжі функціонує комунальний заклад «Запорізька обласна школа вищої спортивної майстерності» спортивно-оздоровчої спрямованості, на базі якого проходять підготовку та мають можливість реабілітації, оздоровлення та відновлення 138 спортсменів, членів національних збірних команд з пріоритетних видів спорту, більш 350 юних спортсменів дитячо-юнацьких спортивних шкіл, спортсмени з порушенням опорно-рухового апарату «Інваспорт», учні 10 загальноосвітніх шкіл, представники силових структур закладів міського та обласного рівня, а також велика кількість мешканців міста та області з метою оздоровлення. На сьогоднішній день спортивна база потребує негайної реконструкції та удосконалення, враховуючи великий термін експлуатації без капітального ремонту. Реконструкцію планується провести у три етапи: І етап. Підготовка до реалізації Проекту. Створення робочої групи, розробка проектно-кошторисної документації та її експертиза, вибір підрядників для виконання робіт. ІІ етап. Реалізація технічної складової Проекту. У ході реалізації етапу буде проведено встановлення захисного куполу над плавальним басейном, який дозволить створити більш комфортні умови для проведення занять в осінньо-зимовий період та надасть можливість економії споживання газу, використання хімічних реактивів, споживання води та електроенергії; будівництво сауни з метою залучення відвідувачів та спортсменів для оздоровлення та відновлення; будівництво багатофункціонального ігрового майданчика, наявність якого дасть можливість більш багатобічного планування тренувального процесу тренерами та залучення більшої кількості відвідувачів з метою оздоровлення; встановлення джерел альтернативної енергетики, що є вкрай необхідним в умовах постійного підвищення тарифів і нестабільності енергопостачання; ІІІ етап. Забезпечення сталості Проекту. Навчання персоналу. IV етап. Поширення досвіду реалізації Проекту. Заходи етапу направлені на якнайбільшому поширенні інформацію про Проект через ЗМІ, мережу Internet. Реалізація проекту дозволить економити приблизно до 1 160 000,00 грн. на рік.
Очікувані результати:	зміцнення фізичного здоров’я населення міста та області; створення умов для відновлення спортсменів, членів збірних команд України з пріоритетних видів спорту; підвищення спортивних результатів учнів дитячо-юнацьких спортивних шкіл міста та області; отримання загальних навичок плавання учнями загальноосвітніх шкіл, зменшення кількості трагічних випадків на воді; підвищення репродуктивного здоров’я населення та зниження рівня захворюваності населення міста в цілому; збільшення кількості осіб, які щороку займатимуться плаванням та ведуть здоровий спосіб життя ;

	реабілітація воїнів АТО; збільшення кількості проведення спортивно-масових заходів та свят міського та обласного рівня; використання спортивної бази для організації та проведення спортивних змагань Всеукраїнського та міжнародного рівню з метою збільшення їх підвищення рівня виступів запорізьких спортсменів, членів збірних команд України з видів спорту, на змаганнях Національного та міжнародного рівнів; збереження та розвиток матеріально-технічної бази Запорізької обласної школи віщої спортивної майстерності.
Ключові заходи проекту:	підготовка проектно-кошторисної документації реконструкції спортивної бази; погодження проекту з відповідними службами, експертиза проекту; укладення договорів з підприємствами – виконавцями робіт; виконання будівельних робіт.
Період здійснення:	**січень 2016- грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	3900	**4200**	**4 600**	**12 700**

Джерела фінансування:	обласний та місцевий бюджети.
Ключові потенційні учасники реалізації	Запорізька обласна рада, Запорізька обласна державна адміністрація, власні кошти.
Коментарі:	

Номер і назва завдання:	1.2.2. Формування здорового способу життя.
Назва проекту:	**1.11.Організація роботи козацького відпочинкового оздоровчо – патріотичного наметового табору «Хортицька Січ».**
Цілі проекту:	Організувати відпочинок та оздоровлення дітей та молоді віком від 9 до 21 року з різних куточків України у кількості 1 500 осіб щороку (5 заїздів по 300 осіб) у дусі кращих традицій Запорозького козацтва із застосуванням інфраструктури, предметів побуту, технічних засобів, одягу та реквізиту доби Запорозького козацтва. Сформувати у вихованців табору потребу в культурному, духовному та фізичному самовдосконаленні, посприяти виробленню навичок ведення здорового способу життя, закріпити у свідомості учасників волелюбність, патріотизм та любов до рідної неньки – України. Зміцнити зв'язки з громадськими організаціями, клубами, федераціями, асоціаціями та об'єднаннями задля створення кола соціального партнерства щодо виховання патріотично налаштованої молоді, в тому числі вимушених переселенців зі Східних регіонів України, що знаходяться в зоні бойових дій.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область, м. Запоріжжя, о. Хортиця, плавнева зона.
Орієнтовна кількість отримувачів	вигоду від реалізації проекту отримають 4 500 дітей, та 9000 батьків, у тому числі із соціально не захищених сімей, а також сімей – вимушених переселенців з зони АТО.
Стислий опис проекту:	у Запорізькій області бракує звичаєвих вишкільних козацьких центрів для дітей та молоді, не достатня кількість літніх оздоровчих закладів для дітей. Також відбувається постійне погіршення стану та зниження відповідальності за власний стан здоров'я серед дітей та молоді України, незадовільна фізична підготовка молоді, низький рівень патріотизму та національної гідності серед підростаючого покоління.

	Тому, проект полягає в організації серії заїздів до 10 – денного козацького відпочинково-оздоровчого табору для дітей та молоді, під час якого учасники будуть жити козацьким життям та побутом окремо від батьків в козацьких куренях на острові Хортиця. Під час табору учасники навчаться: правильно робити ранкову зарядку, оволодіють бойовим мистецтвом «Спас» та оздоровчими методиками «Спасу»; будуть вести здоровий образ життя шляхом організації раціонального рухового режиму, вони будуть плавати; їздити верхи на коні; метати справжню козацьку зброю (ножі, списи та сокири), правильно тримати та володіти козацькою шаблею, танцювати гопак, маскуватися, співати козацькі пісні; орієнтуватися на місцевості тощо. Крім цього з дітьми будуть проведені теоретичні заняття з історії України, історії козацтва, історії Запорозького краю та інші заняття патріотичного спрямування. Спілкування у таборі вестиметься українською мовою.
Очікувані результати:	зміцнення здоров'я 4 500 осіб віком 9-21 року з різних куточків України; підвищення у учасників табору рівня знань та навичок здорового способу життя шляхом організації раціонального рухового режиму, набуття навичок орієнтуватись на місцевості, оволодіння та активне користування оздоровчими методиками «Спасу»; залучення до о. Хортиця та м. Запоріжжя від 30 000 до 50 000 туристів; набуті знання про історію міста Запоріжжя, Хортиці, Запорізького козацтва, його традицій та звичаїв у 4500 учасників Проекту та їх батьків; сформована потреба у духовному та фізичному самовдосконаленні не менше ніж у 2000 осіб; залучені соціальні партнери, об'єднані ідеєю формування здорового способу життя (не менше 30 партнерів).
Ключові заходи проекту:	виготовлення та закупівля козацького звичаєвого обладнання, технічних засобів та реквізиту; проведення PR – кампанії, популяризація Запорозького козацтва із одночасним запрошенням дітей та молоді прийняти участь у таборі; облаштування табору козацьким звичаєвим обладнанням, технічними засобами, реквізитом, санітарно – гігієнічними та побутовими умовами проживання; формування набору цільових груп дітей та молоді до табору; проведення таборування; поширення досвіду проведення подібних заходів серед громадських організацій та державних установ України.
Період здійснення:	**лютий 2016 – листопад 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	1800	**1200**	**1300**	**4300**

Джерела фінансування:	ДФРР, обласний бюджет, місцевий бюджет, публічно-приватне партнерство, бізнес.
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Департамент соціального захисту населення ЗОДА; Управління молоді, Департамент культури та спорту ЗОДА; Департамент культури, туризму, національностей та релігій ЗОДА; Управління соціального захисту населення ЗМР; інші громадські та волонтерські організації; КЗ «Обласний центр патріотичного виховання молоді – партнерство; благодійний фонд «Посмішка дитини» - партнерство; благодійний фонд «Злагода» - партнерство.
Коментарі	

Номер і назва завдання:	1.2.2. Формування здорового способу життя.
Назва проекту:	**1.12.Реконструкція спортивних залів обласної школи-інтернату.**
Цілі проекту:	реконструкція майстерень на території комунального закладу «Запорізька

	спеціалізована загальноосвітня школа-інтернат спортивного профілю» Запорізької обласної ради.
Територія, на яку проект матиме вплив:	м. Запоріжжя, Запорізька область.
Орієнтовна кількість отримувачів	Комунальний заклад «Запорізька спеціалізована загальноосвітня школа-інтернат спортивного профілю» Запорізької обласної ради.
Стислий опис проекту:	Проектом передбачено: реконструкція майстерень під зал боротьби, боксу та тренажерний зал; придбання інвентарю для видів спорту, тренажерів для веслування; фінансування у повному обсязі спортивно-навчальної роботи; залучення журналістів до висвітлення спортивних заходів у засобах масової інформації.
Очікувані результати:	завершене будівництво, проведена реконструкція та придбаний інвентар дає змогу формування здорового способу життя молоді Запорізької області.
Ключові заходи проекту:	підведення та розгалуження системи опалення, підведення водопроводу; монтаж освітлення та ремонт стелі; демонтаж та ремонт стіни; перевірка міцності, ремонт, циклювання та фарбування підлоги.
Період здійснення:	**січень 2016 – грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	1300	**300**	**200**	**1800**

Джерела фінансування:	обласний бюджет, місцевий бюджет.
Ключові потенційні учасники реалізації	Управління молоді, фізичної культури та спорту ОДА, Міністерство молоді та спорту (фінансування, реалізація, партнерство).
Коментарі	

Номер і назва заходу:	1.2.1. Підвищення доступності та ефективності медичного обслуговування.
Назва проекту:	**1.13. Зміцнення матеріально-технічної та лікувально-діагностичної бази закладів охорони здоров'я.**
Цілі проекту:	забезпечення високої якості життя людей шляхом підвищення доступності та ефективності надання медичної допомоги мешканцям Запорізької області.
Територія, на яку проект матиме плив:	Запорізька область.
Стислий опис проекту:	Запорізька область є однією з найбільш техногенно-навантаженим регіоном, що обумовлено наявністю і високою концентрацією підприємств чорної і кольорової металургії, теплоенергетики, атомної енергетики, хімії, Діяльність цих промислових об'єктів спричиняє забруднення атмосферного повітря, ґрунтів, та водоймищ, що негативно впливає на стан здоров'я населення області, особливо мешканців обласного центру. В таких умовах надання висококваліфікованої медичної допомоги з використанням сучасного обладнання є головним у профілактиці та лікуванні різних захворювань. На цей час будівлі закладів охорони здоров'я області мають незадовільний технічний стан, недостатньо забезпечені медичним обладнанням та транспортними засобами. Серед них ключові: Запорізький обласний протитуберкульозний диспансер, обласний клінічний онкологічний диспансер,

	Запорізька обласна клінічна лікарня, обласна клінічна дитяча лікарня, Мелітопольський онкологічний диспансер, поліклініка Якимівської центральної лікарні та ін.			
Очікувані результати:	зміцнення матеріально-технічної та лікувально-діагностичної бази закладів охорони здоров'я; забезпечення доступної, якісної, своєчасної та кваліфікованої медичної допомоги населенню; охоплення хворих сучасною діагностикою та забезпечення своєчасного виявлення захворювань (туберкульозу, онкопатологій, СНіД та ін.).			
Ключові заходи проекту:	аналіз стану матеріально-технічної та лікувально-діагностичної бази закладів охорони здоров'я області; визначення першочергових заходів; модернізація та реконструкція ключових закладів охорони здоров'я області, в т.ч. Запорізький обласний протитуберкульозний диспансер, Мелітопольський онкологічний диспансер; придбання медичного обладнання та спеціалізованого автотранспорту.			
Період здійснення:	**січень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	166132	**171232**	**177533**	**514897**
Джерела фінансування:	ДФРР, державний бюджет, обласний бюджет, місцеві бюджети.			
Ключові потенційні учасники реалізації	Департамент охорони здоров'я облдержадміністрації, Управління капітального будівництва облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування, лікувально-профілактичні заклади області, громадські та благодійні організації.			
Коментарі:				

Номер і назва завдання:	1.3.1. Розвиток системи соціальних послуг і впровадження сучасних механізмів їх надання.
Назва проектів:	**1.14. Модернізація мережі установ соціального захисту населення.**
Цілі проектів:	Розвиток системи соціальних послуг у стаціонарним догляді інвалідів, осіб похилого віку та психічнохворих, задовольнити потребу обласної територіальної громади у послугах, які надаються інтернатними установами системи соціального захисту, будівництво водоводу забезпечує біля 900 мешканців сіл Урицьке та Веселе питною водою, реконструкція очисних споруд захистить території від забруднення навколишнього природного середовища стичними водами, реконструкція існуючих котелень на рідкому паливі, з технічним переоснащенням котелень на тверде паливо, дозволить знизити витрати на опалення до 20 відсотків, залучення альтернативних видів енергії знизити витрати газу на обігрів води, утеплення будівель дозволяє знизити витрати на опалення на 15 відсотків та покращити умови проживання підопічних, ремонти будівель і покрівель виключає можливість їх руйнації від впливу зовнішніх факторів (дощу та повітря), ремонт огорожі дає можливість безпечного проживання вихованців в інтернаті, ремонт теплиць забезпечує занятість вихованців процесом трудової реабілітації, а також забезпечення установи ранніми овочами та розсадою квітів. Виконання робіт дозволить покращити умови проживання підопічних, запровадити нові послуги, а саме: Запорізька область.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька обласна проживання, надання паліативної допомоги.
Орієнтована кількість отримувачів вигод	2435

Стислий опис проекту:	Для забезпечення якісною питною водою мешканців с. Урицьке (у тому числі мешканці відомчого житла) адміністрація інтернату організує підвіз питної води з насосної станції №2, яка розташована на відстані 14 км від інтернату. Для господарських потреб використовується технічна вода зі свердловини, яка має високу концентрацію солі та не придатна для використання, швидко виводить з ладу електронагрівальні прилади та обладнання котелень, не дозволяє запустити в експлуатацію водонагрівальні газові прилади у відомчих квартирах (яки були встановлені у 2006 році при проведенні робіт з газифікацію з житлових будівель). Проектом також передбачено забезпечення питною водою населення південної частини с. Веселе. Завершення ІІ черги капітального ремонту житлового корпусу №3 комунальної установи «Кіровський будинок інвалідів» ЗОР, реконструкція житлових корпусі № 6, 7. КУ «Любицький психоневрологічний інтернат ЗОР дозволить задовольнити потребу обласної територіальної громади у послугах, які надаються інтернатної установою системи соціального захисту із стаціонарним доглядом інвалідів та осіб похилого віку та не допустити виникнення черги на влаштування у ці установи, а також покращить умови проживання підопічних інтернату. Неефективна робота очисних споруд з відведення каналізаційних стоків пов'язано з використанням застарілих технологій при забудові очисних споруд 30 років тому, що може привести до забруднення навколишнього середовища. Реконструкція очисних споруд виключає забруднення навколишнього середовища. Реконструкція існуючих котелень на рідкому паливі, з технічним переоснащенням котелень на тверде паливо, дозволить знизити витрати на опалення комунальної установи «Кіровський будинок інвалідів» ЗОР до 20 відсотків. Проведення зовнішнього утеплення стін дає можливість з економити витрати на опалення будівлі до 15 відсотків, виключає можливість промерзання стін при низькій зовнішній температурі повітря, а також забезпечить збереження приміщень від ураження грибками. В КУ «Бердянський геріатричний пансіонат» ЗОР підігрів води для потреб ветеранів здійснюється газової котельною, модернізація системи гарячого водопостачання включає заходи з встановлення сонячних батарей. Сонячна система забезпечать підігрів води для потреб 200 ветеранів, та з економить до 800 тис. грн. на використанні газу. КУ «Михайлівський психоневрологічний інтернат» ЗОР має підсобне господарство для забезпечення підопічних м'ясом. Будівлі свинарнику та ангар (для збереження зернових) без капітального ремонту використовуються десятки років, під впливом дії на будівлі зовнішніх факторів (злив, повітря) та від проживання тварин будівлі частково познали руйнації і потребують капітального ремонту. Існуюча огорожа КУ «Запорізький дитячий будинок-інтернат» ЗОР має частковe руйнування і є небезпечної для вихованців під час прогулянок на території інтернату, що наражає їх на травмування, а також дає можливість вихованцям безперешкодно покидати територію інтернату що несе небезпеку для життя. Капітальний ремонт огорожі забезпечує безпечне перебування вихованців на території інтернату та усуне можливість вільно покидати територію інтернату. Теплиці КУ «Запорізький дитячий будинок-інтернат» ЗОР в у зв'язку з тривалим їх використанням та під впливом природних катаклізмів (ливнів, ураганів) зазнали часткової руйнації і потребують капітального ремонту, в теплицях вирощувалися ранні овочі (цибуля, редис, кріп та інше), до робіт залучали вихованців, яким показана трудова реабілітація, крім того вони здобували життєво необхідні навики з вирощування рослин.
Очікувані результати:	Будівництво водоводу забезпечить біля 900 мешканців питною водою, відкриття житлових корпусів № 3. КУ «Кіровський будинок інвалідів» ЗОР та № 6 і № 7 в КУ Любицький

	психоневрологічний інтернат» ЗОР дозволить задовольнити потребу обласної територіальної громади у послугах, які надаються інтернатної установою системи соціального захисту із стаціонарним доглядом інвалідів та осіб похилого віку та не допустити виникнення черги на влаштування у ці установи, а також покращить умови проживання підопічних інтернату. Впровадження проектів з реконструкції каналізаційних систем та очисних споруд значно знизить ризик забруднення навколишнього середовища стічними водами. Реалізація проекту з реконструкції котелень дозволить знизити витрати на опалення комунальної установи «Кіровський будинок інвалідів» ЗОР до 20 відсотків, а також знизиться забруднення навколишнього середовища. Встановлення в КУ «Бердянський геріатричний пансіонат» ЗОР сонячних батарей забезпечить підігрів води для потреб 200 ветеранів, та з економить до 800 тис. грн. на використанні газу. Зовнішнє утеплення стін дозволить знизати витрати на опалення будівель до 15 %, покращаться умови комфортного проживання підопічних. Відновлення огорожі в КУ «Запорізький дитячий будинок-інтернат» ЗОР гарантує безпечне перебування вихованців в інтернаті, а також покращує зовнішній виду комунальної установи. Ремонт теплиць дає можливість покращити організацію занятості вихованців процесом трудової реабілітації, установа буде забезпечена ранніми овочами, розсадою квітів.
Ключеві заходи проекту:	Перерахунок кошторисної документації проекту «Водовод питної води на с. Урицькі Запорізького району», та будівництво. Оснащення стаціонарного відділення для постійного або тимчасового проживання одиноких громадян похилого віку, інвалідів, хворих працездатного віку, які потребують постійного стороннього догляду та сторонньої допомоги в комунальної установі «Веселівський психоневрологічний інтернат» ЗОР обладнанням, меблюю, м’яким інвентарем, тощо. Проведення ІІ черги капітального ремонту житлового корпусу №3 геріатрічного відділення комунальної установи «Кіровський будинок інвалідів» ЗОР. Розроблення проектно-кошторисної документації та реконструкція очисних споруд комунальної установи «Кіровський будинок інвалідів»ЗОР. Розроблення проектно-кошторисної документації та будівництво каналізаційної мережі і споруди на ній для філії КУ «Любицький психоневрологічний інтернат» ЗОР та Новомиколаївської центральної районної лікарні. Перерахунок кошторисної документації проекту «Реконструкція каналізаційних очисних споруд із застосуванням біоінженерних технологій в КУ «Михайлівський психоневрологічний інтернат» ЗОР». Реконструкція системи теплозабезпечення житлових корпусів в геріатрічному відділенні КУ «Кіровський будинок інвалідів» ЗОР. Розроблення проектно-кошторисної документації та реконструкція котелень на рідкому паливі, з технічним переоснащенням котелень на тверде паливо в психоневрологічному відділенні КУ «Кіровський будинок інвалідів» ЗОР. Розроблення проектно-кошторисної документації та реконструкція котелень на рідкому паливі, з технічним переоснащенням котелень на тверде паливо в дитячому відділенні КУ «Кіровський будинок інвалідів» ЗОР. Розроблення проектно-кошторисної документації та модернізація системи гарячого водопостачання в КУ «Бердянський геріатрічний пансіонат» ЗОР. Розроблення проектно-кошторисної документації та капітальний ремонт житлового корпусу (утеплення стін). КУ «Бердянський геріатрічний пансіонат» ЗОР. Розроблення проектно-кошторисної документації та реконструкція корпусу № 6 КУ «Любицький психоневрологічний інтернат» ЗОР. Розроблення проектно-кошторисної документації та реконструкція корпусу № 7

	КУ «Любицький психоневрологічний інтернат» ЗОР. Розроблення кошторисної документації та капітальний ремонт житлового корпусу № 1 КУ «Михайлівський психоневрологічний інтернат» ЗОР. Розроблення кошторисної документації та капітальний ремонт житлового корпусу № 3 КУ «Михайлівський психоневрологічний інтернат» ЗОР. Розроблення кошторисної документації та капітальний ремонт покрівлі складських приміщень КУ «Михайлівський психоневрологічний інтернат» ЗОР. Розроблення кошторисної документації та капітальний ремонт будівлі свинарнику КУ «Михайлівський психоневрологічний інтернат» ЗОР. Розроблення кошторисної документації та капітальний ремонт ангару КУ «Михайлівський психоневрологічний інтернат» ЗОР. Капітальний ремонт огорожі території КУ «Запорізький дитячий будинок-інтернат» ЗОР. Капітальний ремонт 2 теплиць КУ «Запорізький дитячий будинок-інтернат» ЗОР. Капітальний ремонт покрівлі КУ «Запорізький геріатричний пансіонат» ЗОР.			
Період здійснення:	**січень 2016- грудень 2018 року**			
Орієнтована вартість, тис. грн	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	28600	**3950**	**650**	**33200**
Джерела фінансування:	з обласного бюджету, фонду охорони навколишнього природного середовища, кошти міжнародних фондів та організацій.			
Ключові потенційні учасники реалізації	Департамент соціального захисту населення облдержадміністрації, управління капітального будівництва облдержадміністрації (реалізація проекту).			
Коментарі				

Номер і назва завдання:	1.3.1. Покращення доступності та якості послуг, що надаються органами державної влади та місцевого самоврядування.
Назва проекту:	**1.15. Впровадження мультидисциплінарної бригади паліативної допомоги на базі територіального центру соціального обслуговування.**
Цілі проекту:	Дотримання прав людини на ефективну комплексну паліативну допомогу, на покращення якості життя під час невиліковної хвороби. Ретельний відбір кваліфікованого персоналу для здійснення паліативної допомоги із досвідчених спеціалістів (фахівців). Максимальне полегшення фізичних,страждань невиліковних хворих шляхом надання їм у користування спеціалізованого обладнання.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	В м. Бердянськ за допомогою у соціальному обслуговуванні до територіального центру звернулося 107 громадян з V групою рухової активності.
Стислий опис проекту:	Головна мета допомоги вдома паліативним хворим знаходиться більшою мірою у площині соціальній. Адже хворі, особливо ті, що мають неонкологічні нозології, потребують у домашніх умовах не лише знеболювання, а й комплексного догляду: соціального забезпечення, психологічної та духовної підтримки. Мультидисциплінарна бригада паліативної допомоги створюватиметься на базі територіального центру соціального обслуговування. У складі бригади – фахівці соціального та медичного профілю роботи, психолог, соціальний робітник, волонтери. У разі потреби до складу бригад залучаються інші спеціалісти.

	Медичний аспект допомоги спиратиметься на знеболювання. Далі йде догляд, для забезпечення якісних умов життєдіяльності та створення передумов для тілесного комфорту: допомога у самообслуговуванні (дотримання особистої гігієни, рухового режиму, годування); сприянні наданню медичних послуг; навчання хворого та його рідних навичкам користування спеціалізованим обладнанням; навчання членів сім'ї догляду; представництві інтересів. Надання у користування за місцем проживання невиліковно хворим громадянам спеціалізованого санітарно-гігієнічного обладнання, функціональних ліжок, допоміжних засобів для допомоги у ходінні на необхідний час. Необхідна підтримка паліативнохворих включатиме в першу чергу – підтримуючу терапію, яка направлена на подолання проблем пов'язаних з віковими змінами та кризами, які виникають внаслідок ускладнень до яких призводять тяжкі невиліковні хвороби. За потребою, можливе надання юридичної, етичної та духовної підтримки паліативних хворих та членів їх родин.
Очікувані результати:	Забезпечення медичною, психологічною, соціальною, правовою, духовною підтримкою осіб прикутих до ліжка. Надання кваліфікованої допомоги людям з невиліковними хворобами та зниженим прогнозом на життя, які не мають перспектив на одужання. Адаптація до умов життя ліжкохворих та полегшення здійснення догляду для піклувальників Забезпечення спеціалізованим обладнанням, функціональними ліжками та засобами для допомоги у ходінні на необхідний час Створення максимально комфортних умов перебування ліжкохворих, профілактика затікань та сприяння поліпшенню кровообігу організму, відновлення навичок в побуті та самообслуговуванні.
Ключові заходи проекту:	Проведення аналізу стану, потреб і забезпечення населення послугами паліативної допомоги вдома. Внесення змін до положень відділень соціальної допомоги вдома територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг), посадових (робочих) інструкцій для фахівців та робітників цього відділення щодо надання паліативної допомоги вдома. Навчанння спеціалістів (фахівців) задіяних у наданні паліативної допомоги вдома. Придбання обладнання, функціональних ліжок та засобів для допомоги у ходінні для надання їх у користування ліжкохворим. Надання допомоги (психологічної, соціальної, юридичної тощо) паліативними хворими вдома, родичам, які здійснюють догляд за ними.
Період здійснення:	**квітень 2016 – грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	200	**100**	**20**	**320**

Джерела фінансування:	обласний бюджет, місцевий бюджет, державний бюджет.
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	релігійні, громадські, волонтерські організації, заклади охорони здоров'я, та соціального забезпечення, центри надання правової допомоги.
Коментарі	надання послуги з паліативного догляду за місцем перебування актуальне і для пенсіонерів та інвалідів серед внутрішньо-переміщених осіб з зон АТО.

Номер і назва завдання:	1.3.1. Покращення доступності та якості послуг, що надаються органами державної влади та місцевого самоврядування.

Назва проекту:	**1.16. Соціальна адаптація людей з обмеженими можливостями та похилого віку, також з числа ВПО.**			
Цілі проекту:	Забезпечення соціальними послугами, зокрема стаціонарного догляду, громадянам похилого віку, інвалідам в установах соціального обслуговування системи органів соціального захисту населення та створення робочих місць			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область, Веселівський район.			
Орієнтовна кількість отримувачів послуг	щороку 10-30 одиноких громадян похилого віку, інвалідів, хворих працездатного віку.			
Стислий опис проекту:	У стаціонарному відділенні громадяни будуть одержувати необхідні їм соціальні послуги та відповідно до встановлених норм: комунально–побутові; медичні; інформаційні; інші. В стаціонарному відділенні на 10-30 одиноких громадян працюватиме кваліфікований персонал, а саме: завідувач відділення, сестра медична, молодша сестра. Стаціонарне відділення співпрацюватиме з місцевими органами виконавчої влади, соціального захисту населення, внутрішніх справ, охорони здоров'я, волонтерами, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності для виконання поставлених цілей і завдань. Стаціонарне відділення, матиме на меті забезпечення соціальними послугами, зокрема стаціонарного догляду, громадянам похилого віку, інвалідам в установах соціального обслуговування системи органів соціального захисту населення .			
Очікувані результати	Забезпечення доглянутої старості, адаптація в суспільстві та підвищення якості життя одиноких громадян похилого віку, інвалідів на території району. За відсутності інших інтернатних установ в районі.			
Ключові заходи проекту:	1. Придбання електролічильника для стаціонарного відділення для постійного або тимчасового проживання одиноких громадян похилого віку, інвалідів, хворих працездатного віку, які потребують постійного стороннього догляду та сторонньої допомоги, державна повірка, технічні умови, підключення до мережі РЕМ. 2. Виготовлення проектно-технічної документації на приміщення. 3. Придбання предметів довгострокового користування, меблі, обладнання (ліжка, стільці, столи, телевізори, пральні машини, бойлер, шкафи). 4. Придбання м'якого інвентаря.			
Період здійснення:	**вересень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	1800	**400**	**460**	**2660**
Джерела фінансування:	обласний бюджет, місцевий бюджет, бізнес.			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Управління соціального захисту населення, заклади охорони здоров'я, громадські організації, організації незалежно від форм власності.			
Коментарі	потреба в спеціалізованому автотранспорті для перевезення підопічних відділення із значно зниженою рухомою активністю та ліжкових хворих.			

Номер і назва завдання:	1.3.1. Покращення доступності та якості послуг, що надаються органами державної влади та місцевого самоврядування.
Назва проекту:	**1.17. Удосконалення надання послуг з соціальної реабілітації бездомних осіб.**
Цілі проекту:	Підтримка життєдіяльності і реінтеграції в суспільство бездомних осіб.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Міста: Запоріжжя, Мелітополь, Бердянськ.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	140 бездомних осіб одночасно зможуть отримати ліжки-місця у центрах. Щороку 100 - 120 бездомних осіб та осіб, звільнених з місць позбавлення волі зможуть отримати послуги з реінтеграції.
Стислий опис проекту:	На сьогодні гостро стоїть питання створення центру реінтеграції бездомних осіб по вул. Перспективній, 2а, у м. Запоріжжя, що буде сприяти поверненню бездомних осіб до самостійного повноцінного життя шляхом надання їм соціальних послуг, у тому числі тимчасового притулку. Відкриття будинку нічного перебування покращить соціальне становище міста Мелітополь шляхом зменшення кількості бездомних осіб. Будинок нічного перебування співпрацюватиме з місцевими органами виконавчої влади, соціального захисту населення, охорони здоров'я, внутрішніх справ, центрами зайнятості населення, центрами соціальних служб для сім`ї , дітей та молоді, навчальними закладами, об'єднаннями громадян, волонтерами, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності для виконання поставлених цілей і завдань. Для вирішення завдань Центру реінтеграції у м. Бердянськ, враховуючи індивідуальні потреби, надавати клієнтам такі соціальні послуги: соціально-побутові, психологічні, соціально-медичні, соціально-економічні, юридичні, послуги з працевлаштування, інформаційні. В Центрі розрахованому на 50-60 осіб працюватиме кваліфікований персонал, а саме: соціальні працівники, психолог, лікарі, які постійно надаватимуть клієнтам необхідну допомогу. Центр співпрацюватиме з місцевими органами виконавчої влади, соціального захисту населення, охорони здоров'я, внутрішніх справ, центрами зайнятості населення, центрами соціальних служб для сім`ї , дітей та молоді, навчальними закладами, об'єднаннями громадян, волонтерами, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності для виконання поставлених цілей і завдань. Соціальний готель чи гуртожиток, матиме на меті підтримку самостійного проживання де бездомні громадяни зможуть проживати певний час, доки не в змозі будуть винаймати власне житло.
Очікувані результати:	Створення умов для надання тимчасового притулку бездомним особам шляхом проведення реконструкції будівлі центру реінтеграції по вул. Перспективній, 2а. Забезпечення бездомних осіб 50 ліжками-місцями у центрі. Зменшення кількості бездомних осіб, підтримка їх життєдіяльності та активна протидія безпритульності та злочинності громадян, шляхом організації їх ночівлі та надання інших видів послуг, підвищення якості життя бездомних осіб.
Ключові заходи проекту:	Реконструкція будівлі (демонтаж вікон, дверей; заміна полів; внутрішня обробка стін, установка сантехніки, електроосвітлення; водопостачання, теплопостачання; заміна покрівлі та ін.). Зовнішнє електропостачання та електроосвітлення. Зовнішні мережі і споруди водопостачання, водовідводу, теплопостачання и газопостачання. Розробка проектно-кошторисної документації та проведення експертизи

	проекту.			
Період здійснення:	**січень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	16000	**1800**	**1800**	**19600**
Джерела фінансування:	обласний бюджет, місцевий бюджет, державний бюджет.			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Запорізька обласна державна адміністрація (співфінансування проекту), держава (співфінансування проекту), Запорізька міська рада (співфінансування проекту, заявник проекту), комунальне підприємство «Управління капітального будівництва» (замовник будівництва), підрядна організація (реалізація проекту) з необхідними потужностями та досвідом, яка буде визначена за результатами конкурсного відбору, релігійні та громадські			
Коментарі	організації.			

Номер і назва завдання:	1.3.2 Покращення інструментів просторового планування та управління регіональним розвитком.
Назва проекту:	**1.18. Створення містобудівного кадастру Запорізької області.**
Цілі проекту:	Створення інтегрованої геоінформаційної системи ведення містобудівного кадастру Запорізької області. Створення містобудівного кадастру на регіональному, районному та місцевому рівнях. Забезпечення розробки схем планування територій районів та генеральних планів населених пунктів, планів зонування територій, детальних планів територій. Передбачення фінансового ресурсу для розроблення та оновлення містобудівної документації, проектів розвитку транспортної та іншої інфраструктури.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область в цілому.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Населення Запорізької області (1,7 млн. осіб).
Стислий опис проекту:	Містобудівний кадастр є складовою частиною державної системи кадастрової документації, яка вміщає відомості про земельні, водні, лісові та інші ресурси і забезпечує єдність обліку й контролю за використанням природних ресурсів. Вирішуючи однакові з іншими кадастрами завдання, містобудівний кадастр має свої характерні особливості, які обумовлюються інфраструктурою та екологічною ситуацією. Створення містобудівного кадастру області (регіональний рівень), створення містобудівного кадастру району (районний рівень) – пілотний проект на базі Вільнянського району та приведення матеріалів «Схеми планування Запорізької області» у вигляд для введення до містобудівного кадастру області (регіональний рівень).
Очікувані результати:	інформаційна база для забезпечення містобудівної діяльності обласної та районних рад; підвищення ефективності управлінських рішень на відповідних рівнях влади за рахунок взаємної інформаційної інтеграції містобудівної документації з програмами соціально – економічного розвитку.
Ключові заходи	придбання та встановлення технічного комплексу геоінформаційної системи

проекту	та геопорталу містобудівного кадастру (регіонального та районного рівнів); придбання, розроблення та встановлення програмного забезпечення геоінформаційної системи та геопорталу містобудівного кадастру (регіонального та районного рівнів); проведення інвентаризації наявних матеріалів на обласному, районному та міському рівнях, дані яких передбачається ввести до містобудівного кадастру та приведення їх у державну та місцеву систему координат у цифровій формі; формування інформаційних ресурсів містобудівного кадастру та введення в експлуатацію геоінформаційної системи і геопорталу містобудівного кадастру; придбання та встановлення технічного комплексу геоінформаційної системи та геопорталу містобудівного кадастру на районному рівні; встановлення програмно-технічного комплексу містобудівного кадастру на районному рівні; проведення інвентаризації наявних матеріалів на районному та міському рівнях, дані яких передбачається ввести до містобудівного кадастру та приведення їх у державну та місцеву систему координат у цифровій формі; формування структури, наповнення та ведення банку даних містобудівного кадастру на районному рівні; забезпечення експлуатаційного режиму роботи геопорталу містобудівного кадастру на обласному рівні; забезпечення експлуатаційного режиму роботи геопорталу містобудівного кадастру на районному рівні.			
Період здійснення:	**січень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	1650	**2640**	**2630**	**6920**
Джерела фінансування:	ДФРР, обласний бюджет, місцеві бюджети, міжнародні донори.			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	фахівці з містобудування, місцеві органи влади, обласна державна адміністрація.			
Коментарі				

Номер і назва завдання:	1.3.2 Покращення інструментів просторового планування та управління регіональним розвитком.
Назва проекту:	**1.19. Розроблення містобудівної документації новооб'єднаних у 2015 році територіальних громад.**
Цілі проекту:	Забезпечення новостворених громад схемами планування території та генеральними планами. Удосконалити систему планування території громад. Створення повноцінного життєвого середовища для громадян, та умов для надання високоякісних та доступних публічних послуг. Забезпечення сталого соціально-економічного розвитку територій громад.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Берестейська, Веселівська, Комиш-Зорянська, Смирновська, Преображенська, Чапаєвська територіальні громади (2 261,92 кв. км).
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Населення Берестівської, Веселівської, Комиш-Зорянської, Смирновської, Преображенської, Чапаєвської територіальних громад (40 тис. осіб).
Стислий опис проекту:	Містобудівна документація розробляється та затверджується в інтересах відповідної територіальної громади, з урахуванням державних, громадських

	та приватних інтересів , призначеної для обґрунтування довгострокової стратегії планування та забудови і іншого використання території.			
Очікувані результати:	Удосконалення системи планування територій громад. Створення підстав для сталого розвитку територій громад.			
Ключові заходи проекту:	збирання вихідних даних; оновлення картографічної основи; розроблення або внесення змін до містобудівної документації відповідно до вимог стандартів; проведення державної експертизи містобудівної документації (для схем планування територій).			
Період здійснення:	**січень - грудень 2016 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	15 500			**15 500**
Джерела фінансування:	ДФРР, обласний бюджет, місцеві бюджети, міжнародні донори.			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	фахівці з містобудування, місцеві органи влади, обласна державна адміністрація.			
Коментарі				

Номер і назва завдання:	1.3.2 Покращення інструментів просторового планування та управління регіональним розвитком.			
Назва проекту:	**1.20. Розроблення містобудівної документації для перспективних ОТГ.**			
Цілі проекту:	Забезпечення новостворених громад схемами планування території та генеральними планами. Удосконалити систему планування території громад. Створення повноцінного життєвого середовища для громадян, та умов для надання високоякісних та доступних публічних послуг. Забезпечення сталого соціально-економічного розвитку територій громад.			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Населення Запорізької області (1 887,094 тис. осіб).			
Стислий опис проекту:	Містобудівна документація розробляється та затверджується в інтересах відповідної територіальної громади, з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів , призначеної для обґрунтування довгострокової стратегії планування та забудови і іншого використання території.			
Очікувані результати:	Удосконалення системи планування територій громад. Створення підстав для сталого розвитку територій громад.			
Ключові заходи проекту:	збирання вихідних даних; оновлення картографічної основи; розроблення або внесення змін до містобудівної документації відповідно до вимог стандартів; проведення державної експертизи містобудівної документації (для схем планування територій та генеральних планів міст).			
Період здійснення:	**січень 2017 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
		112 500	**55 900**	**168 400**
Джерела	ДФРР, обласний бюджет, місцеві бюджети, міжнародні донори.			

фінансування:	
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	фахівці з містобудування, місцеві органи влади, обласна державна адміністрація.
Коментарі	-

Завдання Стратегії, якому відповідає проект:	1.3.4 Розбудова на регіональному рівні інституцій громадянського суспільства.
Назва проекту:	**1.21. Створення Агенції регіонального розвитку та підтримка її діяльності.**
Цілі проекту:	Сприяння сталому соціально-економічному розвитку та підвищенню конкурентоспроможності Запорізької області шляхом об'єднання на засадах партнерства ресурсів та ініціатив органів влади та місцевого самоврядування, наукових та освітніх закладів, громадського сектору та бізнесу. Формування на базі ефективної співпраці з місцевою та центральною владами фокусного центру стратегічного планування та супроводження проектів розвитку територій, забезпечення ефективної міжсекторної співпраці влади-бізнесу-громадськості та створення якісно нового економічного середовища.
Територія, на яку спрямовано проект:	Запорізька область.
Короткий опис проекту:	Агенція регіонального розвитку (АРР) повинна зайняти своєрідну «нішу» між урядовими структурами та приватним сектором, оскільки одне з її завдань полягає у сприянні реалізації середньо- і довгострокових стратегій розвитку територій, що характерно для публічних організацій. Водночас з тим, АРР має переваги застосування підприємницьких методів у діяльності та відносну незалежність від органів влади, що допомагає уникати безпосереднього політичного тиску. А це означає можливість діяти відповідно до довгострокової чи середньострокової стратегії, а не згідно тимчасових політичних рішень урядових структур. Тому результати діяльності АРР завжди будуть індикатором рівня ефективності державної регіональної політики, а також регіональної стратегії розвитку. Основні завдання Агенції регіонального розвитку: супровід розробки, впровадження, моніторингу та актуалізації Стратегії регіонального розвитку та проектів Плану реалізації Стратегії розвитку регіону; розробка, впровадження і координація програм і заходів, спрямованих на підтримку регіонального розвитку; залучення позабюджетних коштів для впровадження проектів, які є важливими для ефективного розвитку регіону; ініціація, підтримка та підвищення ефективності співпраці між урядовими та неурядовими організаціями; виконання заходів та надання послуг спрямованих на розвиток бізнесу, у тому числі інноваційного; інформаційний та рекламний супровід для формування позитивного та інвестиційно-привабливого іміджу області;
Очікувані результати:	здійснення координації розробки, впровадження, та актуалізації Стратегії регіонального розвитку та проектів Плану реалізації Стратегії розвитку формування та розвиток системи моніторингу Стратегії регіонального розвитку та проектів Плану реалізації Стратегії розвитку регіону для розробки рекомендацій, спрямованих на сталий розвиток Запорізької області; залучення позабюджетних коштів для реалізації проектів, які є важливими для ефективного розвитку регіону; формування та розвиток інформаційної політики для поширення та поліпшення позитивного іміджу Запорізької області;

	впровадження практично-орієнтованих навчальних програм з основ стратегічного планування та розробки проектів та бізнес-планів.
Ключові заходи проекту:	**1. Підготовчий етап (від 4 до 6 місяців):** визначення кола зацікавлених сторін та проведення переговорів з потенційними засновниками АРР Запорізької області, визначення можливої ролі та ресурсів АРР; підготовка та погодження установчих документів; організаційно-правове оформлення АРР. **2. Етап становлення АРР (від 6 місяців до 1 року):** підбір та навчання персоналу; матеріально-технічне та фінансове забезпечення діяльності; розробка бізнес плану діяльності АРР; створення веб-сторінки АРР; налагодження робочих контактів із зацікавленими сторонами у Запорізькій області та інших областях України, закордонними та міжнароднимии організаціями та фінансуючими установами, інвесторами; реалізація перших проектів з виконання стратегії розвитку Запорізької області тощо. **3. Етап розвитку АРР (від 1 року):** повністю налагоджені процеси з розробки/перегляду, реалізації, моніторингу та оцінювання виконання стратегії розвитку Запорізької області, окремих програм та проектів; здійснюється залучення коштів державного бюджету України та місцевих бюджетів, Європейського Союзу, українських, іноземних та міжнародних фінансових установ, та приватних інвесторів, а також інших ресурсів для реалізації пріоритетних напрямків стратегії розвитку Запорізької області.
Період реалізації:	**січень 2016- грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	1000	**600**	**600**	**2200**

Джерела фінансування:	обласний бюджет, ДФРР, проекти та програми МТД.
Ключові учасники реалізації проекту	громадські організації, комунальні установи, обласна рада, обласна державна адміністрація.
Коментарі	

Номер і назва заходу:	1.3.3 Стимулювання розвитку та підтримка економічно менш розвинутих і депресивних територій.
Назва проекту:	**1.22. Будівництво артезіанської свердловини м. Токмаку.**
Цілі проекту:	Забезпечення безперебійного постачання питної води.
Територія, на яку проект матиме плив:	м. Токмак.
Стислий опис проекту:	З 2002 року в трьох артезіанських свердловинах водозабору Північної насосної станції утворилося багато піску та вони виведені з експлуатації і не підлягають ремонту. На сьогоднішній день свердловини при плановій потужності від 40 до 63 м^3/год забезпечують не більше 25 м^3/год. Даного об'єму недостатньо для забезпечення споживачів безперебійною подачею питної води. Особливо гостро проблему відчувають споживачі верхніх поверхів багатоквартирних будинків.
Очікувані результати:	Реалізація проекту дозволить забезпечити цілодобове безперебійне водопостачання.
Ключові заходи проекту:	будівництво резервуарів місткості 200 м^3; будівництво фільтрів-поглиначів; благоустрій території; пусконалагоджувальні роботи; буріння свердловини.

Період здійснення:	**березень 2016 – жовтень 2016 року**			
Орієнтовна вартість , тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	1500			**1500**
Джерела фінансування:	ДФРР, міський бюджет.			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Управління комунального господарства виконавчого комітету Токмацької міської ради.			
Коментарі:	1. Місцевою програмою «Питна вода міста Токмак на 2015-2020 роки», яка затверджена рішенням Токмацької міської ради від 19.02.2015 № 4 (зі змінами від 04.11.2015 р.), передбачені кошти на виготовлення проектно-кошторисної документації по об'єкту «Будівництво артезіанської свердловини на мікрорайоні "Центральний" м. Токмак Запорізької області» 2. Токмацька міська рада забезпечить співфінансування з міського бюджету у розмірі 10 % від загальної вартості проекту.			

Номер і назва завдання:	1.4.1. Поліпшення стану водопостачання.
Назва проекту:	**1.23. Створення карти-схеми існуючих мереж централізованого водопостачання та водовідведення Запорізької області.**
Цілі проекту:	Отримати об'єктивну інформацію щодо існуючих мереж водопостачання, водовідведення області та їх технічного стану. Визначити реальну пріоритетність у реалізації проектів будівництва водопостачання та водовідведення на території області.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Соціальний ефект 1 765 926 осіб.
Стислий опис проекту:	На сьогодні відсутня зведена інформація про існуючі мережі водопостачання, водовідведення області та їх технічний стан, що не дає можливості обґрунтовано визначити найбільш пріоритетні проекти будівництва об'єктів водопостачання та водовідведення в області. Проектом передбачається проведення інвентаризації існуючих мереж водопостачання та водовідведення в цілому по області, отримання інформації щодо їх технічного стану та характеристик, наявності проектів щодо ремонту (ступінь їх реалізації) та суми понесених збитків з поточних аварійних ремонтів з виготовленням необхідних графічних матеріалів. За результатами буде сформовано перелік пріоритетних об'єктів водопостачання та водовідведення області для їх подальшої реалізації, в тому числі за рахунок обласного бюджету.
Очікувані результати:	наявність актуалізованої інформації щодо технічного стану існуючих мереж водопостачання та водовідведення області з постійним її оновленням; отримання можливості визначати найбільш пріоритетні проекти будівництва об'єктів водопостачання та водовідведення області; підвищення ефективності освоєння бюджетних коштів.
Ключові заходи проекту:	інвентаризація існуючих мереж централізованого водопостачання та водовідведення області; визначення їх технічного стану; узагальнення та аналіз зібраної інформації; розроблення креслень мереж і об'єктів водопостачання та водовідведення; формування карти-схеми існуючих мереж водопостачання та водовідведення області.

Період здійснення:	**січень - грудень 2016 року**			
Орієнтовна вартість проекту, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	300			**300**
Джерела фінансування:	обласний бюджет			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Департамент житлово-комунального господарства та будівництва облдержадмінстрації, проектні організації, райдержадмінстрації, виконкоми міст обласного значення, надавачі послуг водопостачання та водовідведення.			
Коментар				

Номер і назва завдання:	1.4.1. Поліпшення стану водопостачання.
Назва проекту:	**1.24. Розроблення техніко-економічного обґрунтування будівництва центрального групового водоводу.**
Цілі проекту:	Визначення оптимального варіанту забезпечення маловодних центральних районів Запорізької області питною водою належної якості з поверхневих джерел.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Веселівський, Михайлівський, Оріхівський, Василівський, Токмацький, Чернігівський та м. Токмак.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Близько 220 тис. осіб.
Стислий опис проекту:	Для надання якісних послуг централізованого водопостачання з р. Дніпро в населені пункти зазначених територій, які не мають доступу до централізованого водопостачання (відсутні експлуатаційні запаси прісної води; 57 населених пунктів цих територій області забезпечуються тільки привізною водою; якість питної води зі систем централізованого водопостачання 36 населених пунктів не відповідає нормативним вимогам). Існує негайна потреба розробки техніко-економічного обґрунтування будівництва центрального групового водогону Запорізької області. Проект складається з етапів: Оцінка рівня забезпеченості населення маловодних районів Запорізької області питною водою належної якості. Визначення основних можливих напрямків забезпечення маловодних районів Запорізької області питною водою належної якості. Визначення найбільш оптимального варіанту забезпечення маловодних центральних районів Запорізької області питною водою належної якості з поверхневих джерел.
Очікувані результати:	Документація техніко-економічного обґрунтування будівництва центрального групового водоводу
Ключові заходи проекту:	проведення конкурсу на відбір проектної організації; укладення договору; розроблення проекту; прийняття проекту за актом.

Період здійснення:	**січень - грудень 2016 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	4 500			**4 500**
Джерела фінансування:	обласний бюджет.			
Ключові потенційні учасники	Департамент житлово-комунального господарства та будівництва облдержадмінстрації, проектна організація.			
Коментар				

Номер і назва завдання:	1.4.1. Поліпшення стану водопостачання.			
Назва проекту:	**1.25. Будівництво водогону питної води від с.Давидівка до с Атманай Якимівського району Запорізької області.**			
Цілі проекту:	Покращення водозабезпечення населення.			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Атманайська сільська рада, Давидівська сільська рада.			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Будівництво водогону дасть змогу безперебійного водо забезпечення населення (1502 чол.) якісною питною водою та уникнення аварійних ситуацій.			
Стислий опис проекту:	Проектом передбачено забезпечення населення сіл Давидівської та Атманайської сільських рад безперебійним водопостачанням шляхом будівництва локального водогону.			
Очікувані результати:	Вирішено питання про водозабезпечення населення.			
Ключові заходи проекту:	здійснення процедури конкурсних торгів на закупівлю робіт по об’єкту; виконання підготовчих робіт; придбання матеріалів та обладнання; виконання будівельно-монтажних робіт; здійснення контролю за будівництвом; благоустрій території; введення в експлуатацію об’єкту будівництва.			
Період здійснення:	**січень - грудень 2016 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	12530			**12530**
Джерела фінансування:	державний бюджет.			
Ключові потенційні учасники ре-	Запорізька облдержадміністрація , Якимівська райдержадміністрація, Атманайська сільська рада, Давидівська сільська рада.			
Коментар				

Номер і назва завдання:	1.4.2. Розвиток конкурентоспроможного середовища на ринку обслуговування житла.
Назва проекту:	**1.26. Створення та діяльність обласного Револьверного фонду для кредитування ОСББ.**
Цілі проекту:	підвищення експлуатаційних характеристик житлового фонду до рівня сучасних стандартів, розвиток конкурентоспроможного середовища на ринку обслуговування житла.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	

Стислий опис проекту:	Більша частина житлового фонду області збудована у 60-70 ті роки минулого сторіччя. Внаслідок цього знос будівельних та огороджувальних конструкцій житлових будинків складає в середньому 40-60%, аналогічний і навіть більший ступінь зносу внутрішньобудинкових мереж. Зазначене є однієї з основних перешкод створення нових ОСББ, оскільки мешканці багатоповерхівок побоюються залишитись сам на сам у питаннях капітального ремонту та пов'язаних з цим витрат власних коштів. Фонд надає кошти ОСББ (які відповідають певним критеріям) на поворотній основі, відсоткова ставка за користування коштами Фонду є більш м'якою у порівнянні зі ставками комерційних банків, участь в управління Фондом приймають в т.ч. представники громадських організацій (об'єднань), що представляють інтереси ОСББ.			
Очікувані результати:	відновлення експлуатаційних якостей житлового фонду, управління яким здійснюють ОСББ; зниження обсягів споживання енергоресурсів в житлових будинках; збільшення кількості ОСББ в регіоні; створення конкурентного середовища на ринку обслуговування житла.			
Ключові заходи проекту:	створення управляючої структури та її регламенту, наглядових органів; відкриття рахунку та наповнення Фонду; проведення конкурсів на відбір ОСББ та оцінка проектів; здійснення співфінансування; формування та затвердження звітів.			
Період здійснення:	**січень 2016 - грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	5000	**2500**	**2500**	**10000**
Джерела фінансування:	обласний бюджет.			
Ключові потенційні учасники	Комунальна установа "Обласний Фонд підтримки індивідуального житлового будівництва на селі" Запорізької обласної ради – реалізація.			
Коментар				

Номер і назва заходу:	1.4.1. Поліпшення стану водопостачання.
Назва проекту:	**1.27. Розвиток системи водопостачання населених пунктів області.**
Цілі проекту:	Забезпечення населення області якісною питною водою шляхом модернізації та реконструкції систем водопостачання.
Територія, на яку проект матиме плив:	Запорізька область.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	
Стислий опис проекту:	водопровідна система області доволі складний інженерний комплекс. Значна частина споруд цього комплексу відпрацювала нормативний термін і потребує оновлення. За час експлуатації існуючих систем відбулися суттєві технічні, соціально-економічні, екологічні та інші зміни, які зумовили потребу пріоритетного відтворення системи водопостачання. Зношеність системи водопостачання області становить близько 30 %. Найгострішою соціальною проблемою області залишається проблема водопостачання сільських населених пунктів. Привізною водою користуються 220 сільських населених пунктів, неякісною питною водою - 448 населених пунктів області. Аварійність на водопровідних мережах зростає щорічно приблизно на 10 %, а

	втрати води при цьому за рік становлять близько 35%.			
Очікувані результати:	своєчасне фінансування робіт з модернізації системи водопостачання області дозволить підвищити надійність її функціонування та покращить стан забезпечення населення області питною водою. Це дозволить: створити серії групових водопроводів для забезпечення якісною питною водою населених пунктів області; забезпечити споживачів якісною питною водою; поліпшити режим водопостачання населених пунктів; розширити мережі централізованого водопостачання в об'єднаних на умовах співробітництва територіальних громадах.			
Ключові заходи проекту:	вивчення потреби у питній воді та інвентаризація існуючих джерел питного водопостачання. Відбір населених пунктів, що мають проблеми з водопостачанням в регіоні; мобілізація місцевих громад щодо безпосередньої участі в реалізації проекту; реконструкція та модернізація мереж питного водопостачання, що знаходяться в аварійному стані або постачають воду, яка не відповідає нормативам якості питної води; посилення контролю за якістю питної води.			
Період здійснення:	**січень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	59107	**64108**	**70307**	**193522**
Джерела фінансування:	ДФРР, державний бюджет, обласний бюджет, місцеві бюджети.			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Департамент житлово-комунального господарства та будівництва облдержадміністрації, Управління капітального будівництва облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування, КП «Облводоканал» ЗОР.			
Коментарі:				

3.2. Технічні завдання на проекти регіонального розвитку до Програми 2. Запорізький край – інвестиційно приваблива територія з розвинутими індустріальним комплексом та інфраструктурою.

Номер і назва завдання:	2.1.1. Підготовка інвестиційних продуктів.
Назва проекту:	**2.1. Розробка концепції індустріальних парків Запорізької області.**
Цілі проекту:	Залучення вітчизняних та іноземних інвесторів для створення індустріальних парків у Запорізькій області, у т.ч. на територіях старих промислових зон.
Територія, на яку проект матиме вплив:	м. Бердянськ, м. Енергодар, м. Мелітополь, м. Токмак, Василівський район, Токмацький район, Михайлівський район.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	300 тис. чол.
Стислий опис проекту:	На території Запорізької області повністю завершено відведення земельних ділянок у рамках 3 проектів у Василівському районі (12,5 га та 27,776 га) та м. Токмак (4,5 га), у зв'язку з чим ведеться активний пошук інвестора. У разі наявності потенційного інвестора, ці земельні ділянки готові передати інвестору після виготовлення технічної документації. На сьогоднішній день, завдяки субвенціям завершуються роботи з відведення земельних ділянок у рамках 2 проектів Токмацькому районі (6,0002 га) та м. Бердянськ (21,98 га).

	Окрім цього, 4 територіями області розробляються проекти концепцій індустріальних парків згідно з чинним законодавством (м. Бердянськ (21,98 га), м. Енергодар (100 га), Василівський (27,776 га), Михайлівський (24,32 га) з подальшою можливістю включення до Реєстру індустріальних парків України.			
Очікувані результати:	Наявні індустріальні парки у Запорізькому регіоні. Розвинута інженерна, транспортна та соціальна інфраструктура. Створено нові робочі місця. Додаткові надходження до Державного та місцевого бюджетів.			
Ключові заходи проекту:	відведення земельних ділянок; пошук та робота з потенційними інвесторами; будівництво та реконструкція відповідних інфраструктурних об'єктів та об'єктів соціального значення.; створення або переорієнтація діяльності комунального підприємства як керуючої кампанії з питань впровадження вказаних проектів.			
Період здійснення:	**січень 2016-грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	200	**200**	**200**	**600**
Джерела фінансування:	обласний бюджет, місцевий бюджет, державний бюджет, державно-приватне партнерство, бізнес, міжнародний донор.			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Профільні Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади (фінансування, реалізація), Запорізька облдержадміністрація (реалізація, партнерство), Запорізька обласна рада (фінансування, партнерство), потенційні вітчизняні та іноземні інвестори (фінансування, реалізація, партнерство).			
Коментарі				

Номер і назва завдання:	2.1.2. Забезпечення інституційної та інформаційної підтримки, а також маркетингового обслуговування інвестиційної діяльності.
Назва проекту:	**2.2. Проведення Інвестиційного форуму InCo (Інтеграція-Кооперація).**
Цілі проекту:	підвищення промислового потенціалу регіону; просування інвестиційних продуктів; забезпечення інформаційної та інституційної підтримки, а також маркетингового обслуговування інвестиційної діяльності.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	1 800 тис. чол.
Стислий опис проекту:	Організація та проведення щорічного інвестиційного форуму InCo в рамках якого планується презентація потенціалу та інвестиційних можливостей регіону міжнародним фінансовим установам та організаціям. А також налагодження прямих контактів , розширення ринків збуту продукції та розвиток коопераційних зв'язків.
Очікувані результати:	створення сприятливих умов для підвищення промислового потенціалу регіону; збільшення ємності внутрішнього ринку та експортних можливостей; розвиток міжнародної кооперації та реалізація регіональних інвестиційних проектів.
Ключові заходи проекту:	проведення конференцій та круглих столів для експортерів з питань розширення ринків збуту продукції; налагодження прямих контактів , розвиток коопераційних зв'язків та залучення інвестицій в економіку регіону; галузеві work-shop та коопераційні зустрічі для підприємств-експортерів; виставка експортних можливостей українських підприємств, а також компаній з іноземним капіталом.
Період здійснення:	**червень 2016 - червень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	200	**200**	**200**	**600**
Джерела фінансування:	обласний бюджет, державно-приватне партнерство, бізнес, міжнародні донори, міжнародна технічна допомога.			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Запорізька облдержадміністрація (реалізація, партнерство), Запорізька обласна рада (фінансування, партнерство), Запорізька торгово-промислова палата (реалізація, партнерство), ТПП України , міжнародні фінансові структури та дипломатичні місії (фінансування, реалізація, партнерство).			
Коментарі				

Номер і назва завдання:	2.1.2. Забезпечення інституційної та інформаційної підтримки, а також маркетингового обслуговування інвестиційної діяльності.
Назва проекту:	**2.3. Промоція інвестиційних можливостей регіону.**
Цілі проекту:	Формування привабливого для інвестора іміджу Запорізької області.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	1 800 тис. чол.
Стислий опис проекту:	Залучення вітчизняних та іноземних інвесторів за допомогою всебічної підтримки та широкого інформування щодо перспективних інвестиційних проектів, інфраструктури та соціально-культурних особливостей регіону тощо.
Очікувані результати:	Завдяки підвищенню обізнаності щодо інвестиційної привабливості Запорізького регіону, очікується збільшення притоку інвестицій в економіку області.
Ключові заходи проекту:	технічна підтримка інвестиційної карти Запорізької області; створення плану виставково-презентаційної діяльності Запорізької області; видання презентаційної продукції (поліграфічної, мультимедійної тощо); випуск спеціалізованого видання «Інвестиційний бюлетень»; проведення презентаційних, консультативних та інформаційних заходів для потенційних інвесторів, у т.ч. у інших регіонах та закордоном; створення та наповнення Банку інвестиційних проектів; підготовка та проведення семінарів та тренінгів з розробки інвестиційних проектів; проведення науково-практичних конференцій; проведення виставково-ярмаркових заходів.
Період здійснення:	**січень 2016-грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	700	**700**	**600**	**2000**
Джерела фінансування:	обласний бюджет.			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Запорізька облдержадміністрація (реалізація, партнерство), Запорізька обласна рада (фінансування, партнерство), Запорізька торгово-промислова палата (реалізація, партнерство).			
Коментарі				

Номер і назва завдання:	2.1.3. Підвищення промислового потенціалу регіону; 4.1.1. Підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами; 4.1.2. Розвиток альтернативної енергетики.
Назва проекту:	**2.4. Створення в Розівському районі Запорізької області енергосервісної компанії ЕСКО».**
Цілі проекту:	забезпечення населення якісними житлово-комунальними послугами; стимулювання залучення інвестицій; збільшення доданої вартості сільськогосподарської продукції;

	підтримка зайнятості сільського населення; розвиток інфраструктури сільських територій; підвищення енергоефективності та підтримка альтернативної енергетики.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Розівський район Запорізької області.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Майже все населення району таких соціальніх груп, як учнівська молодь, службовці, інтелігенція і працівники аграрного сектору району.
Стислий опис проекту:	Як реальну альтернативу існуючий сьогодні в районі системі опалення бюджетних установ, ми пропонуємо перехід систем централізованого опалення аграрних районів на використання як палива пресованої соломи замість вугілля чи газу. Європа вже давно використовує солому як паливо для сучасних котелень, поліпшуючи місцеву екологію і підвищуючи економічну складову місцевої економіки. В Україні позитивний світовий досвід використання соломи для опалювання шкіл, дитячих садків, адміністративних будинків і житлових приміщень успішно використовується з 2000 року. Установлений в селі Дрозди Білоцерківського району Київської області в рамках українсько-датського проекту перший в Україні котел для спалювання соломи працює опалюючи всю комунальну інфраструктуру села. З 2002 року вітчизняні заводи освоїли серійне виготовлення сучасних теплогенераторів – котлів для спалювання соломи за ліцензією датської компанії «Passat Energi» потужністю від 150 до 900 МВт. За результатами вивчення протягом п’яти останніх років вітчизняний досвід експлуатації котлів для спалювання соломи, проект пропонує перевести опалення комунальної сфери нашого району на місцеве, поновлюване біопаливо – пресовану солому. Оригінальність і новизна нашої бізнес ідеї полягає в тому, що ми плануємо перевести на опалення соломою не тільки сільські школи району, а й інші бюджетні установи райцентру, які сьогодні централізовано опалюються вугільними котельнями.
Очікувані результати:	забезпечено енергетичну незалежність району; підвищено рентабельність вирощування зернових у районі; створено нові додаткові робочі місця; створено місцевий ринок соломи як біопалива; зменшено забруднення території вугільним шлаком і викидами парникових газів.
Ключові заходи проекту:	розробка ТЕО; розробка проектно-кошторисної документації; модернізація насосної станції; будівництво фундаментів під теплові насоси; реконструкція локальних котелень району для переведення на пресовану солому; налагодження постачання паливних брикетів з території району; організація мережі сільського централізованого теплопостачання; підготовка фахівців для теплових мереж аграрних районів області; створення ЕСКО.
Період здійснення:	**січень 2016 – грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	3 096	**5 192**	**4 192**	**12 480**

Джерела фінансування:	Міжнародний донор з альтернативної енергетики; Інвестування в, так звані, «зелені тарифи»; Державний бюджет; Районний бюджет; Зацікавлений бізнес.
Ключові потенційні учасники реалізації	1. Можливе фінансування: - USELF; USAID; USAID; UKEEP. 2. ЮжТеплоЕнергоМонтаж – реалізація. 3. НТЦ«Біомасса» ,ОО «Эремурус»- партнерство.
Коментарі	Установку в Розівському районі котлів для спалювання соломи ми плануємо

	здійснювати за участю декількох зацікавлених сторін, залучивши до реалізації нашого проекту як бюджетне, так і інші джерела фінансування. Розроблений нами бізнес-план передбачає поетапне встановлення в Розівському районі 10 теплогенераторів для спалювання соломи потужністю 600 кВт кожний. Для їх стабільної роботи потрібно 9 000 тон пресованої соломи. Це у 3 – 4 рази менша кількість, від невикористаної районними аграріями соломи (таблиця 2). Ми зупинили свій вибір саме на 600 кіловатних генераторах з декількох причин. По-перше, вони дають найнижчу вартість гігакалорії теплоти у порівнянні з аналогічними генераторами іншої потужності. По-друге, бізнес-планом передбачена можливість підключення до тепломереж крім бюджетних установ і інші об'єкти місцевої інфраструктури (приватні магазини, банки, житлові будинки та інше), що дозволить зменшити термін окупності і покращити інвестиційну привабливість проекту.

Номер і назва завдання:	2.2.1.Удосконалення системи надання адміністративних послуг.
Назва проекту:	**2.5. Розвиток центрів надання адміністративних послуг.**
Цілі проекту:	Поліпшення якості та спрощення надання адміністративних послуг населенню області.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Громада області.
Стислий опис проекту:	Проект передбачає: створення нових центрів надання адміністративних послуг (у районах м. Запоріжжя та малих містах Запорізької області); відкриття пілотного Call-Центру на базі центру надання адміністративних послуг м. Бердянськ; впровадження практики використання мобільних робочих місць адміністраторів; придбання сучасного обладнання для існуючих та новостворених центрів надання адміністративних послуг, мобільних робочих місць адміністраторів; придбання спеціального програмного забезпечення; впровадження регіонального порталу адміністративних послуг (з підключенням до нього всіх центрів області); навчання адміністраторів центрів надання адміністративних послуг.
Очікувані результати:	Реалізація заходу дозволить: зменшити навантаження на існуючі центри; підвищити якість надання послуг; зменшити часові та транспортні витрати населення при отриманні адміністративних послуг; мінімізувати корупційні ризики під час надання адміністративних послуг; спростити доступ до отримання адміністративних послуг, зокрема, для людей похилого віку та особам з обмеженими фізичними можливостями; розширити перелік адміністративних послуг; розширити кількість адмінпослуг, які будуть надаватися повністю або частково в електронному виді; вдосконалити моніторинг якості надання адміністративних послуг у Запорізькій області.
Ключові заходи	Придбання обладнання, програмного забезпечення та проведення навчання для

проекту:	впровадження регіонального порталу адміністративних послуг Запорізької області. Придбання сучасного обладнання для центрів надання адміністративних послуг для запровадження надання послуг в електронному виді. Створення та організація роботи пілотного Call-Центру на базі центру надання адміністративних послуг м. Бердянськ. Придбання обладнання для створення мобільних робочих місць адміністраторів центрів надання адміністративних послуг (створення 20 мобільних робочих місць у районах області). Розширення мережі центрів надання адміністративних послуг (створення 4 філій у м. Запоріжжя за рахунок місцевого бюджету м. Запоріжжя). Розширення кількості адміністративних послуг, які будуть надаватися повністю або частково в електронному виді.			
Період здійснення:	**січень 2016-грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	840	**570**	**500**	**1910**
Джерела фінансування:	МТД, державний та місцеві бюджети.			
Ключові потенційні учасники	Органи місцевого самоврядування, місцеві державні адміністрації, Департамент економічного розвитку і торгівлі Запорізької обласної державної адміністрації, IGOV, GIZ.			
Коментарі				

Номер і назва завдання:	2.2.2. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва.
Назва проекту:	**2.6. Організація та забезпечення життєдіяльності бізнес-інкубатора «БІ Запоріжжя» з менторським центром «бізнес-наставництва».**
Цілі проекту:	**Освітня**: навчання організації та управління інноваційним бізнесом, розвиток творчої ініціативи, формування активної життєвої позиції та підвищення мотивації заняттю підприємницькою діяльністю учасників бізнес-інкубатора. Впровадження бізнес-наставництва у підприємницькі кола з метою підвищення рівня інформованості учасників у галузі підприємництва, налагодження спілкування і співпраці між ними, а також розширення мережі контактів **Соціальна**: допомога сприяння працевлаштуванню випускників ВНЗ м. Запоріжжя. **Підприємницька**: сприяння суб'єктам малого підприємництва інноваційного профілю на початковій стадії їх розвитку, а також залучення інвестицій для розвитку малого інноваційного підприємництва.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Місто Запоріжжя.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	До 150 суб'єктів малого підприємництва з числа студентів вищих навчальних закладів м. Запоріжжя на рік.
Стислий опис проекту:	Бізнес-інкубатор є каталізатором процесу створення та вирощування малих підприємств, забезпечуючи їм комплексну підтримку та супровід проектів для впровадження в бізнес-середовище. Діяльність БІ сприяє формуванню підприємницького середовища, забезпеченню умов для створення і розвитку малих підприємств у пріоритетних для бізнес-інкубатора напрямках діяльності (розвиток виробництва, впровадження інноваційних технологій). Функціонування БІ створює умови для сталого розвитку підприємств на початковому етапі їх діяльності за рахунок надання підприємцям, які пройшли конкурсний відбір, матеріально-технічних, інформаційних, консультаційних та інших необхідних послуг, комплексного супроводу бізнес-проектів Резидентів

	протягом усього періоду перебування у бізнес-інкубаторі. Зростання числа малих підприємств, підвищення їх життєздатності опосередковано сприяє розширення бази оподаткування регіону.
Очікувані результати:	навчено 450 резидентів бізнес-інкубатора правовим основам підприємницької діяльності, заходам захисту бізнесу; створено щонайменше 150 робочих місць.
Ключові заходи проекту:	оцінка потреб резидентів бізнес-інкубатора в інформаційних, сервісних та облікових послугах; розробка заходів на три роки з урахуванням визначених потреб; створення системи комплексного інформаційного, сервісного та облікового забезпечення діяльності резидентів бізнес-інкубатора; розробка, тиражування та розповсюдження навчально-методичних та інформаційних матеріалів для підприємців.
Період здійснення:	**січень 2016-січень 2019 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	300	**360**	**430**	**1090**

Джерела фінансування:	обласний бюджет, державний бюджет, публічно-приватне партнерство, бізнес, міжнародний донор (подана заявка на фінансування від фонду ЄС «Операційна програма прикордонного співробітництва Басейну Чорного моря» - триває розгляд).
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Реалізація: Державна організація «Регіональний фонд підтримки підприємництва в Запорізькій області», Запорізькій національний університет, Департамент економічного розвитку і торгівлі ЗОДА За підтримки: Запорізьке територіальне відділення Спілки аудиторів України, ГО Центр медіації та екаунтінгу «Точка зору».
Коментарі	У розумінні авторів проекту, бізнес-інкубатор - неприбуткова громадська організація, яка надає на певних умовах і на певний час спеціально обладнані приміщення та інше майно (у тому числі – інтелектуальне) суб'єктам малого підприємництва, що розпочинають свою діяльність, з метою сприяння у набутті ними фінансової самостійності. Передбачається, що клієнтами бізнес-інкубатору будуть молоді підприємці, студенти, юридичні особи, які мають бізнес-ідею, але не мають знання, контактів або планів щодо її реалізації. Також це можуть бути команди, які зупинилися на певному етапі й не знають, як діяти далі, яким необхідна зовнішня експертиза від провідних фахівців з економіки, права, юриспруденції, бухгалтерського обліку. На початку діяльності «БІ-Запоріжжя» планується фінансово забезпечити за рахунок обласного або державного бюджету, після чого потребує вирішення питання фінансування за кошти міжнародної технічної допомоги (грантів) від донорів ЄС, США, Канади.

Номер і назва завдання:	2.2.2. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва.
Назва проекту:	**2.7. Створення центру облікового аутсорсінгу для підприємців з числа вимушених переселенців.**
Цілі проекту:	Надання комплексу послуг з ведення податкового обліку, підготовки податкової та статистичної звітності підприємців з числа вимушених переселенців.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Місто Запоріжжя.
Орієнтовна кількість	Від 20 підприємців в першому році у до 40 в третьому році функціонування проекту.

отримувачів вигод				
Стислий опис проекту:	Не кожний підприємець може дозволити собі утримувати кваліфікованого професійного бухгалтера та закуповувати необхідне ліцензійне програмне забезпечення, яке дозволяє вести облік і готувати звітність відповідно з постійно змінюються законодавством. Для виконання послуг будуть залучені фахівці-бухгалтери з числа внутрішніх переселенці, що обліковані як безробітні в місцевих центрах зайнятості. Центр облікового аутсорсінгу надаватиме послуги з обліку та подання звітності на підставі договору, в якому прописується гарантія дотримання конфіденційності та відповідальність за проведену роботу. Послуги будуть надаватись з використанням ліцензійного програмного забезпечення. Податкова звітність буде надаватись в електронній формі, на підставі угоди «Про визнання електронних документів» з відповідним територіальним органом Міндоходів. Окремим блоком послуг є вирішення проблем, що виникають у внутрішніх переселенців з реєстрацією в державних та податкових органах.			
Очікувані результати:	створення центру аутсорсінгу; підготовка трьох фахівців з аутсорсінгу та створення трьох робочих місць для внутрішніх переселенців; укладання від 20 (перший рік) до 40 угод (третій рік функціонування проекту) на аутсорсінг з підприємцями з числа внутрішніх переселенців.			
Ключові заходи проекту:	організація центру аутсорсінгу; розповсюдження інформації щодо надання послуг аутсорсінгу серед зацікавлених осіб через ЗМІ, центри зайнятості, соціальні мережі; придбання обчислюваної техніки та програмного забезпечення; укладання відповідних угод.			
Період здійснення:	**січень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	300	**360**	**430**	**1090**
Джерела фінансування:	міжнародна технічна допомога.			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Реалізація: ГО Центр медіації та екаунтінгу «Точка зору» За підтримки: Державної організації «Регіональний фонд підтримки підприємництва в Запорізькій області».			
Коментарі				

Номер і назва завдання:	2.2.2. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва. 2.2.3. Сприяння просуванню продукції товаровиробників області.
Назва проекту:	**2.8. Створення Школи бізнесу та менеджменту на базі Запорізького Національного університету.**
Цілі проекту:	Отримання практичних знань та навичок у підприємницької діяльності та управлінні бізнесом. Стажування на запорізьких підприємствах задля отримання першого досвіду роботи. Розширення можливостей навчальних закладів у сфері підготовки спеціалістів із розробки та управління проектами, маркетингу, менеджменту тощо.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Студенти запорізьких вищих навчальних закладів, молодь та підприємці-початківці – до 100 осіб на рік.

Стислий опис проекту:	Перед більшістю запорізьких студентів після закінчення навчання постає питання подальшого працевлаштування. І якщо з великими підприємствами деякі університети співпрацюють, то з малим і середнім бізнесом ефективного співробітництва практично немає. В той же час невеликі запорізькі підприємства потребують кваліфікованих кадрів, які мають хоча б нетривалий досвід реалізації конкретних завдань та проектів (навчати самим у них немає часу) і позитивні рекомендації від інших роботодавців. Крім того, тім випускникам Школи, хто буде готовий до власної справи, проект надасть можливість знайомства та спілкування з успішними підприємцями, які маюсь досвід у відповідній сфері.
Очікувані результати:	Даний проект сприятиме студентам та молоді в отриманні практичних знань, навичок та досвіду роботи з метою подальшого працевлаштування в запорізьких компаніях та започаткування власного бізнесу або ефективного управління діючим.
Ключові заходи проекту:	Оцінка потреб і попиту запорізьких компаній у спеціалістах з конкретними навичками та компетентностями. Складання списку компаній, що готові до співробітництва з проектом, та укладання договорів. Закупівля обладнання та інвентарю. Формування плану навчання та стажування. Набір викладачів, тренерів та студентів до Школи. Організація стажування. Промоція Школи в інтернеті та в запорізьких ВНЗ, оприлюднення історій успіху випускників. Створення мережі випускників Школи.
Період здійснення:	**січень 2016 – грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	400	**300**	**200**	**900**

Джерела фінансування:	Залучені кошти МПТД, обласний бюджет, кошти студентів. (Планується, що через 3 роки проект вийде на самоокупність).
Ключові потенційні учасники ре-	Запорізькі компанії, бізнес-асоціації КП та Департамент розвитку підприємництва облдержадміністрації.
Коментарі	Бізнес-Союз «Порада» разом з БФ «Відкритий світ» вже має успішний досвід реалізації подібного проекту. Вважаємо, що співпраця с ЗНУ дасть поштовх розвитку підприємництва, посилюючи діючи підприємства, та сприятиме створенню нових бізнесів у Запорізької області.

Номер і назва завдання:	2.2.3. Сприяння просуванню продукції товаровиробників області.
Назва проекту:	**2.9. Створення Центру підтримки експорту малих та середніх підприємств Запорізької області.**
Цілі проекту:	Мета проекту-зміцнення потенціалу малих та середніх підприємств, підвищення технологічного рівня та конкурентоспроможності продукції шляхом адаптації місцевої продукції та стимулювання підприємств області до експорту, як в країни ЄС, так і в інші країни.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Підприємства малого та середнього бізнесу Запорізької області – не менш 200 підприємств.
Стислий опис проекту:	Центр підтримки експорту— це, передусім, механізм реалізації концепції «єдиного вікна», закріпленої в Угоді СОТ про спрощення торгівлі від

	07.12.2013 р. Створення Центру надасть можливість експортерам отримувати комплексну. Цей проект також допоможе запорізьким підприємствам знайти нових клієнтів в інших країнах та завоювати свою нішу. Особливої актуальності набуває експортна підтримка підприємств регіону у зв'язку з набуттям чинності Угоди про Асоціацію України з ЄС. Також в рамках Центру буде реалізований проект з моніторингу експортного потенціалу підприємств.
Очікувані результати:	Центр підтримки експорту допоможе регіональним підприємствам стати конкурентоспроможними на європейському та світових ринках. «Гаряча» лінія зможе проконсультувати не менш 50 компаній на місяць.
Ключові заходи проекту:	створення ЦПЕ (Центру підтримки експорту) на основі системи інформаційно-консультаційного супроводу зовнішньоекономічної діяльності підприємств Запорізької області; консультування місцевих підприємств з питань моніторингу європейських товарних ринків, оцінки відповідності продукції вимогам європейських технічних стандартів, тарифного та нетарифного регулювання експорту з України; моніторинг експортного потенціалу підприємств; створення «гарячої лінії» з питань консультування підприємств з питань експорту; надання інформаційно-консультаційної допомоги з питань впровадження систем менеджменту якості; безпеки харчових продуктів та інших; проведення інформаційно-консультаційних семінарів, тренінгів, учбових програм з питань моніторингу європейських товарних ринків, оцінки відповідності продукції вимогам європейських технічних стандартів, дотримання міжнародного права та регулювання експорту з України; супроводження зовнішньоекономічної діяльності підприємств без досвіду експортної діяльності.
Період здійснення:	**січень 2016 – грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	100	**80**	**80**	**260**

Джерела фінансування:	Міжнародна організація, бізнес, обласний бюджет.
Ключові потенційні учасники ре-	Запорізька ОДА, Неприбуткові організації, Торгово-промислова палата, Європалата, GIZ.
Коментарі:	Будь-яка інша важлива інформація щодо ідеї проекту. Наразі з вступом в силу Асоціації про вільну торгівлю, не в повній мірі проводяться заходи з моніторингу впливу DCFTA на експортну діяльність МСП, як найбільш вразливої групи підприємств з точки зору зовнішніх факторів. Даний проект призваний забезпечити рівні умови для бізнесу, європейські правила ведення бізнесу. Таким чином, організація інформаційної підтримки процесу адаптації підприємств Запорізької області до умов вільної торгівлі з країнами Євросоюзу підвищить обізнаність регіонального підприємництва в питаннях членства України в СОТ, адаптації законодавства України до європейського права, шляхом організації круглих столів, конференцій, семінарів.

Номер і назва завдання:	2.3.1. Розвиток туристичних продуктів та мереж. 2.3.3. Використання історико-культурного надбання для розвитку внутрішнього туризму.
Назва проекту:	**2.10. Проведення міжнародного фестивалю козацьких бойових та традиційних культур «Запорозький Спас» імені Анатолія Єрмака.**

Цілі проекту:	Головна ціль проекту: відродження та популяризація української національної бойової культури, українських і слов'янських народних традицій на сучасному історичному етапі в Україні та Запорізькому краю. Конкретні цілі проекту: об'єднання окремих етнічних груп народів, які зараз проживають на території Запорізької області з метою відродження, розвитку, демонстрації та популяризації їх національних культур та народних традицій; сприяння розвитку здорового способу життя, занять спортом, зокрема бойовими мистецтвами, серед дітей та молоді Запорізької області; налагодження міцних соціальних, культурних та ділових зв'язків між окремими етнічними групами народів, що зараз проживають на території Запорізької області з метою обміну досвідом та їх подальшої співпраці у різних сферах; відродження традиції святкування свята Спасу в суспільстві на основі народних звичаїв, традицій та обрядів; допомога в розвитку спілок і організацій, які розвивають народну культуру та ремесла; розвиток історико – культурного комплексу «700 – літній Запорозький дуб».
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область, м. Запоріжжя, р-н Верхня Хортиця, історико – культурний комплекс «700 – літній Запорозький Дуб».
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Вигоду від реалізації проекту отримають близько 1 000 учасників фестивалю та 100 000 гостей.
Стислий опис проекту:	Проект полягає в проведенні унікального у своєму роді етнічного фестивалю, що є сучасним прообразом того дійства, яке влаштовували наші предки багато століть тому у часи кочівників. **Проблеми, котрі покликаний розв'язувати проект:** - поступове зниження рівня обізнаності серед сучасних поколінь українців в українській національній бойовій культурі, українських і слов'янських народних звичаях та традиціях; - поступовий занепад культур, звичаїв, традицій народів, які зараз проживають на території Запорізької області, що може привести до повного зникнення народної культурної спадщини; - відсутність комунікацій між етнічними групами, що зараз проживають на території Запорізької області. Відродження та проведення у Запоріжжі, на історичному місці, саме такого фестивалю і є головною ідеєю проекту. У фестивалі планується задіяти представників воїнський культур різних народів світу із Запорізької області та всієї України, а також представників різних видів народного мистецтва. Сучасний фестиваль буде тривати 3 – 4 дні та об'єднуватиме у собі кілька блоків: - **наукова частина** – полягає у проведенні науково – практичної конференції, в якій візьмуть участь патріархи різних шкіл бойових мистецтв, президенти обласних, всеукраїнських та міжнародних федерацій та організацій; - **культурна частина** – полягає у проведенні цілої низки культурних заходів: святкових концертів, виставки – ярмарки виробів народного мистецтва, майстер – класів з різних видів народного мистецтва, екскурсій козацької бойової слави, до Національного заповіднику «Хортиця», до музеїв та історичних пам'яток Запорізької області; - **спортивна частина** – полягає у проведенні спортивних змагань за правилами українського рукопашу «Спас» та показових виступів шкіл та стилів бойових мистецтв; - **соціальна частина** – полягає в участі у фестивалі у якості учасників та гостей пільгових категорій суспільства: дітей інвалідів, дітей сиріт, дорослих та дітей, що постраждали від бойових дій на сході України, а також у зборі пожертв для потреб даних категорій українського суспільства Запорізької

	області (благодійні скриньки, благодійні аукціони тощо). У майбутньому даний фестиваль має стати візитівкою Запорізького краю та усієї України на світовій культурній арені, як Шанхайський фестиваль, фестиваль у Ріо де Жанейро та пивний фестиваль Октоберфест. По всьому заходу буде відзнято, змонтовано фільм, випущено та розповсюджено кілька тисяч дисків.
Очікувані результати:	залучено до участі у фестивалі та м. Запоріжжя від 30 000 до 50 000 туристів; налагоджено нові культурні зв'язки між більш ніж 10–ма етнічними групами; підвищено рівень комунікацій між представниками різних етнічних груп; відроджено народні ремеслі та поліпшено умови діяльності спілок народних майстрів; утверджено статуси м. Запоріжжя «Запоріжжя - духовна столиця України» та «Запоріжжя – козацька столиця України»; залучено нові соціальні партнери та їх об'єднання навколо спільної ідеї.
Ключові заходи проекту:	проведення PR – кампанії; підготовка технічного оснащення фестивалю; формування набору туристичних груп на фестиваль; набір учасників фестивалю та формування програми фестивалю; підготовка місця проведення фестивалю; проведення фестивалю; подача звітностей організаціям – донорам; випуск друкованої рекламної продукції про фестиваль та її розповсюдження через учасників, партнерів, волонтерів для залучення більшої кількості учасників та туристів у наступному році; поширення досвіду проведення подібних заходів серед громадських організацій та державних установ України.
Період здійснення:	**лютий 2016 - листопад 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	1500	**1650**	**1815**	**4965**

Джерела фінансування:	Джерела фінансування проекту: ДФРР, місцевий бюджет, публічно-приватне партнерство, бізнес, обласний бюджет.
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Які організації можуть бути залучені і яка їх роль (фінансування, реалізація, партнерство): Департамент культури, туризму, національностей та релігій ЗОДА; народні общини Запорізької області; громадські та волонтерські організації; КЗ «Обласний центр патріотичного виховання молоді – партнерство; благодійний фонд «Посмішка дитини» - партнерство; благодійний фонд «Злагода» - партнерство; спілки народних майстрів України - партнерство.
Коментарі	Час проведення – друга половина серпня.

Номер і назва завдання:	2.3.2. Туристична промоція області, підтримка інноваційних проектів, культурно-мистецьких заходів, що формують імідж регіону. 2.2.3. Сприяння просуванню продукції товаровиробників області.
Назва проекту:	**2.11. Щорічне проведення «Всеукраїнського Фестивалю домашньої консервації» в Запоріжжі.**
Цілі проекту:	Пропаганда українських традицій та традицій національних меншин Запорізького регіону. Пропаганда та популяризація туризму в Запорізькому регіоні, зокрема «зеленого туризму». Популяризація профільної освіти у сфері харчування та туризму. Сприяння просуванню продукції товаровиробників Запорізької області шляхом їх представлення на «Всеукраїнському Фестивалі домашньої консервації» в місті Запоріжжя.

	Сприяння позитивному іміджу Запорізького краю в Україні та світі. Допомога бійцям та ветеранам АТО, тимчасово переміщеним особам, незахищеним категоріям громадян.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Уся територія Запорізької області.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	30 000 осіб – відвідувачі Фестивалю в м. Запоріжжя, 500 учасників Фестивалю (господарства, товаровиробники, окремі особи), 1800 осіб – отримувачі допомоги за результатами проведення Фестивалю.
Стислий опис проекту:	В Запоріжжі наявний дефіцит заходів, які приваблюють туристів до міста – проект має на меті створити нові позитивні бренди Запорізького регіону, пов'язані як з товаровиробниками області, сільським господарством, так і з гостинністю і туристичною привабливістю краю. Існує необхідність постійної підтримки волонтерської та доброчинної активності запоріжців - як відомо, активність змінюється в залежності від зовнішніх подій, а Фестиваль спрямований на її підтримку незалежно від обставин. Домашня консервація – невід'ємний елемент сучасної української культури, тим більше в нашому південному, аграрному краї. Приділити увагу цій традиції – креативний крок, що приверне увагу до Запорізького регіону через
Очікувані результати:	Проведено 3 (три) великі щорічні фестивалі (2016, 2017, 2018 роки). Проведено майстер-класи, конкурси, виступи і презентації в рамках Фестивалів та діяльності між ними. Створено інформаційні матеріали про товаровиробників області, про пропозиції «зеленого туризму», українські традиції та традиції національних меншин регіону, про заклади профільної освіти, про сам щорічний Фестиваль. Збільшено туристичний потік до Запорізької області та дохід від туристичної діяльності. Створено впізнаваний і привабливий бренд «Всеукраїнський Фестиваль домашньої консервації» в Запоріжжі». Збільшено кількість людей, причетних до волонтерської та благодійної діяльності. Здійснена допомога бійцям та ветеранам АТО, тимчасово переміщеним особам, незахищеним категоріям громадян.
Ключові заходи проекту:	Підготовка та організація трьох щорічних «Всеукраїнських Фестивалів домашньої консервації» в Запоріжжі», створення груп з організації відповідних заходів. Розробка планів заходів на три роки в рамках діяльності між Фестивалями, створення груп з реалізації визначених заходів. Залучення учасників та відвідувачів заходів. Проведення заходів щодо волонтерської та благодійної допомоги бійцям і ветеранам АТО, тимчасово переміщеним особам, незахищеним категоріям громадян. Розробка та видання інформаційних матеріалів про товаровиробників області, про пропозиції «зеленого туризму», українські традиції та традиції національних меншин регіону, про заклади профільної освіти, про щорічний «Всеукраїнський Фестиваль домашньої консервації». Юридичне супроводження Фестивалю і заходів. Створення та поширення Бренду Фестивалю. Реклама та промоція заходів та їх результатів.
Період здійснення:	**травень 2016 – листопад 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	150	**200**	**300**	**650**

Джерела фінансування:	Приватні інвестори, партнери проекту, міжнародні донори, місцевий бюджет, обласний бюджет.

Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Реалізація: ГО «Запорізький Колорит», громадські організації. Партнерство: Фермерські господарства, садиби «зеленого туризму», товаровиробники області, національно-культурні товариства, благодійні фонди, туристичні оператори та туристичні бюро, Департамент культури, туризму, національностей та релігій ЗОДА, Департамент агропромислового розвитку ЗОДА, Департамент економічного розвитку і торгівлі ЗОДА, громадські організації, заклади громадського харчування, підприємства, приватний бізнес.
Коментарі	

Номер і назва завдання:	2.3.4. Розбудова якісної культурної інфраструктури та запровадження сучасних механізмів менеджменту. 3.2.2. Розвиток самозайнятості та неаграрних видів бізнесу в сільській місцевості.
Назва проекту:	**2.12. Створення Кластеру культури і подієвого туризму «АРТ-ПРОСТІР» на території Запорізької області.**
Цілі проекту:	Активізація творчої, культурно-мистецької і просвітницької діяльності з використанням історико-культурного надбання Запорізького краю та можливостей сучасних креативних індустрій. Організація змістовного дозвілля, поєднаного з активізацією і реалізацією творчого потенціалу мешканців Запорізької області та інших регіонів України, зокрема, молоді. Поширення кращих урбаністичних практик, спрямованих на створення сучасного відкритого міського простору, орієнтованого на людину. Формування знань, умінь і навичок з менеджменту, маркетингу і фінансування культурних і туристичних проектів, розвиток лідерських та підприємницьких якостей, сприяння зайнятості у невиробничій сфері. Покращення умов для ефективного провадження соціально-орієнтованих та комерційних проектів у галузі культури, мистецтв і подієвого туризму на території Запорізької області.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область, інші регіони України.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Не менше 2000 осіб на рік (професійні та аматорські учасники, організатори). Не менше 70 000 осіб на рік (відвідувачі відкритих культурно-мистецьких, а також навчально-методичних, просвітницьких та інших заходів, організованих учасникам кластеру згідно з Планом дій).
Стислий опис проекту:	Проект полягає у створенні на території Запорізької області кластерного об’єднання, учасники якого орієнтовані на спільне використання культурного і туристичного потенціалу регіону, розвиток креативних індустрій і подієвого туризму, збільшення зайнятості населення у невиробничій сфері. Проектом передбачається не лише утворення кластеру як організаційної структури, але й проведення за ініціативою та під управлінням учасників кластеру системи різноманітних просвітницьких, навчально-методичних, а також культурно-мистецьких і просвітницьких заходів для широкого загалу. Ці заходи будуть спрямовані на задоволення потреб різних верств населення Запорізького краю – громадян, які мешкають не лише в обласному центрі чи містах обласного значення, але й у сільській місцевості. Стратегія розвитку кластеру передбачатиме залучення до складу учасників активних громадських організацій культурно-просвітницького спрямування, молодіжних ГО та ініціативних груп, комунальних установ, закладів культури, представників бізнесу та інших суб’єктів за підтримки лідерів місцевих громад. Практична діяльність кластеру буде реалізована шляхом: розроблення стратегій, програм і проектів розвитку (регіонального та

	місцевого рівня) у сфері культури і подієвого туризму; проведення тематичних конференцій, круглих-столів, семінарів, майстер-класів та інших навчально-методичних і просвітницьких заходів; організації творчих пленерів, мистецьких фестивалів та інших культурномистецьких заходів, у т.ч. загальноукраїнського та міжнародного рівня; сприяння туристичній промоції міст і районів Запорізької області, у т.ч. шляхом ініціювання та проведення культурно-мистецьких заходів, збільшення зайнятості населення у сфері послуг, розвитку нових бізнесів, працевлаштування молоді тощо; створення на території області постійно діючих центрів громадської активності, мистецьких та дискусійних майданчиків, творчих резиденцій, мистецьких інкубаторів, ко-воркінгових центрів та інших об'єктів – як центрів розвитку і зростання сучасних креативних індустрій і туристичної галузі; активної співпраці з міжнародними та українськими партнерами, у т.ч. для залучення грантового фінансування та впровадження проектів міжнародної технічної допомоги на території Запорізької області; активної рекламно-інформаційної та виставково-промоційної діяльності, створення якісного загальнодоступного Інтернет-контенту про культурні події і мистецькі проекти Запорізького регіону – для залучення туристів.
Очікувані результати:	Розширення простору для активної творчої діяльності і розвитку громад (діючі об'єкти культури, ревіталізація та нові напрями використання колишніх промзон, урбаністичний туризм, сучасний вуличний простір тощо). Підвищення туристичної привабливості Запорізького краю, розвиток нових напрямків внутрішнього та в'їзного туризму (у першу чергу, подієвий туризм). Сприяння інтеграції до громади регіону приїжджих студентів, ВПО, а також соціалізації людей з особливим потребами та ін. категорій громадян. Розвиток і диверсифікація економіки регіону, створення нових робочих місць у непромислових та несільськогосподарських галузях (малий, середній бізнес за рахунок впровадження сучасної культурно-туристичної політики, орієнтованої на кращі європейські практики). Залучення мешканців міст і сіл до активного культурного життя, що сприятиме підвищенню загального рівня якості життя, творчій самореалізації (у першу чергу, молодого покоління), згуртуванню та розвитку громад. Розширення міжрегіональних та міжнародних зв'язків.
Ключові заходи проекту:	Проект буде реалізований у декілька етапів. **Етап 1 – підготовчий (2016 р.):** залучення учасників і створення організаційної структури кластеру; створення партнерств на місцевому та регіональному рівні; активна промоційна, навчально-методична, просвітницька діяльність; початок впровадження «пілотних» проектів (театр-студія, молодіжний арт-проджект кемп, музей кіно, дизайн-студія, мережа центрів громадської активності та інші); розроблення Стратегії розвитку кластеру і Плану дій на 3 роки; створення бази даних перспективних інфраструктурних об'єктів; обмін досвідом з аналогічними організаціями та проектами в Україні. **Етап 2 – створення інфраструктури кластеру (2017-2018 рр.):** залучення інвестиційних, грантових і волонтерських ресурсів для облаштування постійно діючих мультифункціональних культурних резиденцій, формування відкритого творчого та інформаційного простору (парки фестивалів, об лаштовані концертні майданчики, постійно діючі арт-студії, інфоцентри, бізнес-інкубатори і ко-воркінгові центри тощо) ; розроблення і впровадження учасниками кластеру культурно-мистецьких, просвітницьких і бізнес-проектів на території Запорізької області із залученням потенціалу і ресурсних можливостей наявних комунальних

	установ і закладів культури; туристична промоція подій та області в цілому; реконструкція об'єктів інфраструктури; реалізація поточних культурно-просвітницьких заходів на базі відповідних інфраструктурних об'єктів – згідно з Планом дій (професійних та аматорських – для широкого загалу учасників); **Етап 3 – розвиток діяльності (2018 р. і далі – згідно з Стратегією розвитку):** подальший розвиток міжрегіональної та міжнародної співпраці; запровадження на території області кількох щорічних фестивалів та інших регулярних сучасних культурних заходів міжнародного рівня для підвищення туристичної привабливості Запорізького краю, розвитку внутрішнього та в'їзного туризму; створення організаційних і ресурсних умов для подальшого сталого розвитку кластеру, сучасних креативних творчих індустрій і туризму на Запоріжжі.
Період здійснення:	**січень 2016 - грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	1800	**7500**	**3200**	**12500**

Джерела фінансування:	обласний та місцеві бюджети, державний бюджет, державно-приватне партнерство, бізнес-інвестиції, проекти міжнародної технічної допомоги (міжнародні донори), власні внески учасників проекту.
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	ГО «Асамблея діячів культури Запоріжжя» (об'єднує представників близько 20 громадських організацій), ГО «Центр мистецтв «Арт-Простір», ГО «Запорізька нова драма» та ГО «Я люблю Запоріжжя» - організаційна основа кластеру. Департамент культури, туризму, національностей та релігій, інші структурні підрозділи Запорізької ОДА, місцеві органи виконавчої влади і органи місцевого самоврядування, місцеві осередки творчих спілок, комунальні установи, заклади культури та громадські організації, зокрема, Запорізький обласний туристично-інформаційний центр (ЗОТІЦ), ГО «Запорізька обласна туристична асоціація», бізнес-асоціації та суб'єкти підприємництва, у т.ч. які працюють у туристичній галузі – партнери.
Коментарі	

Номер і назва завдання:	2.3.3.Використання історико-культурного надбання для розвитку внутрішнього туризму.
Назва проекту:	**2.13. Створення культурно-туристичного комплексу «Кам'янське городище».**
Цілі проекту:	Формування ринку попиту на внутрішній туристичний продукт. Інноваційний розвиток ринку туристичної пропозиції. Використання національної культури як джерела історико-культурної спадщини. Збереження історико-культурної спадщини Запорізької області**.**
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область, м. Кам'янка-Дніпровська, с. Велика Знам'янка.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	Суспільство, туристи, представники малого та середнього бізнесу – всього бл. 50,0 тис.
Стислий опис проекту:	Культурно-туристичний комплекс створюється на обумовленому історичному місці. На території Кам'янсько-Дніпровського району перебувають унікальні пам'ятки археології національного значення - скіфське Кам'янське городище, курганні могильники Солоха і Мамай гора. Велика і найяскравіша частина знахідок з цих об'єктів (з різних причин) була вивезена (в музеї Санкт-Петербурга – експозиція золота зі скіфських курганів у Держ. Ермітажі,

	Москви – колекція з Кам`янського городища в Державному історичному музеї та колекція матеріалів постскіфських городищ з Фонду Московського державного університету, Києва - колекція зі скіфських курганів у Музеї історичних коштовностей), чим населення регіону було позбавлене інформації про своє минуле. Донести цю інформацію можна через музейну установу у Кам`янці - Дніпровській. Створені туристичні маршрути до пам'яток археології будуть облаштовані майданчиками для відпочинку, під'їзними шляхами, місцями для паркування автомобілів, рекламними стендами та рекламною продукцією, експлікацією згідно з тематикою.
Очікувані результати:	Створено цікавий значний конкурентоспроможний туристичний продукт. Збільшено туристичний потік в області та районі. Збільшено надходження до місцевих бюджетів.
Ключові заходи проекту:	розробка ТЕО; оновлення та модернізація експлікацій районного історико-археологічного музею; паспортизація пам'яток археології, удосконалення туристичних маршрутів; реконструкція автодоріг довжиною 60 км.; виготовлення рекламної продукції; відрядження та плата за навчання; закупівля оргтехніки, контейнерів для зберігання, реставраційних препаратів.
Період здійснення:	**травень 2016 - листопад 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	830	**900**	**950**	**2680**

Джерела фінансування:	Інвестиційні кошти.
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Місцева влада - питання з охорони культурної спадщини області. Розвиток туристичної інфраструктури області. Збільшення додаткових робочих місць. Збільшення надходжень до місцевих бюджетів. Представники малого та середнього бізнесу - розвиток сфери послуг, розширення ринку збуту, отримання прибутку.
Коментарі	

Номер і назва завдання:	2.3.3 Використання історико-культурного надбання для розвитку внутрішнього туризму.
Назва проекту:	**2.14. Реконструкція Палацового комплексу «Маєток Васильєво».**
Цілі проекту:	збереження унікальної пам'ятки історії та архітектури на території Південної України; створення на базі Василівського історико-архітектурного музею-заповідника «Садиба Попова» науково-дослідного та культурно-освітнього осередку в регіоні; створення необхідної бази для забезпечення роботи Василівського історико-архітектурного музею-заповідника «Садиба Попова» в напрямку розвитку туризму; розширення мережі туристичних об'єктів на території області.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Василівський район.
Орієнтовна кількість отримувачів вигод	60–80 тис. відвідувачів.
Стислий опис проекту:	Внаслідок реалізації проекту планується зберегти дві пам'ятки історії та архітектури на території Південної України. Перша складова включає укладання проектно-кошторисної документації на проведення протиаварійних заходів, капітальних ремонтів та реконструкцій

	елементів палацового комплексу, що збереглися. Друга складова: укладання договорів на проведення протиаварійних заходів, робіт з капітального ремонту та реставрацій та безпосереднє проведення робіт. Третьою складовою є проведення робіт з виявлення історичних меж комплексу та проведення заходів із забезпечення режиму заповідності. Четверта складова: виявлення та проведення дослідження зруйнованих елементів з метою музеєфікації останніх та використання в туристично-екскурсійній діяльності. Паралельно із цим проведення робіт щодо демонтажу, перенесення та реконструкції вітряного млина до більш зручного в облаштуванні та охороні об'єкта місці. Залучення представників середнього та малого бізнесу з метою створення інфраструктури дасть змогу включити новий об'єкт до туристичних маршрутів області та регіону в цілому.
Очікувані результати:	збережено об'єкти палацового комплексу маєтку «Васильєво» дворянської родини Попових, що є пам'ятками історії та архітектури; створена умов для організації центру туризму та дозвілля на території області; підготовлена основа для розвитку Василівського історико-архітектурного музею-заповідника «Садиба Попова» в якості науково-дослідного та культурно-освітнього центру; збережено пам'ятку історії, що відносилася до маєтку дворянської родини Попова; створено ще один об'єкт на туристичному маршруті із Запоріжжя на південь області. створено майданчик для відпочинку та розваг.
Ключові заходи проекту:	створення проектно-кошторисної документації на протиаварійні заходи, капітальні ремонти та реставраційні роботи та плану з благоустрою території, а також проектно-кошторисну документацію на демонтаж, перенесення та реконструкцію вітряного млина; укладання відповідних договорів на проведення вищезазначених робіт; проведення капітальних ремонтів та реставраційних робіт; проведення дослідження території палацового комплексу на предмет виявлення залишків елементів палацового комплексу; дослідження виявлених залишків та проведення їх музеєфікації; укладання документації щодо охоронних меж території музею-заповідника, на якій розташовано палацовий комплекс та вітряний млин з метою вживання заходів режиму заповідності; проведення робіт з благоустрою території палацового комплексу та майданчика відпочинку поблизу млина.
Період здійснення:	**квітень 2016 – грудень 2025 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	11500	**14500**	**7000**	**33000**

Джерела фінансування:	Обласний бюджет, місцевий бюджет, бізнес, міжнародний донор.
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Департамент культури, туризму, національностей та релігій облдержадміністрації, комунальний заклад « Василівський історико-архітектруний музей-заповідник «Садиба Попова» (організація протиаварійних робіт, капітального ремонту та реставрації), представники торговельного та туристично-розважального бізнесу (фінансування процесу формування інфраструктури для екскурсійно-туристичної та культурно-розважальної діяльності, партнерство при функціонуванні об'єкта).
Коментарі	

Номер і назва завдання:	1.3.1. Покращення доступності та якості послуг, що надаються органами державної влади та місцевого самоврядування. 4.1.2. Розвиток альтернативної енергетики.

Назва проекту:	**2.15. Збереження та розвиток історико-культурного середовища регіону.**			
Цілі проекту:	Відродження, збереження та розвиток духовних здобутків, звичаїв та традицій українського народу, кращих традиційних цінностей запорізького краю шляхом забезпечення належного функціонування закладів культури області.			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод				
Стислий опис проекту:	Запорізька область не є загальновизнаним туристичним регіоном, і лише деякі з її туристичних принад відомі широкому загалу. Культурна спадщина Запорізького краю є важливим економічним ресурсом, який має забезпечувати умови для розвитку туризму, залучаючи і утримуючи молодих, працездатних людей, створюючи відповідну атмосферу для підприємництва, комфортного проживання та належного відтворення сил у мешканців та гостей. Значний вплив (на розвиток культурного потенціалу області) у збереженні та відродженні культурного надбання відіграє стан матеріально-технічної бази історико-культурних закладів та закладів мистецтва, який на цей час потребує значного поліпшення. Серед них: обласна філармонія, обласний художній музей, обласний театр юного глядача та ін. Технічне оснащення таких закладів оновлюється дуже повільно.			
Очікувані результати:	збереження історико-культурного середовища регіону та недопущення повного занепаду та знищення пам'яток історії місцевого значення; повернення автентичного вигляду пам'яткам історії місцевого значення з урахуванням існуючої містобудівної ситуації та забезпечення виконання вимог Закону України «Про охорону культурної спадщини»; створення належних умов для збереження історико-культурних цінностей та унікальних експонатів (живопис, скульптура, графіка, українське народне і декоративне мистецтво); створення належних умов для організації культурного дозвілля.			
Ключові заходи проекту:	аналіз стану матеріально-технічної бази історико-культурних та мистецьких закладів; реконструкція та технічне переоснащення існуючих історико-культурних та мистецьких закладів, відновлення об'єктів історико-культурного надбання, впровадження сучасних методів енергозбереження.			
Період здійснення:	**січень 2016 - грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	33167	**38667**	**44668**	**116502**
Джерела фінансування:	ДФРР, державний бюджет, обласний бюджет, місцеві бюджети.			
Ключові потенційні учас-ники реалізації	Органи місцевого самоврядування, Управління капітального будівництва облдержадміністрації, Департамент культури, національностей та релігій облдержадміністрації.			
Коментарі				

3.3. Технічні завдання на проекти регіонального розвитку до Програми 3. Запорізький край – регіон розвинутих сільських територій.

Номер і назва завдання	3.1.1. Високопродуктивне та прибуткове виробництво в агропромисловому комплексі.
Стратегії:	

Назва проекту:	**3.1 Будівництво приймально-відвантажувального пункту зерна в залізничні вагони для членів сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «Козацький зерновий союз» в смт Якимівка Запорізької області з подальшим будівництвом елеватора місткістю 30 тис. т.**
Цілі проекту:	Вдосконалення транспортної інфраструктури Запорізької області, покращення продуктивності та конкурентоспроможності продукції аграрного сектору шляхом збереження її якості, підвищення ціни реалізації продукції
Територія, на яку проект матиме вплив:	Якимівський, Мелітопольський, Приазовський, Веселівський райони Запорізької області, Генічеський район Херсонської області.
Кількість населення, на яке поширюватиметься проект:	На початковому етапі - 200 сільськогосподарських підприємств та фермерських господарств, далі – до 700.
Стислий опис проекту	У рамках проекту планується будівництво приймально-відвантажувального пункту зерна в залізничні вагони з подальшим встановленням додаткових потужностей для зберігання та доробки зерна, перетворюючи його в елеватор. У процесі виробництва зерна існує багато проблем: несприятливі погодні умови, шкідники, хвороби. Але основними є економічні проблеми. Після збирання урожаю набагато складніше зберегти, доробити та реалізувати продукцію за «справедливою» ціною. Таким чином, для сільгосптоваровиробників виникають такі проблеми: брак потужностей для якісного зберігання зерна. Сільгосптоваровиробники останнім часом менше здають зерно на елеватори, які постійно підвищують вартість наданих послуг. Фермери віддають перевагу зберіганню зерна у власних коморах та переоснащених тваринницьких корпусах, що знижує його товарність та якість; відсутність конкретних умов доступу до портів України. Провівши аналіз транспортної логістики, було встановлено, що транспортування зерна до портів України автомобільним транспортом коштує на 17,5 дол. США на тонні дорожче ніж залізничним; формування крупної та однорідної партії зерна. На українському ринку зерна склалася ситуація, коли сільгосптоваровиробник не може якимсь чином вплинути на ціну реалізації свої продукції. Багато в чому це пояснюється тим, що окремо взятий фермер не може сформувати для ринку крупну та однорідну партію зерна. Рішенням вищевказаних проблем є будівництво елеваторів та приймально - відвантажувальних пунктів, які дозволяють перевантажувати зерно з автомобільного транспорту в залізничні вагони.
Очікувані результати:	створення приймально-відвантажувального пункту на території Якимівської селищної ради Якимівського району; створення 10 нових робочих місць; вихід фермерів на нові ринки збуту продукції, реалізація її за більш привабливою ціною; вартість послуг по перевантаженню зерна з автомобільного транспорту в залізничні вагони буде суттєво нижчою, порівняно із аналогічними послугами на місцевих елеваторах. Кооператив є неприбутковою організацією, тому всі послуги членам кооперативу будуть надаватися по собівартості.
Ключові заходи проекту	розробка проекту будівництва приймально-відвантажувального пункту зерна в залізничні вагони; закупівля обладнання для приймально-відвантажувального пункту в залізничні вагони; введення в експлуатацію приймально-відвантажувального пункту в залізничні вагони.
Період реалізації	**січень 2016 – грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	3200	**5700**	**1900**	**10800**
Джерела фінансування	Державний бюджет, місцеві бюджети, бізнес, зовнішні інвестиції.			
Ключові потенційні учасники	Сільськогосподарські підприємства, районні та обласна державні адміністрації, ради, зовнішні інвестори.			
Коментарі	Під будівництво об'єкта передбачається виділення земельної ділянки площею 2 га. 28.10.2010 СГОК «Козацький зерновий союз» уклав із Якимівською селищною радою Якимівського району Запорізької області договір оренди земельної ділянки на 49 років площею 0,6295 га за адресою: Запорізька обл., Якимівський р-н, смт Якимівка, вул. Заводська, кадастровий номер земельної ділянки 2320355100:01:010:0228. Протягом п'яти років оренди до місцевого бюджету було сплачено орендної плати на суму 31 637,25 грн. 07.04.2011 СГОК «Козацький зерновий союз» уклав із Якимівською районною державною адміністрацією Запорізької області договір оренди земельної ділянки на 49 років площею 1,3705 га за рахунок земель Володимирівської сільської ради Якимівського району Запорізької області, кадастровий номер земельної ділянки 2320380800:05:001:0016. Проте, за відсутності фінансування проекту даний договір поки що не зареєстрований. 29.12.2010 через державну програму підтримки сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів були придбані ваги автомобільні тензометричні ВЕТ-60А-18 на загальну суму 270 036,00 грн. (з яких 67 509,00 грн. сплатив СГОК «Козацький зерновий союз», а 202 527,00 грн. – фінансова підтримка на безповоротній основі, надана Департаментом агропромислового розвитку Запорізької облдержадміністрації).			

Номер і назва завдання	3.1.2. Підвищення експортоспроможності сільськгоспвиробників.
Назва проекту:	**3.2 Створення індустріального парку з глибокої переробки зерна «Житниця» м. Бердянськ.**
Цілі проекту:	Збільшення доданої вартості сільськогосподарської продукції. Підвищення конкурентоспроможності первинних виробників, активізація інвестиційної діяльності.
Територія, на яку проект матиме вплив:	м. Бердянськ, Запорізька, Донецька області.
Кількість населення, на яке поширюватиметься проект:	Більше 150 000 селян землевласників, майже 2400 сільськогосподарських підприємств землекористувачів – первинних виробників сільськогосподарської продукції. Більше 200 працівників отримають постійні робочі місця.
Стислий опис проекту:	З кожним роком валовий збір зерно збільшується. Реалізація зерна проходить у сировинній формі. Область не має потужностей глибокої переробки зерна. Реалізація проекту передбачає створення комплексу глибокої переробки зерна до 300 000 тон на рік (борошно, комбікорм, клейковина, білок). Проект передбачає створення сучасного елеваторно-переробного комплексу з залученням іноземних інвестицій. Завдяки реалізації проекту значно збільшиться товарообіг переробленої сільськогосподарської продукції через Бердянський торговельно-морський порт. На території міста Бердянськ виділена земельна ділянка площею 22,6 гектара. Постійна комісія з питань архітектури, містобудування та регулювання земельних відносин одноголосно підтримала цей проект створення індустріального парку «Житниця» з глибокої переробки зерна.
Очікувані результати:	На території міста Бердянськ створено комплекс глибокої переробки зерна до 300 000 тон на рік (борошно, комбікорм, клейковина, білок). Розмір очікуваної

	інвестиції 66 млн. грн. Наслідком проекту буде збільшення попиту на зерно для виробництва борошна та інших продуктів його глибокої переробки, підвищено закупівельні ціни для первинних виробників та їх кооперативних структур. Створено до 200 робочих місць. Навчено 100 спеціалістів з глибокої переробки зерна. Отримано додану вартість та збільшено дохід учасників проекту			
Ключові заходи проекту:	створення керуючої компанії індустріального парку; розробка техніко-економічного обгрунтування та бізнес-плану для практичної реалізації проекту та залучення іноземних інвесторів; підготовка земельної ділянки для початку інвестування (бюджетні кошти); відведення та облаштування земельної ділянки; підключення до джерела водопостачання – 200 м. Виконання робіт з прокладки каналізаційної мережі – 700 м.; підключення до джерела енергопостачання – 150 м.; прокладання дороги з твердим покриттям – 200 м.; проектні роботи, будівельно-монтовані роботи, виготовлення та постачання обладнання, пусконалагоджувальні та випробувальні роботи для створення комплексу глибокої переробки зерна до 300.000 тон на рік (кошти інвестора).			
Період реалізації	**січень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	1000	**3000**	**2000**	**6000**
Джерела фінансування:	Місцевий бюджет м. Бердянськ - 200 Обласний бюджет - 800 Державний бюджет (ДФРР) - 5 000 Публічно-приватне партнерство - 5 000 Бізнес - 10 000 Міжнародний донор - 40 000			
Ключові потенційні учасники реаліза-	MMW – Technologie GmbH – Німеччина партнерство Європейський інвестиційний банк – фінансування Chambre Agriculture Interdepartementale ILE-DE- France – реалізація Франція.			
Коментарі:	Проведена робота з органами місцевого самоврядування міськрадою м. Бердянськ її виконачим комітетом, первинними виробниками сільськогосподарської продукції, народними депутатами , ОДА, іноземними партнерами дозволяє з великим відсотком вірогідності бути впевненим в практичній реалізації проекту та його першої черги за три роки 2016-2018. Створення елеваторно- переробних потужностей глибокої переробки зерна.			

Номер і назва завдання	3.1.1. Високопродуктивне та прибуткове виробництво в агропромисловому комплексі.
Назва проекту:	**3.3 Дорадчий супровід сільськогосподарського виробництва для малого та середнього товаровиробника.**
Цілі проекту:	Впровадження новітніх технологій для середніх та малих агровиробників, освоєння високорентабельних сільськогосподарських культур, створення умов для консолідації сільськогосподарської продукції середніх та малих агровиробників, розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, впровадження органічного виробництва, налагодження маркетингових ланцюгів, опрацювання холодної логістики з метою підвищення додаткової вартості сільськогосподарської продукції.
Територія, на яку проект матиме вплив:	20 районів Запорізької області.
Кількість населення, на яке поширюватиметьс	5000 осіб: сільські мешканці, дрібні та середні сільгосптоваровиробники (фермери).

я проект:				
Стислий опис проекту:	Проект передбачає організацію демонстраційних занять на базі успішних фермерських господарств для передачі досвіду переробних, заготівельно-збутових сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів Запорізької області. Робота буде організована при підтримці районних асоціацій фермерів, сільських голів та районних управлінь агропромислового розвитку. До участі у навчальних заходах проекту будуть залучені дрібні фермери, власники особистих селянських господарств та власники земельних паїв які бажають вирощувати високорентабельні сільськогосподарські культури, а саме: ягоди, виноград, фрукти та овочі закритого ґрунту. Діяльність проекту буде розбита на чотири блоки: агротехнологія виробництва сільськогосподарських культур, в т.ч. органічне виробництво, технології первинної доробки та зберігання сільськогосподарської продукції, створення маркетингової системи зі збуту продукції, розвиток та підтримка сільськогосподарської обслуговуючої кооперації.			
Очікувані результати:	300 дрібних фермерів, власників особистих селянських господарств та власників земельних паїв навчаться практичним аспектам вирощування, переробки та збуту високорентабельних сільськогосподарських культур, а також розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації. Перспективним наслідком проекту буде підвищення рентабельності у дрібних сільськогосподарських виробників, підвищення самозайнятості сільського населення, збільшення площ насаджень «нішевих» культур, перехід на високодохідні культури чи технології, створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, вихід продукції малих та середніх агровиробників на нові ринки збуту – експортоорієнтація.			
Ключові заходи проекту:	1. Проведення районних семінарів-конференцій (у 20 районах) для малих та середніх сільгосптоваровиробників з питань підвищення прибутковості ведення агровиробництва та самозайнятості на селі. (250-300 осіб). 2. Проведення «кущових» семінарів: 2.1. Проведення демонстраційно-навчальних семінарів на базі молочних міні-ферм та молочних обслуговуючих кооперативів. 2.2. Проведення демонстраційно-навчальних семінарів на базі плодоовочевих чи переробних обслуговуючих кооперативів. 2.3. Проведення семінарів-тренінгів по веденню економічних розрахунків та розробці бізнес-планів. 2.4. Проведення демонстраційно-навчального семінару по виробництву органічно чистої продукції. 2.5. Проведення демонстраційно-навчального семінару з первинної обробки, охолодження та зберігання сільськогосподарської продукції. 2.6. Проведення семінару з маркетингу плодоовочевої продукції та формування додаткової вартості. Надання консультацій з питань створення кооперативів, створення сімейних міні-ферм, питань агротехнологій по вирощуванню ягід, винограду, овочів та продукції садівництва. Інформаційно-консультаційний супровід у розробці міні-проектів з впровадження новітніх технологій в агровиробництві.			
Період реалізації :	**січень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	500	**500**	**500**	**1500**
Джерела фінансування:	обласний бюджет, районний бюджет, Український проект бізнес-розвитку плодоовочівництва (Canada).			
Ключові потенційні учасники реалізації:	Обласна державна адміністрація, районні державні адміністрації, сільські ради, Таврійський державний агротехнологічний університет, Український проект бізнес-розвитку плодоовочівництва (Canada).			

Коментарі:	

Номер і назва завдання	3.2.2. Розвиток самозайнятості та неаграрних видів бізнесу в сільській місцевості.
Назва проекту:	**3.4. Школа агротуризму.**
Цілі проекту:	Проект спрямований на навчанні молоді, безробітних, селян Запорізької області основам організації сільського туризму. Проект розрахований на тих, хто хоче побудувати успішний бізнес у сфері екологічно чистого сільського господарства, тваринництва та агротуризму, а також для тих, хто тільки планує стати екофермером, але не знає, з чого почати.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Навчання буде відбуватися на базі Центру зеленого туризму «AQUAZOO-ПЕТРОПОЛЬ» (село Петрополь, Запорізького району, Запорізької області) із залученням мешканців усіх територій Запорізької області. Територія, на яку проект матиме вплив: Запорізька область.
Кількість населення, на яке поширюватиметься проект:	Щороку протягом 3-х років буде надано інформаційної та практичної підтримки 100 особам (молоді, безробітні, селяни, які забажали навчитися агротуризму). Отримувачем вигод від реалізації проекту буде щонайменше 300 осіб з числа мешканців Запорізької області перелічених вище категорій населення.
Стислий опис проекту	Школа агротуризму – це інституція підтримки підприємництва та само- занятих осіб, шляхом бізнес-освіти молоді, безробітних, селян, з метою навчання основам розвитку сільського туризму, юридичним особливостям відкриття своєї справи, організації «зелених» садиб, залучення туристів та реалізації сувенірної продукції, а також облаштування селянсько-фермерських господарств, як об'єктів агротуризму. Проект «Школа агротуризму» - це соціальний проект, спрямований на навчання верст населення (у тому числі - міських) Запорізької області основам організації сільського «зеленого» туризму. Проект розрахований на тих, хто хоче побудувати успішний бізнес у сфері екологічно чистого сільського господарства, тваринництва та агротуризму, а також для тих, хто тільки планує стати екофермером, але не знає, з чого почати. Навчальні курси проекту розроблені за основними професіями для діяльності органічної екоферми, а також у сфері сільського агротуризму. Проект дасть теоретичні бізнес-знання та практичне навчання на базі Центру «зеленого» туризму «AQUAZOO-ПЕТРОПОЛЬ» (село Петрополь, Запорізького району, Запорізької області). Заняття будуть розраховані на невеликі групи учасників до 20 осіб, що дозволить забезпечувати індивідуальний підхід і максимальну увагу кожному слухачеві. Програма Проекту розроблена за участю успішних бізнесменів, які діють на підставі власних практичних напрацювань. Агро – міні – бізнес – інкубатор буде працювати на постійній основі, цілорічно, до навчальних заходів будуть залучені кращі підприємці, фермери, туристичні агенції та представники
Очікувані результати:	створити Центр, у якому молода, безробітна, сільська людина може отримати інформацію, психологічну допомогу, юридичну консультацію та з користю провести дозвілля; провести 30 семінарів, на яких навчиться 300 осіб; провести 60 практичних занять для майбутніх «садибщиків»; надати не менше 80 індивідуальних консультацій юридичного характеру; провести 2 соціологічних дослідження на початковому і в кінцевому етапах реалізації проекту; підготувати до друку і видання не менше 300 примірників друкованої продукції (листівки, буклети, пам'ятки) для популяризації агротуризму; підтримати не менше 30 бізнес – проектів, самостійно спроможних до реалізації.
Ключові заходи проекту:	проведення 90 освітніх заходів проекту: семінари – 30, тренінги – 30, дискусії – 15, засідання за круглими столами – 15; 80 юридичних консультацій для слухачів; 2 соціологічні дослідження на початковому і в кінцевому етапах реалізації

	проекту; друк спеціальної літератури – 300 примірників; підготовка та впровадження 30 самостійно спроможних бізнес-проектів; розробка та впровадження 3 «промоушен» – планів; створення на постійної основі міні бізнес-інкубатору для агротуризму.			
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	400	**250**	**250**	**900**
Джерела фінансування:	обласний бюджет, державний бюджет, бізнес, міжнародний донор у рамках співфінансування (подані заявки до таких фондів: Фонд сприяння демократії Посольства США в Україні, USAID, Nestle, Monsanto).			
Ключові потенційні учасники реаліза-	Державна організація «Регіональний фонд підтримки підприємництва в Запорізькій області», громадські організації, Департамент економічного розвитку і торгівлі ЗОДА.			
Коментарі:				

Номер і назва завдання	3.2.1. Розвиток кооперації в аграрному секторі.
Назва проекту:	**3.5 Створення сприятливих умов для розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації.**
Цілі проекту:	Допомога малим та середнім сільгоспвиробникам (кооперативам, які об‘єднують в першу чергу індивідуальні домогосподарства, комунальним підприємствам) у наданні реальної підтримки їх членам.
Територія, на яку проект матиме вплив:	20 районів Запорізької області.
Кількість населення, на яке поширюватиметьс я проект:	Мешканці сільськогосподарської місцевості Запорізької області.
Стислий опис проекту:	Сільськогосподарські кооперативи мають бути спроможними забезпечити реальну підтримку своїх членів. Це в першу чергу стосується тих товаровиробників, яким бракує знань, компетенції, технологій та засобів сільськогосподарського виробництва не лише у традиційних, але й у нових секторах: тваринництво, садівництво, ягідництво, енергетика, овочівництво, молочарство. Необхідно підготувати детальний аналіз потреб (у засобах виробництва та допомозі) та потенційних можливостей. На підставі здійсненого аналізу будуть підготовлені специфікації та придбання необхідного обладнання для виробництва, переробки, зберігання агропродукції, придбання племінного та посадкового матеріалу. Придбані засоби виробництв будуть розподілені між товаровиробниками (через сільськогосподарські кооперативи або комунальні сільськогосподарські підприємства) у районах області. Мають бути визначені критерії та процедура розподілу придбаних засобів виробництва між сільськогосподарськими кооперативами (комунальними підприємствами), проведений їх розподіл за встановленою процедурою. Сільськогосподарський кооператив (комунальне підприємство) повинен отримати необхідну технічну допомогу або навчання у використанні придбаних засобів виробництва.
Очікувані результати:	Проведено оцінку потреб у засобах виробництва та технічній допомозі. Придбано та розподілено обладнання для виробництва, переробки, зберігання агропродукції, придбано племінний та посадковий матеріал. Впроваджено нові та вдосконалено існуючі види сільськогосподарського виробництва в домогосподарствах. Створено комплекс із зберігання, охолодження, переробки, заморозки продукції.

	Підвищено добробут сільських громад в цілому.
Ключові заходи проекту:	Здійснення оцінки потреб у засобах виробництва та технічній допомозі, визначено недоліки поточного рівня розвитку спроможності та наявних засобів виробництва. Закупівля обладнання для виробництва, переробки, зберігання агропродукції, племінного та посадкового матеріалу. Передача придбаних засобів агровиробництва для сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів або комунальних підприємств. Проведення демонстраційних показів роботи та досягнень сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів або комунальних підприємств, розповсюдження їх досвіду серед індивідуальних господарств населення.
Період реалізації:	**серпень 2016 – грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	360	**500**	**700**	**1560**

Джерела фінансування:	обласний бюджет, місцевий бюджет, бізнес, індивідуальні виробники, проекти та програми МТД.
Ключові потенційні учасники	Громадські організації, благодійні фонди, місцеві громади, індивідуальні виробники, районні державні адміністрації, існуючі кооперативи.
Коментарі	Проект включає, у тому числі реалізацію проектних ідей : Жовтнева сільська рада Токмацького району щодо придбання дизельної електростанції для СОК та сільради. Токмацький район щодо створення комплексу із зберігання, охолодження, заморозки та післязбиральної доробки ягідної продукції. Жовтнева сільська рада Токмацького району щодо створення міні-цеху по переробці молока на базі СОК « Жовтневе». Забезпечення сільського населення індивідуальними установками доїння корів вітчизняного виробництва.

Номер і назва завдання	3.2.2 Розвиток самозайнятості та неаграрних видів бізнесу в сільській місцевості.
Назва проекту:	**3.6 Пілотний Старт-ап майданчик для сільського зеленого туризму.**
Цілі проекту:	Створити пілотний старт-ап майданчик для розробки та реалізації проектів сільського зеленого етнічного туризму на базі Парку історичних та етнічних періодів «Етносело». Поширити інформацію, досвід та знання про сільський туризм у Запорізькій області серед зацікавлених осіб та партнерів. Створити умови для розвитку мікробізнесів та проектів самозайнятості сільських жителів та людей, що опинилися в кризі, в тому числі мало мобільних та з особливими потребами.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Кількість населення, на яке поширюватиметься проект	Мешканці Запорізької області та туристи.
Стислий опис проекту	Хоча рівень безробіття сільського населення залишається високим, власну справу у галузі сільського туризму починає мізерна кількість людей. Сільські мешканці мають певні труднощі з організацією проектів самозайнятості та мікро- бізнесів зеленого сільського туризму через ряд проблем: інформаційну необізнаність, страх перед невідомим, несформованість вмінь та навичок із надання туристичних послуг та невір'я в успіх справи. Створення Пілотного старт-ап майданчику дозволить розв’язати ці проблеми: розширить інформаційне поле про зелений туризм, підсилить впевненість представників цільової аудиторії у перспективах сільського зеленого туризму, познайомить з

	методами, формами та інструментами роботи з туристами, ознайомить з вимогами щодо забезпечення успішної реалізації проектів сільського зеленого туризму і дасть змогу акумулювати позитивний досвід ведення мікробізнесу, розповсюдити інформацію серед потенційних власників туристичних об'єктів зеленого сільського туризму в Запорізькій області. Головними завданнями буде: створити постійно діючий старт-ап майданчик для відкриття та апробації мікро-проектів у сфері зеленого туризму на базі Парку етнічних та історичних періодів «Етносело». Він стане пілотним проектом та дасть можливість розвивати та реалізовувати креативні та реалістичні проекти в сфері зеленого сільського, та етнічного туризму. Позитивний досвід ведення мікробізнесу в галузі сільського зеленого туризму, який буде зібрано під час проекту буде поширюватися через практико-орієнтовані семінари та програми. Досягнення та проміжні результати проекту будуть презентовані широкому колу людей. Після закінчення проекту узагальнити отриманий досвід і представити його у веб-доступі.
Очікувані результати:	створено пілотний постійно діючий старт-ап майданчик для відкриття та апробації мікро-проектів у сфері зеленого сільського та етнічного туризму на базі Парку етнічних та історичних періодів «Етносело»; здійснено підтримку із запуску та ведення мікробізнесів у сфері зеленого, етно-, еко- і екстремального туризму, серед цільової аудиторії, що покращує розвиток зеленого туризму; проведено практико-орієнтовані навчальні програми (семінари, зустрічі тощо), підготовлені та розповсюджені методичні матеріали за результатами заходів про нові можливості мікробізнесів у сфері сільського зеленого туризму; презентовано досягнення та проміжні результати проекту широкому колу людей; узагальнено отриманий досвід і представлено його у веб-доступі.
Ключові заходи проекту:	Робочі зустрічі з потенційними організаціями, авторами проектів самозайнятості та мікробізнесів у зеленому сільському туризмі. Створення бази для реалізації мікробізнесів на території Парку етнічних та історичних періодів «Етносело». Проведення серії масових туристичних програм з презентаціями мікробізнесів та проектів самозайнятості. Проведення серії практико-орієнтованих навчальних семінарів та програм. Розробка і видання презентаційних роздаткових матеріалів, рекомендацій та інших промоційних матеріалів.
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	150	**150**	**250**	**550**

Джерела фінансування:	обласний та районні бюджети, міжнародні донори, приватні інвестори, туристичні оператори-партнери.
Ключові потенційні учасники реаліза-	Громадські організації, Управління культури і туризму Запорізької ОДА, місцеві туристичні бюро (агенції), Запорізький обласний центр зайнятості, Регіональний фонд підтримки підприємництва в Запорізькій області.
Коментарі:	

Номер і назва завдання	3.3.2. Покращення транспортної інфраструктури для розблокування економічного розвитку сіл.
Назва проекту:	**3.7 Розвиток автомобільного транспорту в регіоні.**
Цілі проекту:	Охоплення транспортним сполученням всіх населених пунктів області.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Кількість	Населення Запорізької області, яке користується послугами автомобільного

населення, на яке поширюватиметься проект:	транспорту загального користування, перш за все, соціально незахищені верстви населення.
Стислий опис проекту:	На цей час на ринку пасажирських перевезень в області надає послуги з перевезення пасажирів багато представників малого та середнього бізнесу, які не мають власної бази та рухомого складу, використовують рухомий склад малої пасажиромісткості, який застарілий та не відповідає попиту населення у транспортних перевезеннях. Необхідно залучення нових конкурентоспроможних автоперевізників для обслуговування населення області, які розвиватимуть власний парк та створюватимуть комфортні умови перевезень громадян, розв'язуватимуть проблеми обслуговування соціально
Очікувані результати:	збільшено обсяги перевезень пасажирів автотранспортом загального користування в області на 3 %; зменшено кількість ДТП з вини водіїв автобусів на маршрутах області на 10 %.
Ключові заходи проекту:	Оцінка потреб і попиту населення у пасажирських перевезеннях автотранспортом. Придбання 2 нових автобусів великої пасажиромісткості у лізинг та перевезення пасажирів на внутрішньообласних автобусних маршрутах загального користування.
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	1133	**1133**	**1133**	**3399**

Джерела фінансування:	обласний бюджет, кредитні кошти, лізинг, інвестиції, міжнародна технічна допомога, гранти та інші незаборонені законодавством джерела.
Ключові потенційні учасники реаліза-	КП «Автогосподарство» Запорізької обласної ради, Департамент промисловості та розвитку інфраструктури облдержадміністрації.
Коментарі:	КП «Автогосподарство» Запорізької обласної ради має власну базу та автопарк і на сьогоднішній день забезпечує транспортні потреби лише Запорізької обласної ради, не приносить належного прибутку, разом з тим підприємство має ліцензію на внутрішні перевезення пасажирів автобусами. Необхідно розвивати КП «Автогосподарство» та створювати умови для участі у конкурсах з перевезення пасажирів на внутрішньообласних автобусних маршрутах загального користування. Для початку необхідно залучення сторонніх коштів для придбання 2 нових автобусів великої пасажиромісткості у лізинг (вартість лізингу на три роки - 3,4 млн. грн.). Також можливе залучення в оренду автобусів відповідно до потреб.

Номер і назва завдання	3.3.3 Розвиток системи первинної медицини в сільських територіях
Назва проекту:	**3.8. Реконструкція існуючої будівлі під сільську лікарську амбулаторію по вул. Продольна, 4, в селищі Нове Мелітопольського району Запорізької області.**
Цілі проекту:	Введення в експлуатацію незавершеного будівництва лікарської амбулаторії для сімейної медицини на території сільської ради, покращення медичних послуг за допомогою сімейної медицини на селі, поповнення матеріально-технічної бази медичних закладів, закупівля нового медичного обладнання та його ремонт; ремонт та утримання будівель; обслуговування та ремонт автомобіля (паливно-мастильні матеріали, запчастини).
Територія, на яку проект матиме вплив:	6 населених пунктів Новенської сільської ради Мелітопольського району Запорізької області (с. Нове, с. Данило-Іванівка, с. Садове, с. Зелене, с. Піщанське, с. Тащенак).
Кількість населення, на яке	3 тис. чоловік - мешканців Новенської сільської ради, матимуть можливість отримувати якісні медичні послуги на території ради.

поширюватиметься проект:				
Стислий опис проекту:	Реалізація цього проекту має важливе соціальне значення для жителів 6 сіл Новенської сільської ради Мелітопольського району Запорізької області. Будівництво даного об'єкту сприятиме розв'язанню проблем отримання якісної медичної допомоги . Наразі на території ради функціонують 2 ФАПи (с.Нове, с.Д-Іванівка), 2 ФП (с.Садове, с.Тащенак), відсутня амбулаторія з денним стаціонарним перебуванням. Кількість населення Новенської сільської ради складає 3 тис. осіб. Населення вимушено звертатися до Мелітопольської центральної районної лікарні, Костянтинівської лікарні.			
Очікувані результати:	Введення в експлуатацію незавершеного будівництва лікарської амбулаторії сімейної медицини на території сільської ради для покращення медичного обслуговування населення на території населених пунктів Новенської сільської ради.			
Ключові заходи проекту:	Реконструкція існуючої будівлі; влаштування зовнішніх мереж і споруд водопостачання, каналізації, теплопостачання та газопостачання; благоустрій та озеленення території.			
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	1500	**2000**	**1500**	**5000**
Джерела фінансування:	Державний бюджет – 4500 тис. грн., місцевий бюджет Новенської сільської ради Мелітопольського району – 500 тис. грн.			
Ключові потенційні учасники реаліза-	Мелітопольська районна державна адміністрація Запорізької області, Новенська сільська рада Мелітопольського району.			
Коментарі:				

3.4. Технічні завдання на проекти регіонального розвитку до Програми 4. Запорізький край – регіон екологічної безпеки та збереження природних ресурсів.

Номер і назва завдання	4.1.1. Підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами.
Назва проекту	**4.1. Створення Комунального підприємства «Енергосервісний центр».**
Цілі проекту	Зменшення фінансових і енергетичних витрат бюджетних установ, підприємств та організацій області.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Кількість населення, на яке поширюватиметься проект:	Отримувачем вигод від реалізації проекту будуть мешканці Запорізької області, які споживають соціальні послуги (освіта, культура, охорона здоров'я), та працівники відповідних бюджетних закладів області (більше 100 тис. мешкан-ців).
Стислий опис проекту:	У Запорізькій області відсутня бюджетна установа з надання енергосервісних послуг об'єктам бюджетної та житлово-комунальної сфери. У зв'язку з цим, з метою практичного виконання централізованої державної політики на об'єктах бюджетної та житлово-комунальної сферах області запропоновано створення комунального підприємства «Енергосервісний центр». Основні функції та завдання комунального підприємства: придбання енергозберігаючого обладнання (котли, устаткування тощо), яке у подальшому пропонується передавати в орендне користування, з відповідним

	сервісним супроводженням, для опалення бюджетних установ; проведення енергетичного аудиту об'єктів бюджетної сфери; виконання проектних робіт, кошторисної документації та інжинірингу; здійснення постійного моніторингу споживання паливно-енергетичних ресурсів об'єктами бюджетної сфери (створення он-лайн моніторингу); складання та ведення балансу енергоресурсів області; оцінка потенціалу нетрадиційних поновлювальних джерел енергії; виконання та перевірка розрахунків питомих витрат паливно-енергетичних ресурсів для підприємств, що надають послуги з водо- та теплопостачання (необхідне розпорядження голови облдержадміністрації); контролюючі функції щодо перевірки якості виконаних будівельно-монтажних робіт на об'єктах, що фінансуються з обласного бюджету.
Очікувані результати:	контроль за цільовим використанням бюджетних та запозичених коштів; раціональне використання та акумулювання коштів – для подальшої реалізації державної політики енергозбереження.
Ключові заходи проекту:	Розробка установчих документів. Розробка організаційної структури управління комунального підприємства. Капітальні витрати на забезпечення діяльності комунального підприємства.
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	4000	**1000**	**1000**	**6000**

Джерела фінансування:	державний, обласний бюджет та чистий прибуток підприємства.
Ключові потенційні учасники реалізації:	Запорізька облдержадміністрація – координація діяльності комунального підприємства відповідно до основних чинників державної політики в частині енергозбереження. Запорізька обласна рада – безпосереднє управління комунальним підприємством.
Коментарі:	Фінансування у 2017 – 2018 роках буде передбачати заходи для придбання енергозберігаючого обладнання (котли, устаткування тощо), яке буде надано у лізинг з відповідним сервісним супроводженням, для опалення бюджетних установ.

Номер і назва завдання	4.1.2. Розвиток альтернативної енергетики.
Назва проекту:	**4.2. Будівництво лінії по виробництву паливних брикетів у Веселівському районі Запорізької області.**
Цілі проекту:	забезпечення надання освітніх послуг належної якості шляхом дотримання відповідного температурного режиму в навчальних закладах для зменшення захворюваності дітей і підлітків; скорочення питомих витрат традиційних видів палива за рахунок заміщення їх альтернативними джерелами енергії задля скорочення бюджетних видатків і економії енергоресурсів.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Веселівський район Запорізької області.
Кількість населення, на яке поширюватиметься проект:	Проект спрямовуватиметься на все населення Веселівського району – 21,9 тис. осіб, перш за все це: 3,1 тис. дітей і підлітків, що навчаються в школах, дитячих садках, професійно-аграрному ліцеї; 6,3 тис. осіб їх батьків; 1,8 тис. осіб, що працюють в бюджетних закладах; суб'єкти господарської діяльності, що залучатимуться для постачання сировини.
Стислий опис	Пріоритетним завданням влади є збереження й забезпечення ефективного

проекту:	функціонування об'єктів соціально-культурної сфери в умовах обмеженості місцевих бюджетів, що спрямовуються на оплату енергоносіїв, ціна яких постійно зростає. Зважаючи, що Веселівський район є аграрною територією, що має чорноземи з щедрими врожаями сільськогосподарських культур, є всі можливості залучення потенціалу місцевої продукції. Відходи сільськогосподарського виробництва можна використовувати для опалення бюджетних установ шляхом спрямування їх на виготовлення брикетів. Основними перевагами альтернативного палива (паливних брикетів) є: велика теплотворна здатність – більше 4200 Ккал на 1 кг (вугілля – 4500-5300 Ккал); залишки згорання не перевищують 1% (вугілля – 30-40%, дрова – 8-15%), екологічна безпека - при згоранні не виділяється чадний газ $C0_2$, викиди сірки становлять 0,032%, що не забруднює повітря. Завдяки реалізації проекту передбачається створення нових робочих місць, що сприятиме зменшенню безробіття; стабільному функціонуванню об'єктів соціально-культурної сфери, дотриманню температурного режиму задля поліпшення умов навчання учнів, послуг культурного і медичного обслуговування населення; а також зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище. Економічним аспектом впровадження проекту стане економія енергетичних ресурсів і бюджетних коштів, зростатимуть надходження до бюджету, для подальшого впровадження енергозберігаючих технологій та укріплення матеріально-технічної бази бюджетної сфери.
Очікувані результати:	створення лінії по виробництву паливних брикетів; скорочення споживання паливно-енергетичних ресурсів; зменшення витрат бюджетних коштів на опалення закладів соціально-культурної сфери; зменшення шкідливого впливу на навколишнє природне середовище; впровадження інновацій та популяризація використання альтернативних джерел енергії.
Ключові заходи проекту:	Визначення оптимального місця на території Веселівського району для розміщення устаткування по виробництву паливних брикетів. Придбання та встановлення лінії по виробництву брикетів. Визначення об'єктів соціальної сфери, які доцільно перевести на опалення паливними брикетами. Налагодження постачання сировини для безперебійної роботи лінії. Популяризація впровадження енергоощадного обладнання, енергозберігаючих технологій на прикладі реалізованого проекту.
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2016 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	500	**-**	**-**	**500**

Джерела фінансування:	державний, місцеві бюджети.
Ключові потенційні учасники реалізації:	Веселівська районна державна адміністрація, Веселівська районна рада – координація дій проекту; КП «Райсількомунгосп» - впровадження проекту, балансоутримувач об'єкту; сільгоппідприємства району – постачання сировини.
Коментарі:	З метою скорочення споживання енергетичних ресурсів у 2013 році розроблено проект «Організація виробництва паливних брикетів», який подано для участі у Всеукраїнському конкурсі проектів і програм розвитку органів місцевого самоврядування. За результатами розгляду проект визначено переможцем. Однак, через відсутність фінансування проект у 2014 році не було реалізовано.

Номер і назва	4.1.2. Розвиток альтернативної енергетики.

завдання Стратегії:	
Назва проекту:	**4.3 Будівництво парку сонячної енергії потужністю 10 мВт на території смт Чернігівка Чернігівського району.**
Цілі проекту:	Забезпечення населення та інфраструктури району власною екологічною електричною енергією. Підвищення добробуту населення, зменшення витрат підприємств, установ, організацій на оплату за енергоспоживання.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Чернігівський район.
Кількість населення, на яке поширюватиметьс я проект:	17,4 тис. осіб
Стислий опис проекту:	Актуальний на часі є проект будівництва парку сонячної електростанції потужністю 10 мВт на території смт Чернігівка. Передбачається будівництво сонячних панелей для забезпечення потреб населення, установ і підприємств району. При виконанні робіт передбачається використовувати вітчизняні матеріали та технології. Для реалізації проекту передбачається реєстрація юридичної особи на території району зі створенням 15-20 робочих місць.
Очікувані результати:	Збудовано майданчик під майбутню сонячну електростанцію. Придбано обладнання, металоконструкції, сонячні модулі. Проведено монтажні роботи. Проведено пусково-налагоджувальні роботи. Здійснено випробування системи. Здійснено введення в експлуатацію системи.
Ключові заходи проекту:	Будівництво майданчика під майбутню сонячну електростанцію. Придбання обладнання, металоконструкцій, сонячних модулів. Проведення монтажних робіт. Проведення пусково-налагоджувальних робіт. Здійснення випробування системи. Введення в експлуатацію сонячної електростанції.
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2017 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	6500	**6500**	**-**	**13000**

Джерела фінансування:	державний та місцеві бюджети, кошти інвестора.
Ключові потенційні учасники реаліза-	райдержадміністрація, Чернігівська селищна рада, інвестори.
Коментарі:	покращення рівня якості життя сільського населення, впровадження інноваційних технологій з застосуванням альтернативних джерел енергії.

Номер і назва завдання	4.2.1. Створення умов для поліпшення стану водного та повітряного басейнів.
Назва проекту:	**4.4 «Будівництво споруд ультрафіолетового знезараження очищених стоків ЦОС-2, м. Запоріжжя».**
Цілі проекту:	Припинення токсичних скидів у р. Дніпро. Альтернативний хлоруванню метод знезараження очищених стічних вод, як самий безпечний та максимально ефективний у відношенні до всього спектру мікроорганізмів. Ліквідація потенційно небезпечного об`єкта з хлором.
Територія, на яку проект матиме вплив:	р. Дніпро.
Кількість	Користувачі води з р. Дніпро.

населення, на яке поширюватиметься проект:				
Стислий опис проекту	Знезараження очищених стічних вод ультрафіолетовим опроміненням в проточному режимі через установку і скид у р. Дніпро. Процес автоматизова-			
Очікувані результати:	Заміна знезараження очищених стічних вод на ультрафіолетове опромінення не виявляє впливу на фізико-хімічні показники оброблюваної води, не приводить до утворення побічних продуктів дезинфекції, і таким чином не порушує екологію водойми. Дія ультрафіолетового опромінення моментальна , що зумовлює нетоксичність стоків.			
Ключові заходи проекту:	Камера з установкою УФ-опромінення , приміщення для шаф керування.			
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2016 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	18 501,0	**-**	**-**	**18 501,0**
Джерела фінансування:	державний та міський бюджет.			
Ключові потенційні учасники реаліза-	КП «Водоканал», підрядник , що виграв конкурсні торги.			
Коментарі:				

Номер і назва завдання	4.2.1 Створення умов для поліпшення стану водного та повітряного басейнів.
Назва проекту:	**4.5 Будівництво цеху зневоднення осаду стічних вод на об'єднаних очисних спорудах (ООС) м. Енергодар.**
Цілі проекту:	Зменшення площ мулових карт через можливість складування та компостування осаду стічних вод.
Територія, на яку проект матиме вплив:	м. Енергодар.
Кількість населення, на яке поширюватиметься проект:	м. Енергодар, орієнтовно 54 тис. людей.
Стислий опис проекту:	Очищення господарсько-побутових стічних вод, що надходять від населення та промислових підприємств м. Енергодара, здійснюється на міських об'єднаних очисних спорудах (ООС), які експлуатуються з 1983 року. ООС складаються з двох паралельно працюючих комплексів потужністю по 25,0 тис.м3/добу. Прийнята схема очищення побутових стоків на ООС передбачає повне біологічне очищення стоків в блоці ємностей з подальшою доочисткою і використанням їх як оборотної води. До складу комплексу входять такі споруди: прийомна камера; водовимірювальний лоток; 4 пісколовки; розподільна камера; блок ємностей, що складається з первинних відстійників; мулоперегнивателів, двохкоридорних аеротенків, вторинних відстійників та мінералізаторів (8 технологичних ліній); 34 мулових майданчика; 2 піщаних майданчика; 6 біологічних ставків; хлорна. Осад первинних відстійників перекачується в мулоперегнивателі для шумування в аеробних умовах. У результаті технологічного процесу з очистки стоків утворюється мул, який при проходженні всіх етапів очистки транспортується на мулові майданчики для подальшої сушки. Мулові майданчики займають великі площі, розповсюджують неприємний запах та є джерелом викидів CO2 в атмосферу.
Очікувані	Поліпшення екологічного та санітарно-епідеміологічного стану

результати:				
Ключові заходи проекту:	Проектом передбачається впровадження технології механічного зневоднення осаду стічних вод за допомогою фільтр-пресів серії FPD, яке забезпечить зменшення площ мулових карт через можливість складування та компостування осаду.			
Період реалізації:	**січень 2017 – грудень 2017 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	-	**15289,6**	**-**	**15289,6**
Джерела фінансування:	міський бюджет.			
Ключові потенційні учасники реаліза-	Енергодарська міська рада, КП «ПКВ» ЕМР, УКВ ЕМР, Управління економіки ЕМР.			
Коментарі:				

Номер і назва завдання	4.2.1 Створення умов для поліпшення стану водного та повітряного басейнів.
Назва проекту:	**4.6 Реконструкція блока ємностей об'єднаних очисних споруд м. Енергодар з модернізацією технології біологічної очистки стічних вод методом нітрі-денітрифікації.**
Цілі проекту:	Зменшення площ мулових карт через можливість складування та компостування осаду стічних вод.
Територія, на яку проект матиме вплив:	м. Енергодар.
Кількість населення, на яке поширюватиметьс я проект:	м. Енергодар, орієнтовно 54 тис. осіб.
Стислий опис проекту:	Очищення господарсько-побутових стічних вод, що надходять від населення та промислових підприємств м. Енергодара, здійснюється на міських об'єднаних очисних спорудах (ООС), які експлуатуються з 1983 року. ООС складаються з двох паралельно працюючих комплексів потужністю по 25,0 тис.м3/добу. Прийнята схема очищення побутових стоків на ООС передбачає повне біологічне очищення стоків в блоці ємностей з подальшою доочисткою і використанням їх як оборотної води. До складу комплексу входять наступні споруди: прийомна камера; водовимірювальний лоток; 4 пісколовки; розподільна камера; блок ємностей, що складається з первинних відстійників; мулоперегнивателів, двокоридорних аеротенків, вторинних відстійників та мінералізаторів (8 технологічних ліній); 34 мулових майданчики; 2 піщаних майданчики; 6 біологічних ставків;
Очікувані результати:	Поліпшення екологічного та санітарно-епідеміологічного стану.
Ключові заходи проекту:	Модернізація технології біологічної очистки методом нітрі- денітрифікації у аеротенках забезпечить збільшення окислювальної потужності очисних споруд за органічними забрудненнями, фосфорної і азотної групи та переклад забруднень азотної групи за рахунок окислення в інертний біологічно безпечний газ (азот). Принцип роботи такої технології заснована на рециркуляції частини мулової суміші між аеробною і аноксічними зонами. При цьому окислення органічного субстрату, окислення та відновлення сполук азоту відбувається не послідовно (як в традиційних системах), а циклічно, невеликими порціями. У результаті процеси нітрі- денітрифікації протікають практично одночасно, що дозволяє видаляти сполуки азоту без використання додаткового джерела органічного

	субстрату. Принцип роботи плаваючої загрузки «ТВК» полягає в окисленні біоплівкою, яка прикріплена до об'ємного носія органічних та неорганічних забруднень. Носій, занурений в стічні води, знаходиться в постійному русі завдяки системі аерації, яка здійснює перемішування та насичення стоків киснем.			
Період реалізації:	**січень 2017 – грудень 2017 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	-	**27723,4**	-	**27723,4**
Джерела фінансування:	міський бюджет.			
Ключові потенційні учасники реаліза-	Енергодарська міська рада, КП «ПКВ» ЕМР, УКВ ЕМР, Управління економіки ЕМР.			
Коментарі:				

Номер і назва завдання	4.2.1. Створення умов для поліпшення стану водного та повітряного басейнів.
Назва проекту:	**4.7 «Реконструкція та розширення центральних очисних споруд каналізації Правобережної частини (ЦОС-2) м. Запоріжжя.**
Цілі проекту:	Реконструкція споруд передбачає переобладнання частини існуючих споруд під технологію нітри-, денітрифікацію із застосуванням реагентної очистки. Така реконструкція споруд забезпечить більш ефективний метод очистки- зняття біогенних елементів азоту та фосфору, які стимулюють евтрофікацію водоймищ. Відмова від первинних відстійників забезпечить відсутність сирого осаду, небезпечного в епідеміологічному відношенні. Заміна зношенного обладнання та споруд.
Територія, на яку проект матиме вплив:	р. Дніпро.
Кількість населення, на яке поширюватиметьс я проект:	Користувачі води з р. Дніпро.
Стислий опис проекту:	Цей проект передбачає реконструкцію існуючих споруд каналізації ЦОС-2 м. Запоріжжя з частковою ретехнологізацією існуючої лінії очищення стічних вод. Проект включає будівництво додаткових технологічних споруд в існуючих межах проммайданчика, прокладання трубопроводів, заміну існуючого зношеного обладнання в межах існуючого блоку ємностей і наповнення обладнанням запроектованих споруд, а також виконання ремонтно-відновлювальних робіт у межах існуючого блоку ємностей.
Очікувані результати:	Підвищення якості очищених стічних вод , зниження енергоспоживання. Запобігання екологічної небезпеки.
Ключові заходи проекту:	будівництво нових споруд (блок біологічної очистки, вузол знезараження); реконструкція діючих споруд.
Період реалізації:	березень 2016 – грудень 2018 року

Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	100,0	**35 276,43**	**61733,75**	**97110,18**
Джерела фінансування:	Державний фонд охорони навколишнього природного середовища, міський бюджет.			
Ключові потенційні учасники реаліза-	КП «Водоканал», підрядник , що виграв конкурсні торги.			
Коментарі:				

Номер і назва завдання:	4.2.1. Створення умов для поліпшення стану водного та повітряного басейнів.			
Назва проекту:	**4.8 Будівництво споруд для очистки та повторного використання промивних вод на Дніпровській водопровідній станції №1 (ДВС-1).**			
Цілі проекту:	Припинення скиду промивних вод без очищення у р. Дніпро, тобто забезпечення вимог Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27.02.2009 «Про стан безпеки водних ресурсів держави та забезпечення населення якісною питною водою в населених пунктах України».			
Територія, на яку проект матиме вплив:	р. Дніпро.			
Кількість населення, на яке поширюватиметься проект:	Користувачі води з р. Дніпро.			
Стислий опис проекту:	Проектом передбачена безстічна технологія очистки промивних вод після споруд фільтрації та освітлення на ДВС-1 та доведення її до рівня питної.			
Очікувані результати:	Попередження забруднення навколишнього середовища та збереження екологічного стану джерела водопостачання. раціональне використання водних ресурсів.			
Ключові заходи проекту:	Будівництво нових споруд очистки промивних вод, які включають в себе: пісковловлювачі; радіальні відстійники; блоки мікрофільтрації та зворотнього осмосу; цех механічного зневоднення осаду.			
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	150,0	**110 986,47**	**95500,0**	**206636,47**
Джерела фінансування:	Державний фонд охорони навколишнього природного середовища, міський бюджет.			
Ключові потенційні учасники реаліза-	КП «Водоканал», підрядник, який виграє конкурсні торги.			
Коментарі:				

Номер і назва завдання	4.2.1. Створення умов для поліпшення стану водного та повітряного басейнів.
Назва проекту:	**4.9 Реконструкція центральних очисних споруд КП «Водоканал» Мелітопольської міської ради Запорізької області.**
Цілі проекту:	Виключення впливу забруднення на навколишнє середовище. Забезпечення необхідного технологічного режиму роботи станції очищення, що у свою чергу, поліпшить якісні показники очищених стічних вод і, як наслідок, екологічну обстановку району й приймача очищених стічних вод (р. Молочна та Молочний лиман). Збільшення пропускної спроможності каналізаційних стоків з 15-16 тис.м.куб до 30 тис. м.куб. із забезпеченням якісного їх очищення.
Територія, на яку проект матиме вплив:	м. Мелітополь, Мелітопольський р-н, Якимівський р-н, Приазовський р-н.
Кількість населення, на яке поширюватиметься проект:	170 тис. осіб.
Стислий опис проекту:	Центральні очисні споруди стічних вод м. Мелітополя введені в експлуатацію у 1983 році. Очищені стічні води потрапляють до р. Молочної, яка відноситься до

	господарсько-побутової категорії водокористування та в подальшому до Молочного лиману. У зв'язку з тим, що обладнання повністю відпрацювало свій ресурс, існує суттєва загроза порушення технологічного процесу та, як наслідок, неможливість очистки стічних вод до параметрів, які відповідають ГДК для викиду у водойму. Ці порушення в роботі очисних споруд можуть привести до виникнення екологічної катастрофи. Реконструкція передбачає оснащення преаератора та секції № 2 аеротенка аераторами трубчатими АФТ модифікації АКВА-ЛАЙН-М виробництва «Екополімер». Екологічний ефект досягається за рахунок того, що аератори АКВА-ЛАЙН-М відносяться до дрібнопухирчастим аераторам та володіють високими масообмінними характеристиками. Це дозволить більш ефективно використати повітря для насичення мулової суміші киснем до необхідного рівня, що призведе до зменшення потреби в повітрі, і як наслідок, до зниження енерговитрат на вироблення повітря. Установка механічних мішалок і рециркуляційного насоса забезпечить ефективне перемішування мулової суміші в зонах перемішування. Використання цього обладнання відповідає сучасним вимогам, пропонованим до такого встаткування, та забезпечить зниження експлуатаційних витрат на очищення стічних вод. У зв'язку з цим для очисних споруд це є необхідним щаблем для доведення якості біологічної очистки до
Очікувані результати:	Буде виключено вплив забруднення на навколишнє середовище. Буде забезпечено необхідний технологічний режим роботи станції очищення, що у свою чергу, поліпшить якісні показники очищених стічних вод і, як наслідок, екологічну обстановку району й приймача очищених стічних вод (р. Молочна та Молочний лиман). Буде забезпечено наступну якість очищення стічних вод: зменшення БСКп з 15,0 мг/л до 13,7 мг/л, азот амонійний до 4,0 мг/л, азот нітратів до 13,56 мг/л, фосфати до 4,69 мг/л.
Ключові заходи проекту:	Реконструкція 4 коридорної секції № 2 аеротенка. Реконструкція преаератора № 1 та первинного відстійника № 2.
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2016 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	15272,4			**15272,4**

Джерела фінансування:	обласний бюджет, міський бюджет, державний бюджет.
Ключові потенційні учасники реалізації:	КП 2Водоканал» Мелітопольської міської ради Запорізької області, відділ капітального будівництва Мелітопольської міської ради Запорізької області, управління житлово-комунального господарства Мелітопольської міської ради Запорізької області.
Коментарі:	

Номер і назва завдання	4.2.2 Мінімізація негативного впливу відходів на довкілля та здоров'я населення.
Назва проекту:	**4.10 Рекультивація полігону ТПВ (карти № 2) м. Енергодар. Капітальний ремонт.**
Цілі проекту:	Виконати захисний екран технічного етапу рекультивації (капітального ремонту) карти №2.
Територія, на яку проект матиме вплив	м. Енергодар.
Кількість населення, на яке поширюватиметься проект:	м. Енергодар, орієнтовно 54 тис. осіб.
Стислий опис проекту:	Полігон ТПВ розташований в 1 км у південно-східному напрямку від Проммайданчика ВП ЗАЕС та в 4 км на захід від м. Енергодара. Площа полігону

	складає 7,1119 га. Робоча зона полігону складається з 5-ти рівних секцій (карт), загальною площею 40000м2. Потужність полігону – 644 тис.т. Розрахунковий термін експлуатації – 16,3 років. Полігон експлуатується з 1998 року. Початок заповнення карти №2 відходами – 2007р., кінцеві дата заповнення карти №2 полігону ТПВ – 2010 р. Секції №1,3,4 законсервовані, відходи надходять на робочу карту №5, яка заповнена на 80%. Робочим проектом передбачене виконання захисного екрану технічного етапу рекультивації (капітального ремонту) карти №2 з метою поліпшення екологічного та санітарно-епідеміологічного стану в зоні полігону твердих побутових відходів (ТПВ) м. Енергодара. Подальше використання території карти №2 не передбачене.
Очікувані результати:	Поліпшення екологічного та санітарно-епідеміологічного стану.
Ключові заходи проекту:	Робочим проектом передбачене: формування поверхні тіла насипу карти №2 до відміток суміжних карт №1 та №4; на заповненій карті №2 виконання технічної рекультивації; улаштування на бокових укосах карти №2 вирівнюючого та ізолюючого шарів.
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2016 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	5494,82	**-**	**-**	**5494,82**

Джерела фінансування:	міський бюджет.
Ключові потенційні учасники реаліза-	Енергодарська міська рада, КП «ПКВ» ЕМР, УКВ ЕМР, Управління економіки ЕМР, ТОВ «Науково-виробничий центр Геоекологічних систем».
Коментарі:	

Номер і назва завдання	4.2.2 Мінімізація негативного впливу відходів на довкілля та здоров'я населення.
Назва проекту:	**4.11 Реконструкція полігону твердих побутових відходів м. Енергодар.**
Цілі проекту:	Подовжити термін експлуатації полігону ТПВ.
Територія, на яку проект матиме вплив:	м. Енергодар.
Кількість населення, на яке поширюватиметься проект:	м. Енергодар, орієнтовно 54 тис. осіб.
Стислий опис проекту	Полігон ТПВ розташований в 1 км у південно-східному напрямку від Проммайданчика ВП ЗАЕС та в 4 км на захід від м.Енергодара. Площа полігону складає 7,1119 га. Робоча зона полігону складається з 5-ти рівних секцій (карт), загальною площею 40000м2. Потужність полігону – 644 тис.т. Розрахунковий термін експлуатації – 16,3 років. Полігон експлуатується з 1998 року. Секції №1,3,4, законсервовані, карта №2 заповнена та находиться у стадії консервації, відходи надходять на робочу карту №5, яка заповнена на 80%. В м.Енергодарі існує лише одне спеціалізоване місце видалення відходів, а після закінчення строку експлуатації карти №5 виникне проблема вивезення ТПВ на спеціалізовані полігони, які зможуть прийняти відходи нашого міста. Вивезення ТПВ на інше місто, розташоване на значній відстані, є нерентабельним, бо призведе до великих фінансових витрат, які будуть перевищувати витрати на влаштування нової карти, окрім того перевезення побутового сміття на великі

	відстані екологічно небезпечно, бо є потенційною загрозою забруднення навколишнього середовища. Тимчасовим виходом з цієї ситуації є реалізація проекту заповнення між секційних просторів (просторів між картами). При будівництві даних карт передбачається улаштування захисного екрану між картами та його сполучення з існуючим захисним екраном карт, що є необхідним заходом для забезпечення вимог охорони навколишнього природного середовища, та дозволить підняти рівень екологічної безпеки та санітарного стану території.
Очікувані результати:	Реалізація проекту заповнення між секційних просторів надасть змогу використовувати додаткові території для поховання відходів без відведення додаткових площ для улаштування нових карт. Після заповнення всього між секційного простору буде виконана технологічна та біологічна рекультивація всього полігону повністю.
Ключові заходи проекту:	Виконання в 3 етапи орієнтовно 7-8 років у міру заповнення між секційних просторів. Улаштування захисного екрану між картами та його сполучення з існуючим захисним екраном карт. Технологічна та біологічна рекультивація всього полігону.
Період реалізації:	**січень 2018 – грудень 2018 року**

Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	-	**-**	**15 249,9**	**15 249,9**

Джерела фінансування:	міський бюджет.
Ключові потенційні учасники реаліза-	Енергодарська міська рада, КП «ПКВ» ЕМР, УКВ ЕМР, Управління економіки ЕМР, ТОВ «Науково-виробничий центр Геоекологічних систем».
Коментарі:	

Номер і назва завдання	4.2.2. Мінімізація негативного впливу відходів на довкілля та здоров'я населення.
Назва проекту:	**4.12 Розробка програми поводження з відходами на території Запорізької області.**
Цілі проекту:	Впровадження сучасних методів та технологій поводження з відходами на території Запорізької області. Поліпшення екологічного та санітарно-епідеміологічного стану життєдіяльності населення.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Кількість населення, на яке поширюватиметьс я проект:	1 765,9 тис. осіб.
Стислий опис проекту:	Згідно з п "і" ст. 32 Закону України «Про відходи», з метою обмеження та запобігання негативному впливу відходів на навколишнє природне середовище та здоров'я людини забороняється з 1 січня 2018 року захоронення неперероблених (необроблених) побутових відходів. Проектом передбачено розробити комплексну програму поводження з відходами на території Запорізької області, що включатиме: довгострокову політику області у сфері управління відходами; схему санітарної очистки; обґрунтування доцільності будівництва та реконструкції полігонів твердих побутових відходів;

	обґрунтування доцільності будівництва сміттесортувальних та сміттепереробних станцій; обґрунтування доцільності придбання спецтехніки та контейнерів для збору та транспортування відходів.			
Очікувані результати:	Підготовлено та представлено програму поводження з відходами на території Запорізької області			
Ключові заходи проекту:	Розробка технічного завдання на розробку програми поводження з відходами на території Запорізької області. Конкурсний відбір виконавця робіт з розробки програми поводження з відходами на території Запорізької області. Розробки програми поводження з відходами. Представлення програми поводження з вдходами.			
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2016 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	1000	**-**	**-**	**1000**
Джерела фінансування:	обласний бюджет			
Ключові потенційні учасники реаліза-	Обласна державна адміністрація, районні державні адміністрації, організації підрядники.			
Коментарі:				

Номер і назва завдання Страте-	4.2.2. Мінімізація негативного впливу відходів на довкілля та здоровя населення.
Назва проекту:	**4.13 Проведення робіт із забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення та знешкодження непридатних до використання та заборонених до застосування хімічних засобів захисту рослин і тари від них (в тому числі тари, в якій зберігаються відходи та транспортна тара, в якій перевозяться відходи) на території Запорізької області.**
Цілі проекту:	Охорона навколишнього природного середовища.
Територія, на яку проект матиме вплив	Територія Запорізької області (Бердянський, Василівський, Веселівський, Вільнянський, Гуляйпільський, Кам'янсько – Дніпровський, Мелітопольський, Михайлівський, Ново миколаївський, Оріхівський, Пологівський, Приазовський, Приморський, Чернігівський, Якимівський райони).
Кількість населення, на яке поширюватиметься проект:	Населення прилеглих населених пунктів до місць зберігання непридатних пестицидів всіх соціальних груп буде отримувачем вигод від реалізації проекту.
Стислий опис проекту:	Проект спрямований на проведення робіт з забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення та знешкодження безхазяйних непридатних до використання пестицидів і тари від них, а також на збереження навколишнього природного середовища.
Очікувані результати:	Реалізація проекту дасть можливість запобігти подальшому забруднення ґрунту, атмосферного повітря, підземних та наземних вод, що в подальшому покращить стан довкілля, як в окремих населених пунктах так і області в цілому, очистити область від непридатних та заборонених до використання пестицидів.
Ключові заходи проекту:	Екологічно безпечне збирання, перевезення, зберігання, оброблення та знешкодження непридатних до використання пестицидів і тари від них у Бердянському, Василівському, Веселівському, Вільнянському, Гуляйпільському, Кам'янсько – Дніпровському, Мелітопольському, Михайлівському, Новомиколаївському, Оріхівському, Пологівському, Приазовському, Приморському, Чернігівському, Якимівському районах.

Період реалізації:	**березень – грудень 2016 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	4022	**-**	**-**	**4022**
Джерела фінансування:	державний та обласний бюджети, в т.ч. Державний та обласний фонди охорони навколишнього природного середовища.			
Ключові потенційні учасники	підприємства, які мають ліцензію на відповідний вид робіт, Департамент з питань цивільного захисту населення облдержадміністрації.			
Коментарі:				

Номер і назва завдання Страте-	4.2.3. Збереження біологічного та відновлення ландшафтного розмаїття області.
Назва проекту:	**4.14 Будівництво з'єднувального каналу для відновлення водного сполучення Азовського моря з Молочним лиманом.**
Цілі проекту:	Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, охорона і територій та об'єктів природно-заповідного фонду, відновлення водно-болотного угіддя міжнародного значення, рибогосподарської водойми, в якій природою створені унікальні гідрологічні умови для нересту і нагулу пеленгасу та інших цінних видів риб.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька, Донецька, Херсонська області.
Кількість населення, на яке поширюватиметьс я проект:	приблизно 6 млн. осіб.
Стислий опис проекту:	Реалізація даного проекту дозволить вирішити питання постійного водообміну між Азовським морем та Молочним лиманом.
Очікувані результати:	Припинення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття. Підвищення природно-ресурсного потенціалу території. Вирішення питання постійного водообміну між Азовським морем та Молочним лиманом Відновлення місць гніздування рідкісних та зникаючих видів птахів, занесених до Червоної книги України та які знаходяться під охороною різних міжнародних Конвенцій. Створення умов для нересту та нагулу пеленгасу. Відновлення популяції пеленгасу в Азовському морі.
Ключові заходи проекту:	коригування проектно-кошторисної документації по об'єкту «Будівництво з'єднувального каналу для відновлення водного сполучення Азовського моря з Молочним лиманом»; оновлення позитивних висновків щодо проектно-кошторисної документації; будівництво з'єднувального каналу між Азовським морем та Молочним лиманом.

Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	40	**12000**	**12000**	**24040**
Джерела фінансування:	державний та обласний бюджети, в т.ч. державний та обласний фонди охорони навколишнього природного середовища.			
Ключові потенційні учасники реаліза-	Приазовський національний природний парк.			
Коментарі:				

Номер і назва завдання Стратегії:	4.2.3. Збереження біологічного та відновлення ландшафтного розмаїття області.			
Назва проекту:	**4.15 Укріплення Бердянської коси (І етап) (1,5 км).**			
Цілі проекту:	Розв'язання проблеми укріплення берегів поверхневих вод з метою створення безпечних умов життєдіяльності населення та зниження рівня ризику виникнення надзвичайних ситуацій.			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Прибережна частина Бердянської коси.			
Кількість населення, на яке поширюватиметьс я проект:	Громада міста Бердянськ.			
Стислий опис проекту:	Земельна ділянка довжиною 1,5 км знаходиться на Бердянській косі Азовського моря в м. Бердянську Запорізької області, по вул. Макарова. Берегова лінія має вигнуту форму в бік затоки. Ділянка знаходиться в межах прибережної захисної смуги і водоохоронної зони Азовського моря. Внаслідок посилення штормових явищ збільшилась інтенсивність розмиву і відступу берега. Для стабілізації цих явищ передбачається укріплення східного берегу Бердянської коси на протязі 1,5 км за допомогою створення блокуючих хвилеломів переривчастого типу, які призначені для зниження швидкості і зменшення енергії хвиль. Блокуючі хвилеломи виконується із кам'яного накиду трапецеїдального перерізу шириною по верху 3,5м, висотою від 3 до 3,5м та довжиною від 80м до			
Очікувані результати:	Запобігання втрати основних рекреаційних і, насамперед, земельних ресурсів узбережжя Азовського моря, створення екологічно безпечних умов життєдіяльності населення та покращення здоров'я населення.			
Ключові заходи проекту:	укріплення східного берегу Бердянської коси на протязі 1,5 км за допомогою створення блокуючих хвилеломів переривчастого типу.			
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2017 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	3000,0	**3745,0**	**-**	**6745,0**
Джерела фінансування:	державний , обласний, міський бюджети, інвестори.			
Ключові потенційні учасники реаліза-	органи місцевого самоврядування.			
Коментарі:				

Номер і назва завдання Страте-	4.2.3. Збереження біологічного та відновлення ландшафтного розмаїття області.
Назва проекту:	**4.16 Реконструкція берегозахисних споруд по вул. Набережній (від вул. Чубаря до пров. Рибацького) м. Бердянськ Запорізької області.**
Цілі проекту:	Захистити від підтоплення житлові будинки та інші будівлі, що розташовані в зоні підтоплення
Територія, на яку проект матиме вплив:	Прибережна частина міста Бердянська.
Кількість населення, на яке поширюватиметьс	Громада міста Бердянська.

я проект:				
Стислий опис проекту:	Місто опинилося на грані екологічного лиха. Берегозахисні споруди по вул. Набережній в м. Бердянськ протяжністю 0,87 км були зруйновані внаслідок штормів в 2007 та 2014 роках. Хвилею, що перехлеснула через пошкоджений парапет, була залита прилегла територія місцевої дороги та забудови.			
Очікувані результати:	Реалізація заходу дозволить запобігти виникнення надзвичайної ситуації в акваторії Азовського моря, підтоплення території. Попередження руйнування берегової смуги Азовського моря у межах рекреаційної зони міста Бердянська шляхом будівництва берегозахисних споруд дозволить забезпечити збереження земельних ресурсів держави.			
Ключові заходи проекту:	Реконструкція берегозахисних споруд на Азовському узбережжі.			
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2017 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	6000	**5844**	**-**	**11844**
Джерела фінансування:	державний , обласний, міський бюджети, інвестори.			
Ключові потенційні учасники реаліза-	органи місцевого самоврядування.			
Коментарі:				

Номер і назва завдання Страте-	4.2.3. Збереження біологічного та відновлення ландшафтного розмаїття області.			
Назва проекту:	**4.17 Розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж території природно-заповідного фонду.**			
Цілі проекту:	збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, охорона і територій та об'єктів природно-заповідного фонду.			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.			
Кількість населення, на яке поширюватиметьс я проект:	приблизно 2 млн. осіб.			
Стислий опис проекту	Реалізація даного проекту дозволить вирішити питання розвитку природно-заповідного фонду області, закріплення на місцевості меж об’єктів природно – заповідного фонду, збереження особливо цінних природних комплексів та біологічного різноманіття, запобігання знищення чи пошкодження об'єктів природно-заповідного фонду; раціонального використання природних ресурсів на заповідних територіях			
Очікувані результати:	Припинення втрат біологічного та ландшафтного різноманіття. Забезпечення належного рівня утримання існуючих та створення нових об’єктів ПЗФ. підвищення природно-ресурсного потенціалу території. зменшення кількості правопорушень природоохоронного законодавства на природоохоронних територіях			
Ключові заходи проекту:	виготовлення топогеодезичних матеріалів на заповідні території; проекти землеустрою з організації та встановлення меж території природно-заповідного фонду; отримання витягів з Державного земельного кадастру територій природно-заповідного фонду.			
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**

вартість, тис. грн.:	**500**	**500**	**500**	**1500**
Джерела фінансування:	обласний і місцеві бюджети, в т.ч. обласний та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища.			
Ключові потенційні учасники реаліза-	Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради, сільські ради.			
Коментарі:				

Номер і назва завдання Страте-	4.2.3. Збереження біологічного та відновлення ландшафтного розмаїття області
Назва проекту:	**4.18. Розробка проектів місцевих схем формування екологічної мережі.**
Цілі проекту:	Збереження біологічного та ландшафтного різноманіття, формування екомережі, розвитку заповідної справи, охорони і використання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, ведення Червоної книги України та Зеленої книги України на території кожного району Запорізької області.
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Кількість населення, на яке поширюватиметьс я проект:	приблизно 2 млн. осіб.
Стислий опис проекту:	Реалізація даного проекту вирішить в кожному районі області питання: формування єдиної територіальної системи, яка утворюється з метою поліпшення умов для формування та відновлення довкілля; підвищення природно-ресурсного потенціалу території; збереження ландшафтного та біорізноманіття, місць оселення та зростання цінних видів тваринного і рослинного світу, генетичного фонду, шляхів міграції тварин; поєднання територій та об'єктів природно-заповідного фонду, а також інших територій, які мають особливу цінність для охорони навколишнього природного середовища, які відповідно до законів та міжнародних зобов'язань України підлягають особливій охороні.
Очікувані результати:	Реалізація проекту забезпечить визначення в межах кожного району Запорізької області: ключових територій екомережі (існуючих територій та об'єктів природно-заповідного фонду, водно-болотних угідь міжнародного значення, інших територій, у межах яких збереглися найбільш цінні природні комплекси); буферних зон екомережі (територій навколо ключових територій екомережі, які запобігають негативному впливу господарської діяльності на суміжних територіях); сполучних територій екомережі (території, що забезпечують зв'язки між ключовими територіями та цілісність екомережі); відновлюваних територій екомережі (територій, що являють собою порушені землі, деградовані і малопродуктивні землі та землі, що зазнали впливу негативних процесів та стихійних явищ, інші території, важливі з точки зору формування просторової цілісності екомережі); природних регіонів і коридорів; складових структурних елементів екомережі: території та об'єкти природно-заповідного фонду, землі водного фонду, землі лісового фонду, полезахисні лісові смуги та інші захисні насадження, землі оздоровчого призначення, землі рекреаційного призначення, інші природні території та об'єкти, земельні ділянки, на яких зростають природні рослинні угруповання, занесені до Зеленої книги України, території, які є місцями перебування чи зростання видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України, частково

	землі сільськогосподарського призначення екстенсивного використання - пасовища, луки, сіножаті тощо).			
Ключові заходи проекту:	Визначення каркасу регіональної схеми формування екологічної мережі в розрізі районів Запорізької області. Отримання характеристики ключових територій з визначення територій високого біорізноманіття, ландшафтних, тваринних та рослинних комплексів, територій ПЗФ у розрізі районів Запорізької області. Отримання картографічних матеріалів кожного району з характеристиками структурних елементів регіональної схеми формування екологічної мережі Запорізької області.			
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	200	**200**	**200**	**600**
Джерела фінансування:	обласний і місцеві бюджети, в т.ч. обласний та місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища.			
Ключові потенційні учасники реаліза-	Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації, районні державні адміністрації, районні ради.			
Коментарі:				

Номер і назва завдання Страте-	4.2.3. Збереження біологічного та відновлення ландшафтного розмаїття області.
Назва проекту:	**4.19 Реконструкція будівлі лікувального корпусу під центр відтворення водних живих ресурсів на території санаторію-профілакторію при Запорізькому національному університеті.**
Цілі проекту:	місцеве виробництво зарибку аборигенних видів риб, у тому числі червонокнижних та випуск молоді риби у заплавну частину верхів'я Каховського водосховища, з метою збереження та відновлення біологічного різноманіття області
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.
Кількість населення, на яке поширюватиметьс я проект:	Близько 2 млн. осіб.
Стислий опис проекту:	Штучно створена система водосховищ, апріорі вимагає штучного відтворення риб. Внаслідок затоплення водосховища, природні нерестовища, якими слугували заплавні луги або ділянки річки із швидким током води втрачені. Стояча вода, що займає значну площу призводить до заболочення води внаслідок активного росту водної рослинності та зміни іонно-катіонного складу води, що стає більш солоною та жорсткою. Отже потрібно проводити меліорацію водойм. Риби є досить ефективними біологічними меліораторами водойм. Надмірне та слабо контрольоване рибальство, як аматорське так і промислове, сприяли подальшому погіршенню ситуації, що в кінцевому результаті призвело до спустошення нижньої течії Дніпра. Наразі, в області відсутні потужні інкубаційні рибні господарства. Запорізький національний університет має на балансі розташовану на березі Дніпра біостанцію. Один із корпусів загальною площею 300 м^2 планується переобладнати під інкубаційний
Очікувані результати:	Відтворення, як частикових та звичайних аборигенних видів риб (сазан, лящ, судак, сом, щука та інші), так і червонокнижних рідких видів (стерлядь, осетер), а також рослиноїдних видів далекосхідного комплексу (товстолоб, амур) з подальшим вирощуванням останніх до дволітнього віку. Потужність цеху становитиме 1 млн. особин цінних порід риб на рік. Створення матеріально-технічної бази для навчання студентів біологічного

	факультету рибницькій справі та, в подальшому, наукового центру із відтворення водних живих ресурсів на території Запорізької області.			
Ключові заходи проекту:	Розробка рибоводно-біологічного обґрунтування створення комплексного риборозплідника навчально-виробничої лабораторії відтворення водних живих ресурсів при ЗНУ. Розробка рибоводно-біологічного обґрунтування штучного відтворення промислових видів риб Каховського водосховища та р. Дніпро в умовах навчально-виробничої лабораторії відтворення водних живих ресурсів при ЗНУ. Перед проектні роботи створення селекційно-генетичного експериментального центру промислового відтворення молоді аборигенних риб на о. Хортиця в м. Запоріжжя. Реконструкція будівлі лікувального корпусу (Літ. Б-3) під центр відтворення водних живих ресурсів на території санаторію-профілакторію при ЗНУ			
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	190,392	**1 000,0**	**1000,0**	**2 190,392**
Джерела фінансування:	обласний бюджет, в т.ч. фонд охорони навколишнього природного середовища.			
Ключові потенційні учасники реаліза-	Запорізький національний університет, спеціалізовані наукові установи рибницького спрямування (ІРЕМ м. Бердянськ, ІРГ УААН м. Київ).			
Коментарі:				

Номер і назва завдання Страте-	4.2.4 Формування екологічної культури мешканців області, забезпечення участі громадськості у розв’язанні екологічних проблем.			
Назва проекту:	**4.20 Пропаганда охорони навколишнього природного середовища.**			
Цілі проекту:	Інформування населення про стан навколишнього природного середовища, сприяння екологічній освіті та екологічному вихованню громадян, діяльності екологічних об’єднань, рухів тощо.			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.			
Кількість населення, на яке поширюватиметьс я проект:	1 765,9 тис. осіб.			
Стислий опис проекту:	Проведення роботи по висвітленню актуальних питань стану довкілля та екологічної освіти населення шляхом видання поліграфічної продукції з екологічної тематики, проведення науково - технічних конференцій і семінарів, організація виставок, конкурсів, фестивалів тощо.			
Очікувані результати:	Підвищення екологічної освіти та екологічного виховання громадян, сприяння діяльності екологічних об’єднань громадян, рухів, формування активної громадської позиції молоді у питаннях охорони довкілля.			
Ключові заходи проекту:	видання та розповсюдження інформаційних матеріалів (науково-популярні видання, буклети, газети, листівки, плакати, календарі), організація і проведення конференцій, семінарів, засідань за круглими столами, прес-конференцій, тематичних брифінгів, виставок підтримка в актуальному стані інтернет-сайту Департаменту екології та природних ресурсів облдержадміністрації.			
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	192,824	**150,0**	**160,0**	**502,824**
Джерела	обласний бюджет, в т.ч. обласний фонд охорони навколишнього природного			

фінансування:	середовища.
Ключові потенційні учасники реалізації:	Департамент екології та природних ресурсів облдержадміністрації.
Коментарі	Захід включено до проекту Національного плану управління з досягнення спільних цілей щодо охорони навколишнього природного середовища на 2016-2020 роки (Стратегічна ціль 1 «Формування в суспільстві екологічних цінностей та засад сталого споживання і виробництва», Стратегічне завдання 1.2 «Забезпечення дієвості освіти та сталого розвитку, екологічної освіти та виховання, просвітницької діяльності з метою формування в суспільстві екологічних цінностей і підвищення його екологічної свідомості»).

Номер і назва завдання Страте-	4.2.1. Створення умов для поліпшення стану водного та повітряного басейнів.			
Назва проекту:	**4.21. Будівництво і модернізація систем водовідведення та очисних споруд.**			
Цілі проекту:	Поліпшення стану каналізаційних мереж та очисних споруд у населених пунктах області; забезпечення належного рівня екологічної та санітарно-епідеміологічної безпеки для мешканців області.			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Запорізька область.			
Кількість населення, на яке поширюватиметься проект:	Мешканці та туристи сел. Приазовське, сел. Кирилівка.			
Стислий опис проекту:	Технічний стан системи водовідведення та очисних споруд області незадовільний (знос близько 70 %) і щорічно погіршується. Технології очистки стоків застаріли. Відсутні каналізаційні очисні споруди в сел. Приазовське, сел. Кирилівка, які є санаторно-курортними та оздоровчими зонами Республіканського значення на узбережжі Азовського моря. Особливе занепокоєння викликає відсутність очисних споруд каналізації у виправних закладах області. Мета проекту є підвищення надійності роботи очисних споруд, зменшення енерговитрат, забезпечення очищення каналізаційних стоків до діючих норм та попередження виникнення надзвичайних екологічних ситуацій.			
Очікувані результати:	Своєчасне фінансування робіт з модернізації та реконструкції систем водовідведення дасть змогу підвищити надійність її функціонування. Це забезпечити належну стабільну та якісну очистку стічних вод; не допускати виникнення аварійних ситуацій та забруднення поверхні землі, підземних та поверхневих вод; покращити екологічний стан області.			
Ключові заходи проекту:	аналіз стану системи водовідведення та очисних споруд області; відбір населених пунктів, які в першу чергу потребують вирішення питання водовідведення; мобілізація місцевих громад щодо безпосередньої участі в реалізації проекту; реконструкція та модернізація мереж водовідведення та очисних споруд області, що знаходяться в аварійному стані або потребують реконструкції.			
Період реалізації:	**березень 2016 – грудень 2018 року**			
Орієнтовна вартість, тис. грн.:	**2016**	**2017**	**2018**	**Разом**
	34591	**60595**	**67882**	**163068**
Джерела фінансування:	ДФРР, місцеві бюджети, кошти інвесторів.			
Ключові	Департамент житлово-комунального господарства та будівництва			

потенційні учасники реалізації6	облдержадміністрації, Управління капітального будівництва облдержадміністрації, райдержадміністрації, органи місцевого самоврядування, КП «Облводоканал» ЗОР.
Коментарі:	